

# HAFTALIK BİLGİLENDİRME

## RAPORU



# 2021

## 01 - 07 Kasım Günleri



*İçindekiler sayfasındaki konu başlıklarına tıklayarak istediğiniz konu hakkında bilgi alabilirsiniz.*

**Medya ve Kurumsal İletişimden Sorumlu  
Genel Başkan Başkanlığı**



## İçindekiler

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	3
01-07 KASIM 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	3
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	4
KEYFİ FAİZ DÖNEMİNİN FATURASI HALKA!	9
TÜRKİYE 'KARA PARA AKLAMA' VE 'TERÖRİZMİN FİNANSMANI' İLE YETERSİZ MÜCADELE GEREKÇESİYLE GRİ LİSTE'DE	10
DERİN UYARI!	11
DEVLET BANKASI İTİBARIMIZI KAYBETTİRMEYE DEVAM EDİYOR!	12
KUYRUKLU YALAN!	12
TARIMSAL ÜRETİM GİRDİ MALİYETLERİ HIZLA YÜKSELİYOR, ÇİFTÇİ BATAKTA!	13
CHP LİDERİ KILIÇDAROĞLU'NDAN KARA KIŞTA MİLLETİMİZİ RAHATLATACAK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	14
DÖVİZ, ENFLASYON, İŞSİZLİK, AKARYAKIT VE ENERJİ FİYATLARI DERKEN YOKSULLUK SINIRI DA REKOR KIRDI!	15
SANAYİ ZAMLARININ FATURASI MARKETLERE YANSIYOR	15
GÜVEN DÜŞÜYOR!	16
TÜRKİYE'NİN KREDİ İFLAS RİSKİ 7 AYIN EN YÜKSEĞİNDE	16
İKTİDAR ÜLKEYİ ATEŞ ÇEMBERİNE ATIYOR	16
İKTİDAR, DIŞ GÜÇLER BAHANESİNE SARILMAYI BIRAKSIN!	19
32 MİLYAR TL NEDEN AKTARILDI?	19
50 KURUŞ İÇİN KULLANILAN MADENLERİN MALİYETİ 66 KURUŞ OLDU	21
DİPLOMALI İŞSİZLİĞİ ARTIYOR!	22
GELİR VERGİSİ MAAŞLARI YUTUYOR	23
HALKI KARANLIKTA BIRAKAN ŞİRKETLER VERGİ ÖDEMİYOR	23
VATANDAŞIN ELEKTİĞİ VE DOĞALGAZINI KESTİLER...	24
YENİLENEBİLİR ENERJİDE GERÇEK DEVRİMİ CHP OLARAK BİZ YAPACAĞIZ	25
İKTİDAR KARADENİZ GAZINI PAZARLIK UNSURU OLARAK KULLANMIYOR	26
HAYAL SATIYORLAR	27
YILLIK PROGRAM BİLE 'REİS'İ YALANLADI	28
AKP'LİYE İHALE YAĞMURU	29
AL GÜLÜM VER GÜLÜM	30
AKP YÖNETİMİNDE İBB CEMAATLERE PARA AKITMIŞ!	30
ASGARİ ÜCRETTEN PAHALI SECCADE	31
BELEDİYENİN PARASINI OYUNCAK ETMİŞ	32
BAKANLIKTA YÜKSEK PUANLILAR ELENDİ USULSÜZ ATAMALAR YAPILDI	32
BECERİKLİ BÜROKRATLAR!	33
DEVASA İHALELER ESKİ AKP'Lİ VEKİLE	33
GÖRÜLMEMİŞ İHALE TEZGÂHI	35
HÜLLE İLE ATAMALAR	36
KOŞUYA 700 BİN TL GİTMİŞ	36
'İSTİFA ET, YOKSA ÜCRETSİZ İZNE ÇIKARIRIM' BASKISI	37
TÜİK'İN AÇIKLADIĞI TARIMSAL ÜRETİM VERİLERİ GERÇEK DEĞİL!	37
KÜTAHYA'DA SU KAYNAKLARI VE YERLEŞİM YERLERİ MADEN TEHDİDİ ALTINDA	38
MERMER OCAĞI TARIMI VE HAYVANCILIĞI YOK EDECEK	40
NİYETİNİZ, İKLİM Mİ? YOKSA İKLİM FONU MU?	40
BAKANLIK YİNE VAKALARI GİZLİYOR	43
İLAÇ KRİZİ BAŞLADI	44
'SAĞLIKLI EĞİTİM İSTİYORUZ, HEMEN ŞİMDİ!'	45
EĞİTİM BÜTÇESİ İRTİFA KAYBEDİYOR, EĞİTİM DÜŞÜŞTE!	45
BARINAMAYANLAR	48
ADALET EĞİTİMDE EŞİTSİZLİĞİN AZALTILMASI İLE SAĞLANIR	49

<b>EŞİT EĞİTİM İMKANINA ERİŞİM İÇİN NELER YAPILMALIDIR?</b>	<b>51</b>
<b>DİYANET, BİN 80 TL'LİK ALKOLLÜ İÇECEK ALDI</b>	<b>53</b>
<b>ERDOĞAN, AİLELERİN KRİZİNİN FARKINDA DEĞİL GENÇLERE HALA ÜÇ ÇOCUK TELKİNİ VERİYOR</b>	<b>53</b>
<b>EYT'LİLERİN SORUNLARI VE BEKLENTİLERİ</b>	<b>54</b>
<b>TÜRKİYE, HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜNDE GERİLİYOR!</b>	<b>56</b>
<b>SURİYE TEZKERESİYLE İLGİLİ 14 SORU</b>	<b>57</b>
<b>NEDEN 2 YIL!</b>	<b>58</b>
<b>STRATEJİ VE DİPLOMASİ YOKSUNU DIŞ POLİTAMIZ</b>	<b>58</b>

## **KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR**

\*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

\*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

\*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu doğrudan olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

\*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

\*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima 'Kol kırılır yen içinde kalır' olmalıdır. Parti için sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

\*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkelerini kapsar olmasıdır. Söylemlerinizi tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiği son derece önemlidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir.

\*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemini unutmamalıyız.

\*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşındakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşındakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

\*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlış gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

\*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

## **01-07 KASIM 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER**

**\*1 Kasım 1928'de Yeni Türk alfabesine ilişkin kanun Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edildi.**

**\*1-7 Kasım Türk Harf Devrimi Haftası**

**\*1 Kasım 1922 Saltanat Kaldırıldı**

**\*2-8 Kasım Lösemili Çocuklar Haftası**

\*3 Kasım 1985’de Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP) ve Halkçı Parti'nin (HP) birleşmesiyle; **Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP) kuruldu.**

\*3 Kasım 1996’da **Susurluk**’ta meydana gelen trafik kazasında, eski İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı Hüseyin Kocadağ ile beraber 3 kişi öldü, DYP Şanlıurfa milletvekili Sedat Edip Bucak yaralandı. Devlet-polis-mafya ilişkilerinin ortaya çıkması ile patlak veren skandal. Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en önemli skandallarındandır.

\*3 Kasım 2002’de Adalet ve Kalkınma Partisi, erken genel seçimlerden birinci parti çıktı ve AKP Yönetimi başladı.

**\*3-9 Kasım Organ Bağışı ve Nakli Haftası**

\*4 Kasım 1995’de İzmir’de gerçekleşen sel neticesinde 65 ölü, yüzden fazla yaralı. Doğal afetlere karşı önlem almama politikası hala ölümlere sebebiyet vermeye devam ediyor.

\*5 Kasım 1973’de orta oyunu ve tuluat sanatçısı **İsmail Dümbüllü hayatını kaybetti.**

\*5 Kasım 2006’da CHP ve DSP Genel Başkanı, gazeteci, şair, yazar, siyasetçi ve Türkiye eski Başbakanı **Bülent Ecevit hayatını kaybetti.**

\*6 Kasım 1981’de Yükseköğretim Kurulu (**YÖK**) kuruldu.

**\*6 Kasım Dünya Savaş ve Silahlı Çatışma Çevre Sömürüsünü Önleme Günü**

\*7 Kasım 1917’de gerçekleşen **Ekim Devrimi** ile Bolşevikler Rusya’da iktidarı ele geçirdiler.

\*7 Kasım 1980’de **Yayınca İlhan Erdost, Mamak Askeri Cezaevi’nde, dayak sonucu öldü.**

## **YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ**

### **-Uluslararası Yatırım Açığı 292 Milyar Dolara Çıktı**

- Türkiye’nin uluslararası yatırım açığı ağustos ayında bir önceki aya göre 2,5 milyar dolar artarak 292,3 milyar dolar olarak gerçekleşti.
- Ağustosta Türkiye’nin uluslararası yükümlülükleri 18 milyar dolar artarak 590 milyar dolara yükselirken, 15,5 milyar dolar artan uluslararası varlıkları ise 297,4 milyar dolar oldu.
- Türkiye’nin dünyanın geri kalanına karşı olan yükümlülükleri ile brüt döviz ve altın rezervleri de dahil dünyanın geri kalanından olan döviz cinsinden alacaklarından oluşan uluslararası varlıkları arasındaki fark 2020 yılı sonuna göre ise 101 milyar dolar küçüldü.
- 2020 yılı sonunda 393 milyar dolar olan uluslararası yatırım açığının ağustos sonunda 292,3 milyar dolara gerilemesi, yabancıların Türkiye’deki yatırımlarını azaltmalarının yanı sıra Türk lirası varlıkların ucuzlaması ve Türk lirasının değer kaybetmesi nedeniyle yabancıların Türkiye’deki Türk lirası cinsinden varlıklarının (TL mevduat, şirket, hisse senedi vb.) değerinin dolar cinsinden küçülmesinden kaynaklanıyor.
- Ocak-ağustos döneminde Türkiye’nin dışarıya olan yükümlülükleri 59 milyar dolar küçülürken, Türkiye’nin dış varlıklarında ise 41,8 milyar dolarlık artış yaşandı.

### **-Merkez Bankası Brüt Rezervi**

- **Brüt Rezerv (Varlık):** Merkez Bankasının, **brüt rezervi** (altın + döviz); 8 – 15 Ekim günleri arasında, büyük bölümü swap borçlanmalarından kaynaklanmak üzere 2 milyar 265 **milyon dolar artarak 125 milyar 727 milyon** dolara yükseldi.
- Geçen hafta brüt **döviz rezervi** 600 milyon dolar artarak **85 milyar 955 milyon** dolara yükselirken, brüt **altın varlıkları** 1 milyar 665 milyon dolar artarak **39 milyar 772 milyon** dolara yükseldi.
- **Borçlar (Yükümlülük):** Merkez Bankasının bilanço içi döviz ve altın borçları geçen hafta 235 milyon dolar artarak 108 milyar 283 milyon dolara yükselirken, bilançosunda gözükmeyen (bilanço dışı) **döviz ve altın swap borçları** ise 1 milyar 73 milyon dolar artarak 68 milyar 50 milyon dolara çıktı.
- Swap dahil toplam **döviz ve altın borçları 1 milyar 308 milyon dolar** artarak **176 milyar 333 milyon dolara** çıktı.
- **Net Rezerv:** Böylece Merkez Bankasının (*kamunun Merkez Bankasındaki mevduatı da borç kabul edildiğinde*) swap borçları dahil **net rezervi, 950 milyon dolar iyileşerek (eksi) -48,6 milyar dolar** oldu.

- IMF ile 2002 yılında imzalanan Stand-by anlaşması ile tanımlanan analitik bilançoya göre ise (kamunun döviz mevduatı Merkez Bankası borcu **sayılmadığında**) net rezervi ise 1 milyar 441 milyon dolar iyileşerek (eksi) – **35,9 milyar dolar** oldu.

#### **-Sıcak Para Çıkıyor**

- Yabancılar, başta swap alacakları olmak üzere Türkiye’deki kısa vadeli varlıklarını azaltmaya devam ediyor.
- Yabancıların Türkiye’deki hisse senedi, iç borçlanma kâğıdı, banka mevduatı ve swaplardan oluşan **sıcak para stoku** 8 -12 Ekim haftasında, 2 milyar dolar daha azalarak **66,9 milyar dolara** geriledi. Sıcak para stoku bu haliyle yıl başındaki düzeyinin 22 milyar dolar altında bulunuyor.
- **Kur ve fiyat hareketlerinden arındırıldığında geçen hafta yabancılar net olarak 69,4 milyon dolarlık hisse senedi satın aldılar. 155,3 milyon dolarlık (net) devlet iç borçlanma kâğıdı sattılar, repo alacaklarını 17,4 milyon dolar artırdılar,13,7 milyon dolarlık da net şirket borçlanma kâğıdı aldılar. Yabancı bankalar Türkiye’deki bankalarda bulunan swap alacaklarını ise 1 milyar dolara yakın azalttılar.**
- Yabancıların mevduatları ise 88 milyon dolar azaldı.
- Yabancı yatırımcıların 12 Ekim itibarıyla Türkiye’deki portföylerinin 20,8 milyar dolarlık kısmı hisse senedi, 8 milyar dolarlık kısmı kamu ve özel sektör borçlanma kâğıdı ve repo, 30,4 milyar dolarlık kısmı döviz ve TL mevduatlarından, 7,7 milyar doları da swap alacaklarından oluşuyor.
- **Yabancı yatırımcılar kur ve fiyat değişimlerinden arındırıldığında bu yıl 1 Ocak – 12 Ekim günleri arasında hisse senedi ve iç borçlanma kâğıtlarında net olarak 217 milyon dolarlık alım yaptılar. Swap alacaklarını net olarak da 12,9 milyar dolar azalttılar. Dolayısıyla yıl başından bu yana net sıcak para çıkışı (kur farklarından arındırılmış) 12,7 milyar dolar oldu.**

#### **-Hazinenin İç ve Dış Borçları 2,2 Trilyon Liraya Dayandı**

- Hazinenin iç ve dış borçlarının toplamı, eylülde hem yeni net borçlanmalar hem de döviz kurunda yaşanan artış yüzünden bir önceki aya göre 86 milyar lira daha büyüyerek 2 trilyon 181,1 milyar liraya ulaştı.
- Borç stokunda ocak-eylül döneminde ise toplam 368,2 milyar dolarlık artış yaşandı. 2020 sonunda stok 1 trilyon 813 milyar lira seviyesinde bulunuyordu.
- Ağustos sonunda 2 trilyon 181 milyar liraya ulaşan borç stokunun 1 trilyon 187 milyar liralık kısmı iç borçlardan, 994,4 milyar liralık kısmı ise dış borçlardan kaynaklanıyor. Yıl başından bu yana iç borç stokunda 126 milyar liralık, dış borçlarda ise 241 milyar liralık artış yaşandı.
- Hazinenin dış borçlarında dolar cinsinden ise bu yıl 10 milyar dolarlık bir artış yaşandı. (Bunun 6,3 milyar dolarlık kısmı IMF’nin üye ülkelere yaptığı SDR tahsisatından Türkiye’ye düşen kısım oluşturuyor.) Hazinenin, merkezi yönetim bütçesinden ödenecek dış borçları ağustos sonunda 112,2 milyar dolara yükseldi.
- Eylül sonundaki borç stokunun 906 milyar liralık kısmı Türk lirası, 1 trilyon 275 milyar liralık kısmı ise döviz ve altın cinsinden alınmış borçlardan oluşuyor. Buna göre Hazinenin iç ve dış borç stokunun yüzde 58,4’ünü döviz ve altın (144 milyar dolar) oluşturuyor. İç borç stokunun ise yüzde 23,6’sı döviz ve altın cinsinden alınmış borçlardan meydana geliyor.
- Türk lirasının değerinde yaşanan azalma çok yüksek bir kur riski bulunan Hazineye önemli bir yük getiriyor.
- İktidarın Merkez Bankası üzerindeki faiz indirimi baskısının hissedilmeye başlandığı ağustos ayı sonundan bu yana dolar kuru 1,30 TL (yüzde 15) arttı. Sadece bu artış içeriye ve dışarıya 144 milyar dolarlık döviz borcu bulunan Hazinenin borç yükünü 187 milyar lira artırdı.

#### **-Kredi ve Mevduat Gelişmeleri**

##### **Mevduat**

- Bankalardaki toplam mevduat, kur artışının da etkisiyle 123,2 milyar lira artarak 4 trilyon 291 milyar liraya yükseldi.
- TL cinsinden mevduatlar 41 milyar lira artarak ve 1 trilyon 900 milyar liraya çıktı.
- 841 milyon dolar artarak 257,9 milyar dolara çıkan döviz ve altın cinsinden mevduatların TL karşılığı ise 82 milyar lira artarak 2 trilyon 391 milyar lira oldu.

• **Dolarizasyon:** Döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payı (dolarizasyon oranı) da yüzde 55,7'ye çıktı. Yurt içi ve yurt dışı kaynaklı toplam mevduatın yarısından çoğunu yabancı para cinsinden açılmış mevduatlar oluşturmaya devam etti.

• **Dolarizasyon;** gerçek kişilere ait (vatandaşın tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 56,6 oldu. Gerçek kişilere ait döviz mevduatları 12 – 19 Ekim günleri arasında 254 milyon dolar azalarak 161,2 milyar dolara geriledi. *Gerçek kişilere ait döviz mevduatların TL karşılığı ise 44,2 milyar lira artarak 1 trilyon 494 milyar lira oldu.*

#### **Krediler**

• Bankaların verdiği krediler (*bankaların bankalara verdiği krediler hariç*) 12- 19 Ekim günleri arasında, döviz kredilerinin TL karşılığında kur artışı yüzünden yaşanan büyümenin de etkisiyle 58,9 milyar lira artarak 4 trilyon 109 milyar liraya yükseldi.

• Bu günler arasında TL krediler 5 milyar lira artarken, döviz cinsinden kredilerin TL karşılığında ise 53 milyar liralık artış oldu. Döviz kredileri dolar cinsinden 745 milyon dolar artarak 163,5 milyar dolara çıktı.

• Yıl başından bu yana Türk lirası kredilerde yüzde 10,2 oranında artış, döviz kredilerinde ise (dolar cinsinden) yüzde 1,3 oranında azalma yaşandı.

#### **-Vatandaşın Bankalara Borcu**

• **Bankalara Ve Finansman Şirketlerine:** Vatandaşların bankalara ve finansman şirketlerine olan (konut, taşıt, ihtiyaç ve kredi kartı) borcu (takiptekiler de dahil) 8 - 15 Ekim günleri arasında 335 milyon lira azalarak 957,3 milyar liraya indi. Bu borcun 20,5 milyar lirası vadesinde ödenmediği için takibe alınan kredi ve kredi kartı borçlarından oluşuyor.

• **Bankalar ve finansman şirketlerine olan borcun 767,7 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç) kredilerinden, 189,6 milyar lirası da kredi kartlarından kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 268 milyon liralık artış, kredi kartı borçlarında ise 603 milyon liralık azalma oldu.**

• Yıl başından bu yana ise 65,9 milyar lirası (yüzde 9,4) tüketici kredilerinden, 40 milyar lirası (yüzde 26,3) da kredi kartlarından olmak üzere toplam 104,9 milyar liralık (yüzde 12,3) oranında artış yaşandı.

• **Takipteki Borç:** Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen takipteki borçları da 15,4 milyar lirası tüketici kredilerinden, 5,1 milyar lirası da kredi kartlarından olmak üzere toplam 20,5 milyar lira düzeyinde bulunuyor. Bankaların takipteki bu borçlarını düşük bir bedel karşılığında varlık yönetim şirketlerine devretmeleri nedeniyle takipteki borçlar olduğundan düşük gözüküyor.

• **Varlık Yönetim Şirketlerine Borç:** Bu arada bankaların vatandaştan zamanında tahsil edemedikleri için takibe aldıkları ancak daha sonra da varlık yönetim şirketlerine sattıkları alacaklarından kaynaklanan vatandaşın borcu da Mart 2021 sonu itibarıyla 30,3 milyar lira olarak açıklandı.

• **TOKİ'YE OLAN BORÇ:** Vatandaşların taksitli konut alımları nedeniyle Toplu Konut İdaresine (TOKİ) olan borçları ise 26,4 milyar lira düzeyinde bulunuyor.

• **TOPLAM BORÇ:** Böylece **vatandaşların**, bankalara, finansman şirketlerine, varlık yönetim şirketlerine ve TOKİ'ye olan (tahsili gecikmiş borçlar da dahil) **toplam borcu 1 trilyon 113,9 milyar liraya ulaştı.**

#### **-Faiz Oranları**

##### **Kredi Ve Mevduat Faiz Oranları**

• 15 Ekim itibarıyla bankaların bir yıl vadeli TL cinsinden mevduata uyguladığı yıllık faiz oranı bir önceki haftaya göre 0,83 puan azalarak yüzde 16,37'ye geriledi. Bir yıla kadar vadeli ticari kredi faizleri ise 0,89 puan azalarak yüzde 19,24 oldu.

##### **Merkez Bankası Faiz İndirdi**

• Merkez Bankası, 21 Ekim'de para politikası (bir hafta vadeli repo) faizini 2 puan indirerek yüzde 16'ya düşürdü.

• Merkez Bankasının çeşitli yollardan bankalara verdiği paranın (22 Ekim'de 302 milyar lira) ağırlıklı ortalama faizi de 22 Ekim itibarıyla yine yüzde 17,41 oldu.



### İç Borçlanma Kağıtlarının Faizi

- Faiz indirimine rağmen Hazinenin 5 ve 10 yıl vadeli iç borçlanma kağıtlarının faizi artmaya devam etti. İki yıl vadeli devlet tahvilinin (**gösterge faiz**) 15 Ekim’de yüzde 18,47 olan faizi 22 Ekim’de 17,84 oldu.
- Beş yıl vadelinin faizi yüzde 19,85’e, 10 yıl vadeli tahvilin faizi ise yüzde 20,34’e kadar yükseldi.
- **Faiz oranları, önceki hafta sonuna göre iki yıl vadelide 0,63 puan azalırken, 10 yıl vadelilerde 0,38 puan, 5 vadelide 0,12 puan arttı.** Merkez Bankasının faiz indirimine başladığı 23 Eylül’den bu yana iki yıl vadelinin faizinde 0,16 puanlık, beş yıl vadelinin faizinde 2,24 puanlık, 20 yıl vadelinin faizinde ise 3,19 puanlık artış yaşandı.
- Merkez Bankası faiz indirirken, enflasyon beklentilerinin yükselmesiyle birlikte iç borçlanma faizlerinin artmasına yol açıyor.

### Risk Primi (CDS)

- Merkez Bankasının talimatla faiz indirimi yüzünden, Türkiye’nin dış borçlarını geri ödeme (temerrüt) riskini gösteren CDS (*Kredi temerrüt sigortası- 5 yıl vadeli*) ise geçen hafta da yüzde 0,25 oranında artarak 436,20 puana çıktı. Merkez Bankasının talimatla yaptığı faiz indirimi, **Türkiye’nin hem iç hem de dış borçlanma maliyetlerini artırdı. Aynı zamanda bir ekonomik durum göstergesi haline de gelen CDS primlerindeki artış ülkenin kredi değerliliğini azaltmakta ve borçlanma maliyetlerini yükseltiyor. Türkiye’nin CDS’i yıl başından bu yana yüzde 42 oranında arttı.**
- CDS’i Türkiye’den yüksek ülke olarak bir ter Arjantin bulunuyor. Türkiye diğer tüm ülkelerden daha yüksek bir risk primine sahip bulunuyor.
- Risk primi son 5 yılda en düşük noktaya 152,28’le 5 Ocak 2018 tarihinde inmiş, en yüksek noktaya da 643,15 değeriyle 10 Mayıs 2020 tarihinde çıkmıştı.

### **-Türk Lirasının Değeri “Serbest Düşüşe” Bırakıldı**

- Merkez Bankasının, ekonomik gereklerle uyuşmayan faiz indirimleri ve para politikasının güvenilirliğine ilişkin öteden beri devam eden endişeler Türk lirasını ABD doları karşısında 9,60 lira ile rekor düşük seviyeye indirdi. Diğer bir ifadeyle dolar kuru şimdiye kadarki en yüksek noktaya yükseldi.
- Tayyip Erdoğan’ın “verin yetkiyi faizle şunla bunla nasıl uğraşılır” diyerek oy istediği Haziran 2018’den bu yana dolar kuru yüzde 101,6, Euro kuru yüzde 103 oranında arttı. Başka bir deyimle, **“serbest düşüşe bırakılan”** Türk lirasının değeri yarısından fazla azaldı.
- Dolar kuru (Merkez bankası döviz alış kuru) yıl başından bu yana yüzde 30,6, euro kuru ise yüzde 23,9 oranında arttı. Diğer bir ifadeyle TL yıl başından bu yana dolara karşı yüzde 23,4, Euro’ya karşı ise yüzde 19,3 oranında değer kaybetti.
- **Tek adam rejimiyle ilgili Anayasa değişikliğinin kabul edilmesi ve sonrasındaki gelişmelerin TL’nin değerinde yarattığı değişimler şöyle:**

TL’NİN DEĞERİ		
Tarih	1 Dolar/TL	1 Euro/TL
3 Kasım 2002 AKP’yi iktidara getiren seçim günü	1,6700	1,6612
16 Nisan 2017 Anayasa Referandumu	3,6801	3,9083
17 Nisan 2018 Devlet Bahçeli’nin Erken Seçim Çağrısı Yapması	4,0980	5,0747
19 Haziran 2018 Recep Tayyip Erdoğan’ın “Yetkiyi verin faizle şunla bunla nasıl uğraşılır göreceksiniz” dediği gün.	4,7545	5,4969
31 Aralık 2020 (Bu yıl başı)	7,3405	9,0079
19 Mart 2021 Naci Ağbal’ın görevden alınmasından bir gün önce	7,2670	8,6566
<b>8 Ekim 2021</b>	<b>9,5860</b>	<b>11,1566</b>

<b>O GÜNDEN BUGÜNE KURDA YAŞANAN ARTIŞ (%)</b>		
Tarih	Dolar	Euro
3 Kasım 2002 AKP'yi iktidara getiren seçim günü	474,0	571,6
16 Nisan 2017 Anayasa Referandumu	160,5	185,5
17 Nisan 2018 Devlet Bahçeli'nin Erken Seçim Çağrısı Yapması	133,9	119,8
19 Haziran 2018 Recep Tayyip Erdoğan'ın "Yetkiyi verin faizle şunla bunla nasıl uğraşılır göreceksiniz" dediği gün.	101,6	103,0
31 Aralık 2020 (bu yıl başına göre)	31,9	28,9
19 Mart 2021 Naci Ağbal'ın görevden alınmasından bir gün önce	30,6	23,9

<b>O GÜNDEN BUGÜNE TL'NİN DEĞERİNDEKİ AZALIŞ (%)</b>		
Tarih	Dolar	Euro
3 Kasım 2002 AKP'yi iktidara getiren seçim günü	-82,6	-85,1
16 Nisan 2017 Anayasa Referandumu	-61,6	-65,0
17 Nisan 2018 Devlet Bahçeli'nin Erken Seçim Çağrısı Yapması	-57,3	-54,5
19 Haziran 2018 Recep Tayyip Erdoğan'ın "Yetkiyi verin faizle şunla bunla nasıl uğraşılır göreceksiniz" dediği gün.	-50,4	-50,7
31 Aralık 2020 (Bu yıl başına göre)	-24,2	-22,4
19 Mart 2021 Naci Ağbal'ın görevden alınmasından bir gün önce	-23,4	-19,3

#### **-İcra Dairelerindeki Dosya Sayısı 23 Milyonu Aştı**

- Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu yıl 1 Ocak- 22 Ekim günleri arasında icra ve iflas dairelerine toplam 5 milyon 998 bin yeni dosya geldi. Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 1 milyon 104 bin adet arttı.
- Aynı dönemde 5 milyon 160 bin icra dosyası da sonuçlandırıldı.
- İcra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı bir yıl öncesine göre 7 bin adet azalarak 23 milyon 50 bin adet oldu.

#### **-Açlık ve Yoksulluk Sınırı**

- İktidarın enflasyonla mücadeleyi bırakıp, Türk lirasının değerini "serbest düşüşe" terk etmesi enflasyona karşı korumasız kesimlerin açlık ve yoksulluk riskini de hızla artırıyor.
- Birleşik Kamu İş'in yaptığı hesaplama göre dört kişilik bir ailenin açlık sınırı ekimde bir önceki aya göre 80 lira daha artarak 3 bin 708 liraya yükseldi.
- Aynı ailenin beslenme ve diğer tüm ihtiyaçlarını yoksunluk hisse çekmeden karşılayabilmesi için yapması gereken harcamayı gösteren yoksulluk sınırı da önceki aya göre 216 lira artarak 12 bin 685 lira oldu.

#### **-Tüketici Güveni Yeniden Dip Noktada**

- TÜİK ile Merkez Bankasının birlikte yaptığı tüketici eğilim anketi sonuçlarından üretilen tüketici güven endeksi ekimde bir önceki aya göre yüzde 3,6 oranında azalarak 76,8'e kadar geriledi. Güven endeksi geçen yılın aynı ayına göre ise yüzde 6,2 oranında azaldı.
- Güven endeksini oluşturan alt endekslerden ailenin mevcut dönemde maddi durumuyla ilgili endeks yüzde 3 azalarak 60,7'ye, gelecek 12 aylık döneme ilişkin maddi durum beklentisi ise yüzde 4,4 oranında kötüleşerek yüzde 75,6'ya geriledi.
- Ankete katılanların gelecek 12 aylık döneme ilişkin genel ekonomik durum beklentisiyle ilgili endeks yüzde 6,4 azalarak yüzde 74,2'ye indi. Gelecek 12 aylık dönemde dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma olasılığıyla ilgili endeks de yüzde 1,1 azalarak 96,6 oldu.

#### **-Türkiye'nin Kredi Notu**

- Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard & Poor's Türkiye'nin B+ ile yatırım yapılamaz seviyede olan döviz cinsinden kredi notunu değiştirmede. Notun görünümünü de "durağan" olarak tuttu.
- Kuruluş Türk lirası cinsinden kredi notunu da BB- seviyesinde tutmaya devam etti.
- S&P Türkiye'de para politikasının öngörülemez olmasını, ödemeler dengesi pozisyonunun hala zayıf seyrettiğini açıkladı.



**-Tarımda Girdi Fiyatları Son Bir Yılda Yüzde 28,7 Arttı**

- TÜİK'in belirlemelerine göre tarım girdi fiyatları (mal ve hizmet) ağustos ayında bir önceki aya göre yüzde 0,93, geçen yılın ağustos ayına göre de yüzde 28,7 oranında artış gösterdi.
- Buna göre son bir yılda, enerji ve yağ giderleri yüzde 21,7, gübre giderleri yüzde 66,7, yem fiyatları yüzde 31,3, makine bakım giderleri yüzde 26,5 oranında artış kaydetti.
- Yıllık bazda tohum ve dikim materyalinde yüzde 9,9, tarımsal ilaçlarda yüzde 11,8, veteriner harcamalarında ise yüzde 16,6 oranında artış yaşandı.
- Çiftçiler bu giderlere ilişkin fiyat artışlarının çok daha yüksek olmasından yakınıyor.

**-Dokuz Ayda 57 Bin Şirket, 71 Bin Esnaf ve Sanatkar Kapandı**

- TOBB'un verilerine göre bu yılın ilk dokuz aylık döneminde toplam 100 bin 532 şirket ve gerçek kişi ticari işletmesi kuruldu. Yeni kurulan şirket ve ticari işletme sayısının, geçen yılın aynı dönemine göre 3 bin 829 arttığı bu dönemde, 11 bin şirket tasfiye edildi, 24 bin 359 şirket ve gerçek kişi ticari işletmesi kapandı, 21 bin 589 şirket ve ticari işletme ise re'sen (daha önce kapandığı halde kapanış işlemi yapılmayanlar) kapatıldı.
- Dolayısıyla 100 bin 532 şirket ve ticari işletmenin faaliyete başladığı bu dönemde, toplam 57 bin 656 şirket ve ticari işletme de tasfiye, kapanma ve re'sen kapatılma yoluyla kapandı. Kapanan şirket ve ticari işletme sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 10 bin 700 adet arttı.
- TESK'in verilerine göre de ocak-eylül döneminde toplam 210 bin 187 esnaf ve sanatkar ticaret siciline tescil edildi. Yeni tescil edilen esnaf ve sanatkar sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 77 bin 684 azaldı.
- Aynı dönemde 71 bin 344 esnaf ve sanatkar esnaf sicilinden terkin (kapanma) edildi. Terkin edilenlerin sayısı da geçen yıla göre 1.626 adet arttı.

**KEYFİ FAİZ DÖNEMİNİN FATURASI HALKA!**

**Faiz politikasında TÜFE'den çekirdek enflasyona geçiş yapan Merkez Bankası, faizi çekirdek enflasyonun da altına indirerek, keyfi faiz dönemine geçti! Merkez Bankası (MB) Para Politikası Kurulu'nun (PPK) politika faizini 2 puan indirmesi ve iki ayda 3 puanlık bir faiz indirimi yapılması akıl ve bilim dışı bir karar! Tamamıyla siyasi bu karar sonrası döviz kurları kontrolsüz şekilde yükselirken, piyasa faizleri de tırmanışa geçti ve enflasyonun daha da artmasının yolu açıldı. Faiz politikasında TÜFE'den çekirdek enflasyona geçiş yapan Merkez Bankası, şimdi faizi çekirdek enflasyonun da altına indirdi!**

Merkez Bankası-PPK 21 Ekim toplantısında eylül ayındaki 1 puanlık indirimle yüzde 19'dan 18'e düşürdüğü politika faizini 2 puan daha indirerek yüzde 16'ya çekti. Göreve geldiğinde 6 ay boyunca faiz belirlenirken manşet enflasyonu (TÜFE) gösterge alacaklarını ve enflasyonun üzerinde pozitif faiz politikası uygulayacaklarını ilan eden Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu, geçtiğimiz ay artık çekirdek enflasyonu esas alacaklarını açıkladı. TÜFE'nin yüzde 19,48'e yükselmesi, çekirdek enflasyonun ise yüzde 16,98 seviyesinde olması bu gerekçeyle faiz indirimine olanak sağlıyordu. Ancak 21 Ekim'de alınan 2 puanlık indirim ve faizi yüzde 16'ya düşürme kararıyla politika faizi çekirdek enflasyonun da altına indi. Dolayısıyla Merkez Bankası ve PPK bu kararlar artık faiz için çekirdek enflasyonu gösterge olarak alma kararından da vazgeçtiğini ilan etti.

Politika faizinin belirlenmesinde tamamıyla keyfi bir döneme girildiğini sergileyen bu karar sonrasında, faizi yüzde 1 ya da sıfıra düşürmenin önünde herhangi bir engel ya da ekonomik gerekçe kalmadı. Bağımsızlığını yitirerek tamamıyla siyasetin kontrolüne girmiş durumdaki Merkez Bankası'na, Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından politika faizini 'sıfırlama' talimatının verilmesi sürpriz sayılmamalı!

Merkez Bankası-PPK toplantısı karar özeti açıklamasında enflasyonun 'arızı-geçici' olduğu görüşü bir kez daha vurgulanarak, faiz indirimlerinin sürdürüleceği ancak daha sınırlı bir manevra alanı kaldığı dile getiriliyor. Kasım ayında da yeni bir faiz indirimi daha düşük düzeyde olsa da söz konusu olabilir. PPK toplantı özetinde önemli bir değişiklik yaparak 'sıkı para politikası' kavramını da metinden çıkararak Merkez Bankası, tamamıyla parasal genişlemeye yöneldi. TL'de hızla devam eden değer kaybının enflasyonda patlamalara yol açmasını da umursamadığını, Merkez Bankası yasasıyla kendisine verilen 'fiyat istikrarını sağlamak ve TL'nin değerini korumak' görevini ve sorumluluğunu da terk ettiğini gösterdi.

ABD Merkez Bankası FED Başkanı Jerome Powell, Merkez Bankası-PPK'nın aksine, 'Enflasyonun uzun süre kalıcı olacağına gözlendiğini, dolayısıyla sabırla ve bıkmadan bununla mücadele edeceklerini' açıkladı. 2 Kasım'da yapılacak FED-PPK toplantısında **en az yüzde 0,25 düzeyinde bir faiz artışına gidilebilir.**

Rusya Merkez Bankası da politika faizini piyasalardaki beklentilerin de üzerinde yüzde 0,75 puan artırdı. Rusya Merkez Bankası'nın bu kararı sonrasında Ruble dünyada ABD dolarına karşı değer kazanan tek para olurken enflasyon da düşüşe geçti. Kaldı ki küresel enerji piyasalarında petrol ve doğalgaz fiyatlarındaki olağanüstü artışlar nedeniyle büyük ölçüde yükselen enerji gelirleri sonrasında Rusya ekonomisi cari fazla vermeye başladı. ABD ve Rusya gibi dünyanın iki büyük ekonomisinin enflasyonla mücadeleyi ön planda tutarak, faiz artışı ve parasal sıkılaştırmayı sürdürdüğü bir dönemde Türkiye'de iktidarın ve Merkez Bankası'nın enflasyonla mücadeleyi terk ederek, faiz indirimiyle TL'deki değer kaybını hızlandıran, dövizdeki yükselişi tırmıyan bir politika benimsemesi piyasalarla inatlaşma yanında farklı bir siyasi hesabın da işareti.

Faiz indirimlerini sürdüreceği mesajını veren Merkez Bankası'nın yılsonuna kadar politika faizini yüzde 14 düzeyine indireceği öngörülüyor. Bu yolla kredi faizlerinin düşürülmesi, başta inşaat-konut sektörü olmak üzere ekonomide canlanma, TL'deki aşırı değer kaybıyla da Türk mallarının fiyatının iyice ucuzlamasıyla ihracatın artırılması hedefleniyor. Bu kararlar sonrasında enflasyonun yükselmesi, hayat pahalılığının artması, TL'deki değer kaybıyla birlikte alım gücünün düşmesinden ötürü, iç talep ve tüketimin azalacağı, içerde düşen talepten kalacak fazlanın ihraç edilerek ihracattan gelecek dövizin artırılacağı hesaplanıyor. Bu ekonomik senaryo tutsa bile bedeli çift haneli yüksek enflasyon, TL'deki aşırı değer kaybıyla yaygın yoksullaşma ve fakirleşme olacak. Kaldı ki Merkez Bankası'nın faiz indirimleri piyasa faizlerine yansımıyor. Yüzde 20'ye varan bir enflasyon karşısında yüzde 16 faiz TL'nin cazibesini tamamıyla yok ettiği, TL'den kaçışı hızlandırdığı gibi bu faiz düşüşü ticari ve bireysel ihtiyaç kredilerinde gözlenmiyor. Hazine borçlanmasında 10 yıllık hazine tahvillerinin faizi indirim kararı öncesinde yüzde 17 dolayında iken karar sonrasında yüzde 20'nin üzerine çıktı. Türkiye'nin kredi risk puanı da 460'ın üzerine yükseldi. Dolayısıyla hazinenin borçlanma olanakları kısıtlanırken, maliyeti de yükseldi.

Merkez Bankası'nın kararıyla faiz indirimine karşılık küresel enerji piyasalarındaki ve emtia fiyatlarındaki olağanüstü artışlar, kur artışlarıyla birlikte içeride tüm mal ve üretim maliyetlerine yüklü zamlar olarak yansımaya başlayacak. Daha pahalı ithal ara ve yatırım malı, hammadde ile üretim yapıp, daha ucuza ihracat yapmak olanaksız hale gelecek. Yoksullaşma pahasına bir ya da iki çeyrekte yüksek büyüme hızı yakalamayı hedeflediği anlaşılan iktidarın bu planının gizli amacının **yapay ekonomik canlanmanın sağladığı avantajla süratle erken seçime gitmek olduğunu öngörmekteyiz.**

## **TÜRKİYE 'KARA PARA AKLAMA' VE 'TERÖRİZMİN FİNANSMANI' İLE YETERSİZ MÜCADELE GEREKÇESİYLE GRİ LİSTE'DE**

**Uluslararası Mali Eylem Görev Gücü (FATF), Türkiye'yi GRİ LİSTE'ye aldı. Bu kararla, yabancı kaynak girişi duracak, asgari 20 milyar dolarlık bir kayıp söz konusu olacaktır!**

**Uluslararası Mali Eylem Görev Gücü (FATF), Türkiye'yi 'kara para aklama' ve 'terörizmin finansmanı' ile yetersiz mücadele gerekçesiyle Gri Liste'ye aldı. Türkiye'ye itibar kaybettiren bu kararla, yabancı kaynak girişi duracak, asgari 20 milyar dolarlık bir kayıp söz konusu olacaktır. FATF'ın ardından AB de kendi uyguladığı kara para ilkeleri doğrultusunda Türkiye'yi kara listeye alabilir!**

Kara para, kayıt dışı servetler, uyuşturucu ticaretinde peş peşe ortaya çıkan organizasyonlar, Suriye'de, Libya'da cihatçı milis örgütleriyle yürütülen operasyonlar neticesinde defalarca yaptığımız uyarılar karşısında iktidarın sergilediği müsamahakar politikalar sonucunda Türkiye, OECD bünyesinde yer alan ve **hem kurucusu hem de üyesi olduğu FATF tarafından 'Gri Liste'ye alındı.**

– FATF, kara para-kayıt dışı ekonomi-yolsuzluk-rüşvet-terörün finansmanı ile mücadele vb. konularda iktidara ağır eleştiriler yöneltmiş, acil adım atılması, şeffaflığa özen gösterilmesi uyarısında bulunarak 2020 sonuna kadar süre vermişti.

İktidar tüm bu uyarılara kulaklarını tıkadığı gibi aksine **yedinci kez Varlık Barışı Yasası** çıkartarak kaynağı belirsiz servetlere af getiren düzenlemeleri 2021 başından itibaren yürürlüğe koydu. Cumhurbaşkanı'na verilen yetki çerçevesinde de 30 Haziran'da dolan ilk 6 aylık süreyi Cumhurbaşkanı kararıyla yılsonuna kadar uzattı. Geçtiğimiz yılsonunda tanınan sürenin dolması ve gri liste olasılığını bertaraf etmek için alelacele bir düzenlemeyi TBMM'ye getirerek göz boyamaya çalıştılar. Ancak bu yasada FATF'ın beklentilerini karşılamaktan ziyade, dernekleri, STK'ları baskı altına alacak, yargı kararı olmaksızın İçişleri Bakanı ve Valiliklerin kararıyla kapatma, yönetimleri görevden alma, kayyum atama olanağı sağlayacak düzenlemeleri geçirdiler. Bu düzenlemenin yetersiz ve temel hak ve özgürlüklere, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı olduğu gerek FATF gerek Avrupa Konseyi gerekse Venedik Komisyonu tarafından gündeme getirilerek iktidara gerekli düzeltmeleri yapma çağrısında bulunuldu.

Yanlıştan dönmekte ısrar edince de göz göre göre gri liste kararı geldi. Türkiye ile birlikte; Ürdün, Mali, Arnavutluk, Bahamalar, Barbados, Kamboçya, Gana, İzlanda, Jamaika, Moğolistan, Myanmar, Pakistan, Nikaragua, Panama, Suriye, Uganda, Yemen ve Zimbabve de gri listeye alındı. Listede yer alan ülkelere ve güncel konularına bakıldığında, Türkiye'nin burada yer alması bile başlı başına utanç vericidir. Bu kararlar birlikte, Türkiye'nin yabancı sermaye çekme, doğrudan yabancı yatırım sermayesi girişi sağlama, portföy yatırımcılarını ülke piyasalarına çekebilme olanakları ciddi ölçüde azalacak.

FATF'ın bu kararını önümüzdeki süreçte AB'nin benzer yöndeki bir kararı izleyebilir. AB'nin kendi içinde uyguladığı kara parayla mücadele stratejisi çerçevesinde oluşturduğu bir liste söz konusu. Bu listede AB üyesi olmamakla birlikte AB finansal sistemine sızabilecek, tehdit oluşturabilecek ülkeler yer alıyor. Dolayısıyla AB Komisyonu FATF'ın gri liste kararını emsal göstererek Türkiye'yi bu listeye dahil edebilir. Böyle bir gelişme Türkiye'nin AB ile ticari ve ekonomik ilişkilerine çok ağır hasar verebilir, kayıplara yol açabilir.

İktidarın uyguladığı ekonomi politikalarıyla artan belirsizlik, güvensizlik, hukuksuzluk ortamında zaten bırakın yabancı kaynak girişini, mevcut olanlar da ülkemizden hızla çıkıyor. IMF raporuna göre FATF'ın Gri Liste'ye aldığı ülkelere yönelik dış kaynak ve yabancı sermaye girişleri, milli gelirin en az yüzde 3'üne varan düzeyde azalma gösteriyor. **Bu da Türkiye açısından en iyimser hesaplamayla 20-25 milyar dolar düzeyinde bir dış kaynak girişinin kaybedilmesi anlamına geliyor!**

## DERİN UYARI!

FATF Başkanı Marcus Pleyer'in, 'Bankacılık, altın ve değerli taş ticareti ve emlak gibi yüksek riskli sektörlerin denetimi' vurgusu yapması, dikkat çekici!

**FATF Başkanı Marcus Pleyer'in Türkiye'ye yönelik GRİ LİSTE kararının gerekçesinde kara para aklama operasyonları için; 'Bankacılık, altın ve değerli taş ticareti ve emlak gibi yüksek riskli sektörlerin denetimi' vurgusu yapması, dikkat çekici!**

Son dönemde Türkiye'de;

- Başta Bodrum, Kanal İstanbul Güzergâhı, kıyılarıdaki kıymetli araziler, İstanbul'da arazi rantı, rezidans inşaatları, imar değişiklikleriyle kara paraların aklandığı, mallara çöküldüğü,
- Katar ve Körfez sermayesi yanında, mafya ve organize suç örgütlerinin lüks otellere, tatil köylerine el koyduğu,
- Reza Zarrab'ın Boğazdaki milyonlarca dolarlık yalıları,
- SBK (Sezgin Baran Korkmaz) ile birlikte Paramount Hotel, Yalıkavak Marina vb.

Pek çok lüks ve değerli gayrimenkul adının birden öne çıktığı anımsandığında, **FATF kararının gerekçesinde** çok ciddi mesajlar, ipuçları söz konusu. FATF; rant, gayrimenkul, arsa-arazi, yalı ve rezidanslar **'kara para aklama aracı oldu'** diyor. FATF iktidara; "STK'larla, insan hakları savunucularıyla uğraşacağınıza, IŞID ve El- Kaide'yle cihatçı terör örgütleriyle, bunlara sağlanan finansmanın izini sürmekle, bu kaynakları ortaya çıkartmakla uğraşın, taahhüt ettiğiniz mücadeleyi yerine getirin" diyor.

**GRİ LİSTE** ülkelerine bakıldığında, kurum ve kuralların olmadığı, hukukun doğru düzgün işlemediği, dünyayla bağları önemli ölçüde kopuk, kapalı ülkeler. Türkiye'nin bu listeye dahil edilmesiyle küresel sermayeye "Türkiye'ye gitmeyin. Türkiye kurum ve kuralların olmadığı, hukukun, yargının işlemediği çok riskli bir ülke. Başınıza her şey gelebilir" mesajı verilmektedir. Son dönemde özellikle yabancı ülkelerde Türk sermayedarlarının yatırımlarındaki artış bunu gösteriyor. İngiltere Başbakanı Boris Johnson'ın yaptığı açıklamaya göre, toplam tutarı 18,7 milyar sterlin tutarında 18 yeni yatırıma onay veren Birleşik Krallık Yatırım Ofisi'nin teşvik ve onay verdiği bu yatırımlar arasında iki de Türk şirketi var. İki Türk şirketi İngiltere'ye **600 milyon sterlin** (7 milyar 920 milyon TL) tutarında yatırım sermayesiyle iki dev yatırım gerçekleştirecekler.

Hazine ve Maliye Bakanlığı 'Türkiye bunu hak etmiyor' dese de ortadaki tablo ve gerçeklik budur. Kanal İstanbul arazilerinin kapatılmasına, mafyanın kıymetli mallara, marinalara, sahillere çökmesine, birilerinin milyonlarca dolar servetle ortaya çıkıp siyasilere üst düzey bağlar kurmasına nasıl göz yumuldu?

## DEVLET BANKASI İTİBARIMIZI KAYBETTİRMEYE DEVAM EDİYOR!

**ABD Temyiz Mahkemesi, Halkbank'ın itirazını reddetti. Davanın sürdürülmesinde yasal sakınca olmadığını tespit etti! ABD Temyiz Mahkemesi Halkbank'ın itirazını reddederek İran'a yönelik ABD yaptırımlarının delinmesine yardımcı olduğu, yasa dışı para transferlerine dolaylı bankacılık işlemleriyle olanak sağladığı suçlamalarıyla ABD'de yargılanabileceğine karar verdi. Şayet Halkbank mahkûm olursa milyarlarca dolarlık para cezası ve yaptırımlar söz konusu olabilir!**

ABD'de devam eden Halkbank Davası'nda, Halkbank avukatları tarafından iddianameye ve yöneltilen suçlamalara itiraz edilerek Halkbank'ın Türkiye Devlet ve Hazine Bankası olduğu gündeme getirilmiş ve bu nedenle ABD'de yürürlükte bulunan '**Bağımsız Yabancı Devlet Dokunulmazlığı Yasası**' (Foreign Sovereign Immunities Act./FSIA) uyarınca ABD'de yargılanamayacağı, davanın iptali talebiyle temyize gidilmişti. Ancak ABD Temyiz Mahkemesi Halkbank'ın itirazını reddetti. Üst mahkeme Halkbank avukatlarının 'Halkbank bağımsız Türkiye Cumhuriyeti bankasıdır, Halkbank Türkiye'dir' itirazını geçersiz buldu ve İran'a yönelik ABD yaptırımlarının delinmesine yardımcı olduğu, dolaylı bankacılık işlemleriyle petrol ve diğer varlıkların para transferine olanak sağladığı için yargılanabileceğine hükmetti. ABD 2. Temyiz Mahkemesi, FSIA kapsamında Halkbank koruma altında olsa bile savcılık iddianamesinde bankaya yöneltilen suçlamaların 'ticari faaliyet istisnası' kapsamına girdiği yönünde karar vererek, davanın sürdürülmesinde yasal sakınca olmadığını tespit etti.

Halkbank'ın FSIA çerçevesinde ABD'de yargılanmaması için belirlenen kriterlerden hiç birisine uymadığı vurgulanan Temyiz Mahkemesi gerekçeli kararında; "Halkbank'ın yürüttüğü ticari faaliyetlerin ABD bankalarını aldatmaya yönelik olması, iddianamede de belirtildiği gibi bir milyar doları aşkın bir miktarın Amerikan finans sistemi üzerinden aklanması, sahtekarlık ve Halkbank'ın yaptığı işlemler konusunda bankaları aldatmaya yönelik tavırları ve Amerikan Maliye Bakanlığı yetkililerine yalan söylemesi, planlarını gizlemesi; ABD'nin İran'a yönelik yaptırımlarından kaçınmak amacıyla gizlenen işlemlerdir" denildi.

New York Savcılığı iddianamede Halkbank'ı, 'petrol gelirlerini altına ve ardından nakit paraya çevirerek İran'ın çıkarına olacak şekilde kullanılmasına yol açmakla ve bunu yaparken de kazancı meşru göstermek için sahte gıda ticareti belgeleri oluşturarak bankacılık ilkelerini ihlal etmekle' suçluyor. Bu yöntemle Halkbank'ın yasaklı ve yaptırım kapsamında bloke edilmiş fonlardan İran'a gizli şekilde toplam 20 milyar doların transferinde yardımcı olduğu, bu paranın en az 1 milyar dolarlık kısmının ABD mali sisteminde aklandığı iddianamede yer alıyor. Halkbank ise İran, Türkiye ve Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki şirketleri kullanarak banka işlemlerinde sahtecilik, kara para aklama ve yaptırımların delinmesi için gizli anlaşma yaptığı suçlamalarını reddediyor. Buna karşın ABD Temyiz Mahkemesi, yüksek mahkeme olarak açıkladığı kararlar New York Savcılığı'nın iddianamesindeki suçlamaların gerçekliğini saptadığını vurgulamış oldu.

Halkbank Davası COVID-19 salgını nedeniyle bir süredir ertelenmişti. Halkbank'ın bu yılın şubat ayında itiraz ederek davayı temyize taşıması üzerine temyiz sonucuna kadar yargılama donduruldu. 22 Ekim'de ABD Temyiz Mahkemesi kararının ardından şimdi davanın başlayacağı yeni tarihin açıklanması bekleniyor. **En az 1-1,5 yıl sürmesi beklenen dava sonunda** Halkbank'ın mahkûm edilmesi halinde gerek FSIA yasası çerçevesinde ağır yaptırımların gerekse ABD Hazinesi tarafından ağır para cezalarına çarptırılması ve milyarlarca dolar tazminat ödemek zorunda kalması söz konusu olabilecektir.

İktidarın milyarlarca dolarlık rüşvet ve yolsuzluğun üzerini örtüp suçluları ve sorumluları yargısal ve siyasi korumaya alarak, kalkan olması, bugün ABD yargısında ülkemizi ve önde gelen bir kamu bankasını kara para aklama organizasyonlarını yürütme, sahtekarlık suçlamalarıyla karşı karşıya bıraktı. **Sermayesi** Türkiye Hazinesine Ait Köklü Bir Devlet Bankası Üzerinden **ülkemizin lekelenmesine, itibar kaybetmesine zemin hazırladı!**

## KUYRUKLU YALAN!

**Ticaret Bakanı'nın açıkladığı salgın döneminde işyerini kapatan küçük esnaf sayısı, TOBB ve TESK'in verileriyle örtüşmüyor! TOBB Ticaret Sicili verilerine göre, eylül ayında bir ayda 1687 şirket kapanırken, Ocak-Eylül döneminde kapanan toplam şirket sayısı 10 bine yaklaştı. Kapanan şirket sayısındaki artış yüzde 19, gerçek kişilere ait şahıs şirketlerindeki kapanma oranı yüzde 21 oldu. Yeni kurulan şirket sayısında eylül ayında yüzde 4 düşüş görüldü. Ticaret Bakanının açıklamasına göre işyerini kapatan küçük esnaf sayısı salgın döneminde 20 ayda 112 bin 710!**

Yıllık bazda değerlendirildiğinde Eylül 2021’de, kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısı 2020’nin aynı ayına kıyasla yüzde 3,7 artarken, kapanan şirket sayısı yüzde 7,5 yükseldi. Eylülde kapanan şirket ve kooperatiflerin 514’ünün toptan ve perakende ticaret, 285’inin inşaat ve 210’unun da imalat sektöründe olduğu görülürken, kurulan şirket sayısında ise yıllık bazda düşüş yaşandı. Eylül 2021’de, Eylül 2020’ye göre kurulan şirket sayısı yüzde 4, kurulan gerçek kişi ticari işletme sayısı yüzde 15,3 ve kurulan kooperatif sayısı yüzde 18,6 azaldı.

Diğer yandan küçük esnaf işletmelerinde kepenk kapatanlarda ise çok daha ciddi artışlar görülüyor. Ticaret Bakanı Mehmet Muş’un TBMM’ye gönderdiği açıklamaya göre COVID-19 salgını sürecinde geçen yılın mart ayından bu yılın ağustos sonuna kadar 20 ayda faaliyetine son veren küçük esnaf sayısı 112 bin 710 oldu.

**Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu’nun** (TESK) Esnaf Sicil Gazetesi verileri sadece geçen yılın Mart-Aralık sonu döneminde kapanan esnaf işyeri sayısının 99 bin 588 olduğunu gösteriyor. Diğer deyişle geçen yıl 9 ayda yaklaşık 100 bin esnaf işyerini kapatmış. Bakanlık ise 20 ayda bu sayının 112 bin olduğunu söylüyor.

– Tıpkı TÜİK verilerinde olduğu gibi, burada da kapanan işyerleri ve faaliyetine son veren küçük esnaf konusunda **gerçek verilerin üstünün örtülmeye çalışıldığını** söylemek durumundayım.

Yurt dışında ziyaret ettiğimiz il ve ilçelerde bu durumu bizzat gözluyoruz. Küçük ve orta boy işletmelerden tutun, küçük esnafa varana kadar kapanan işyerlerindeki artış yanında güçlükle ayakta durabilenler de her an kapanma endişesi yaşıyor. Kira, elektrik, doğalgaz faturaları, ertelenen ve şimdi güncel vergilerle birlikte ödenmesi istenen vergiler, SGK primleri, her gün zamlanan fiyatlarla bir hafta önce aldığı fiyattan sattığı malı tekrar yerine koyamayan işyerleri perişan durumda. **İktidar, rakam oyunlarıyla bu gerçekleri gizlemeye çalışsa da hayatın içinde bu zorlukları yaşayanlar bizzat bu kötü gidişatın farkında ve gelecek kaygısı taşıyor!**

## **TARIMSAL ÜRETİM GİRDİ MALİYETLERİ HIZLA YÜKSELİYOR, ÇİFTÇİ BATAKTA!**

**İktidar etiket teftişiyle göz boyarken, Tarımsal üretimde kullanılan girdilerdeki fiyat artışları yıllık yüzde 28,74 düzeyine ulaştı! İktidar, fahiş fiyatla mücadele diyerek marketlerde etiket teftişleri yaparken, Tarım Girdi Fiyat Endeksi (Tarım-GFE) Ağustos 2021 rakamları, tarımsal üretimde kullanılan girdilerdeki fiyat artışlarının yıllık yüzde 28,74 düzeyine ulaştığını gösterdi. Bu rakamlarla halkın ucuz gıdaya erişmesi zor görünüyor!**

TÜİK’in geçen hafta açıkladığı Ağustos 2021 Tarım-GFE verilerine göre, tarımda kullanılan girdilerin fiyatlarında, ağustos ayında bir önceki aya göre yüzde 0,93, bir önceki yılın aralık ayına göre (8 aylık) yüzde 15,50, bir önceki yılın aynı ayına göre (yıllık) yüzde 28,74 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 20,77 artış gerçekleşti. Tarım-GFE ana gruplarında bir önceki aya göre tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde yüzde 0,28, tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde yüzde 1,03 artış gerçekleşirken, yıllık olarak bu kalemlerdeki artış sırasıyla tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde yüzde 25,29, tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde yüzde 29,32 oranında oldu.

Tarım-GFE’de yıllık en fazla artış yüzde 66,71 ile gübre ve toprak geliştiriciler alt grubunda olurken, en fazla artış yaşanan diğer alt gruplar ise yüzde 45,67 ile çiftlik binaları (ikamet amaçlı olmayanlar) ve yüzde 44,57 ile bina bakım masrafları oldu. Buna karşılık, tohumda yıllık yüzde 9,87, tohum ve dikim materyallerinde yüzde 11,81, tarımsal ilaçlar ve veteriner harcamalarında ise yıllık yüzde 16,62 artış yaşandı.

– Tarım-GFE’de ortaya çıkan bu rakamlar, iktidarın etiket denetimleriyle göz boyamaya, göstermelik icraat yapmaya çalıştığını, sorunun temelindeki gerçeklerden bihaber olduğunu gösteriyor.

– Yıllık TÜFE’nin yüzde 19,6 olduğu anımsandığında Tarım-GFE’deki yıllık artışın bunun yaklaşık 10 puan üzerinde olması **üretici maliyetlerinin tam olarak market ve pazarlardaki gıda etiketlerine yansımadığını** gösteriyor.

– Buna rağmen gıda enflasyonunun TÜFE’de yıllık yüzde 30 olması, önümüzdeki süreçte Tarım-GFE artışlarının tüketici fiyatlarına yansıtılmasıyla **gıda enflasyonunun yüzde 40-50 düzeyine ulaşacağını** işaret ediyor!

Böyle bir tabloda halkın ucuz gıdaya erişmesi, sağlıklı ve düzgün beslenmesi, üreticinin üretim yapabilmesi giderek zorlaşıyor. Önümüzdeki günlerde **market ve pazarlarda çok daha fahiş gıda fiyat etiketleriyle karşı karşıya kalacağımız** apaçık görünüyor!



## CHP LİDERİ KILIÇDAROĞLU'NDAN KARA KIŞTA MİLLETİMİZİ RAHATLATACAK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

"Türkiye'de 14 milyon asgari ücretli, açlık sınırının altında yaşıyor. Bu insanlarımızın çocukları da sefalet içinde yaşıyor."

"İnsanımızın bu kış hayata tutunabilmesi için, uygun fiyatlı enerjiye erişimin sağlanması çok kritik."

"Enerji faturasını ödeyemeyen 5 milyon hanenin olduğu bir ülkeye, biz uzaktan bakamayız."

"Ne senden, ne o şürekandan zerre kadar korkum yok. Sonuna kadar mücadelemi vereceğim. Bunu bilesin!"

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, CHP Genel Merkezinde yaptığı basın açıklamasında, "Bu iktidardan, çözüm beklemenin, artık abesle iştigal olduğu çok açık. Zaten tüm sorunların kaynağı kendileri, neyi çözecekler? Bu Saray ve Şahsım iktidarı, insanımızı kara kışın insafına terk etmiştir" dedi.

"İş başa düşmüştür. Şahsa buradan sesleniyorum; bu sesi iyi dinle, eğer bunları yaparsan, milletimiz biraz olsun rahatlayacak" diyen CHP Lideri Kılıçdaroğlu, hayata geçirilmesi gerekenleri 4 maddede sıraladı.

"Biliyorsunuz, aylardır kışa yönelik uyarılarımı yapıyordum, zam yağmuru konusunda uyarıyordum, "Kara Kış Fonu kurulsun" diyordum. Karşımızda kapı duvar bir iktidar var ve maalesef, uyardığım her şey artık gerçeğimiz oldu, her saat başı yeni bir zam geliyor, korkunç bir pahalılık var.

Bu iktidardan, çözüm beklemenin, artık abesle iştigal olduğu çok açık. Zaten tüm sorunların kaynağı kendileri, neyi çözecekler?

Bu Saray ve Şahsım iktidarı, insanımızı kara kışın insafına terk etmiştir. Özetle iş başa düşmüştür, çözümleri CHP bulmak zorundadır. Muhalefet olabiliriz ama çözümleri biz arayacağız.

Bakın; Türkiye'de 14 milyon asgari ücretli, açlık sınırının altında yaşıyor. Bu insanlarımızın çocukları da sefalet içinde yaşıyor.

İnsanımızın bu kış hayata tutunabilmesi için, uygun fiyatlı enerjiye erişimin sağlanması çok kritik. Yoksulluk içinde yaşayan çocukları ile enerji faturasını ödeyemeyen 5 milyon hanenin olduğu bir ülkeye, biz uzaktan bakamayız. İnsanımızın onuru, haysiyeti söz konusudur.

Peki, iktidar ne yapıyor? Her gün yeni bir zam ilan ediyor. Çok kısa bir süre içinde, elektrik faturaları 3 kez zamlandı. Doğalgaza 8 defa zam yapıldı. Kömür yüzde 30; mutfak tüpü yüzde 42 oranında zamlandı.

Ülkemizin bu halini ben kabul etmiyorum. Bu halk bunu hak etmiyor!

Bu yüzden tüm enerji sektörü paydaşlarına davet mektubu gönderdim, "Bu millet için birlikte çalışalım" dedim. Enerjide yaşanan korkunç zamlarla mücadele konusunda bana katılmak isteyen herkesle çalışmaktan memnuniyet duyacağımı söyledim. Sağ olsunlar, enerji sektörü temsilcileri davetimize icabet ettiler ve birlikte bir çalışma toplantısı yaptık.

Buradan halkımıza da seslenmek istiyorum: Kime oy vermiş olursanız olun, bu enerji meselesinde hepimiz birlikte mücadele edeceğiz. Birlikte mücadele etmek zorundayız. İktidara geldiğimizde, nihai amacımız elbette yoksullukla mücadele ve daha adil bir ülke inşa etmek olacaktır. Ama atlatmamız gereken bir kış var. Kışı atlattıktan sonra zaten iktidara geleceğiz, sonrası kolay.

Gelelim çözüme... Nedir çözüm?

Şahsa buradan sesleniyorum; bu sesi iyi dinle, eğer bunları yaparsan, milletimiz biraz olsun rahatlayacak. Hatta buradan siyasi puan da kazanabilirsin, umurumda değil, yeter ki milletim rahatlasın.

Bunları hemen yap.

1. Her şeyden önce acilen Kara Kış Fonu'nun kurarak, vatandaşlarımıza kış ayları için destek ver.
2. Elektrik faturalarındaki KDV'yi kış boyunca kaldır. Sadece TRT Fonu'nun kaldırılması bile tek başına yüzde 20 oranında bir indirimin sağlanmasına neden olacak. Derhal kaldır!
3. Aynı şekilde doğalgaz ve mutfak tüpündeki ÖTV ve KDV'yi de hemen kaldır.
4. Elektrik ve ısınmada, düşük gelirliler lehine "Kademeli Tarifeli Sisteme" geç. Yani "Sosyal Tarife Uygulamasını" başlat. Bu vatandaşlar, daha ağır bir fatura ödemesinler.



Enerjiye bağlı bu sıkıntıların bir de ticari işletmeler boyutu var. Özellikle esnaf ve küçük ölçekli işletmelerin de acilen bu destek programına alınmasını istiyorum.

Bu hamleler halkımıza bir nebze nefes aldiracaktır. Hele bu kara kışı geçirelim, zaten sonra seninle sandıkta görüşeceğiz.

## **DÖVİZ, ENFLASYON, İŞSİZLİK, AKARYAKIT VE ENERJİ FİYATLARI DERKEN YOKSULLUK SINIRI DA REKOR KIRDI!**

### **Yoksulluk sınırı ilk kez bu rakamı aştı**

Son dakika haberi.. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (Türk-İş) raporuna göre, yoksulluk sınırı ilk kez Türk-İş'in, çalışanların geçim koşullarını ortaya koymak ve temel ihtiyaç maddelerindeki fiyat değişikliğinin aile bütçesine yansımalarını belirlemek amacıyla her ay yaptığı Açlık ve Yoksulluk Sınırı Araştırması'nın Ekim 2021 sonuçları açıklandı.

Türk-İş raporuna göre, Ankara'da hesaplanan gıda enflasyonunun Ekim'de bir önceki aya göre yüzde 1.45 arttığını; dört kişilik bir ailenin yoksulluk sınırının ise ilk kez 10 bin TL'yi aştığını açıkladı.

Ekim'de dört kişilik bir ailenin açlık sınırı 3,093.2 TL'ye yükseldi. Raporda "2021 yılının ilk gününden itibaren aylık 2,825.9 TL olarak yürürlüğe giren net asgari ücret açlık sınırının altındadır ve her geçen gün aradaki makas açılmaktadır" denildi.

### **611 TL Artış Gösterdi**

Türk-İş hesaplamasına göre 4 kişilik bir ailenin sadece gıda harcaması geçen aya göre 44 TL, geçen yıla göre 611 TL artış gösterdi.

### **Göstergelerden Biri Olarak Değerlendiriliyor**

TÜİK'in aylık enflasyon verilerini duyurma tarihinden önce açıklanan Türk-İş raporu, TÜİK enflasyon tahminlerine dair göstergelerden biri olarak değerlendiriliyor.

## **SANAYİ ZAMLARININ FATURASI MARKETLERE YANSIYOR**

### **Vatandaş Zamları Market Kasalarında Ödüyor**

2021 yılı başından bu yana sanayiye yapılan zamlar dolaylı olarak temel gıda ürünlerinin fiyatlarını artırmaktadır. Bu kapsamda 10 ay içerisinde sanayi tarifelerinde elektrikte yüzde 22, doğalgazda ise yüzde 45 oranında zam yapılırken; vatandaşlar bu zamları dolaylı olarak market kasalarında ödemektedir. Bu kapsamda son 10 ayda gıda enflasyonundaki artışın da ortalama yüzde 50 olduğu dikkate alındığında, enerjiye yapılan zamların doğrudan vatandaşa fatura edildiği ortadadır

2021 yılı içerisinde sanayiye hem elektrik hem de doğalgaz tarifesinde rekor oranda yapılan zamlar, yaklaşan kış ayları öncesi temel gıda ürünleri başta olmak üzere bütün ürünlerde fiyat artışlarına neden olmaktadır. Hem doğalgaz hem de elektrikte sanayi tarifesinde peş peşe yapılan zamların kış aylarında temel gıda ürünleri başta olmak üzere pek çok ürünün fiyatlarını yükseltmesi beklenmektedir.

### **Sanayide Doğalgaza Yüzde 45; Elektrige Yüzde 22 Zam**

Konutlarda 2021 yılı içinde doğalgaza yapılan zamların toplamının yüzde 18,89; elektrikte yapılan zamların toplamı ise yüzde 22'yi bulmuştur. 2021 yılı bitmeden hem konutlara hem de sanayiye yeni enerji zamlarının gündeme gelmesi beklenmektedir. Sanayi doğalgaz tarifesi 2021 yılı içerisinde Ocak, Şubat, Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında yüzde 1'er oranında artarken; Temmuz ayında yüzde 20 ve son olarak 1 Ekim'de de yüzde 15 oranında zamlanmıştır. Sanayi doğalgaz tarifesi böylece 2021 yılı içerisinde yüzde 45 oranında zamlanmıştır. Aynı dönemde sanayi elektrik tarifesi de yüzde 22 oranında artmıştır. Elektrik santrallerinin doğalgaz tarifesi ise 2021 yılı içerisinde Ocak, Şubat, Mart ve Nisan aylarında yüzde 1'er oranında; Mayıs ayında yüzde 12; Haziran ayında yüzde 5; Temmuz ayında yüzde 20 ve son olarak 1 Ekim'de de yüzde 15 oranında zamlanmıştır. Buna göre elektrik santrallerinin doğalgaz tarifesi 2021 yılı içerisinde yüzde 69 oranında artmıştır.

### **Sanayiye Zammın Faturası Marketlerde Ödeniyor**

Sanayi ve elektrik üretim santrallerinin ana girdisi olan tarifelere yapılan zamlar iğneden ipliği bütün ürünlerin fiyatlarını artırmaktadır. 2021 yılı içerisinde sanayide doğalgaz ve elektrik tarifesine yapılan zamların etkisini özellikle kış aylarında hissedilecektir. Vatandaşlarımız bu zamların faturalarını doğrudan ödemesi de, market kasalarında aldıkları temel gıda ürünleriyle ödemek zorunda kalacaktır. Kış aylarında vatandaşların daha fazla zamlara boğuşmaması için acilen önlem alınması gerekmektedir.

## **GÜVEN DÜŞÜYOR!**

Türkiye İstatistik Kurumu, ekim ayına ilişkin ekonomik güven endeksi verilerini açıkladı. Buna göre, endeks Eylülde 102,4 iken ekimde yüzde 1 azalarak 101,4 değerine düştü.

Ekonomik güven endeksi Ekimde 101,4'e düştü

Ekonomik güven endeksi ekimde aylık bazda yüzde 1 azalarak 101,4'e düştü.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), ekim ayına ilişkin ekonomik güven endeksi verilerini açıkladı.

Buna göre, endeks Eylülde 102,4 iken ekimde yüzde 1 azalarak 101,4 değerine düştü. Ekonomik güven endeksindeki düşüş, tüketici ve reel kesim (imalat sanayisi) güven endekslerindeki düşüşlerden kaynaklandı.

Reel kesim güven endeksi geçen aya göre ekimde yüzde 1,8 azalarak 111,3 oldu. Hizmet sektörü güven endeksi yüzde 2,1 artışla 120,3, perakende ticaret sektörü güven endeksi yüzde 4,8 yükselerek 121,1, inşaat sektörü güven endeksi yüzde 1 artarak 92,7 değerini aldı.

Tüketici güven endeksi ise yüzde 3,6 azalarak 76,8'e geriledi.

## **TÜRKİYE'NİN KREDİ İFLAS RİSKİ 7 AYIN EN YÜKSEĞİNDE**

Türkiye'nin beş yıllık CDS'leri cuma günü kapanışa göre 5 baz puan artışla marttan bu yana en yüksek seviye olan 466'ya çıktı. CDS'ler, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın PPK'nın üç üyesini görevden alması sonrası 450 baz puana yükselmişti.

Türkiye'nin 5 yıllık kredi risk primleri (CDS) cuma günü kapanışa göre 5 baz puan artışla marttan bu yana en yüksek seviye olan 466 baz puana çıktı.

Türkiye'nin dolar cinsi tahvilleri, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Osman Kavala ile ilgili çağrı yapan 10 büyükelçinin 'istenmeyen kişi' ilan edilmesi talimatının ardından 1 sentten fazla düşüş kaydetti.

### **Fark Büyüyor**

Tradeweb verilerine göre, Türkiye'nin dolar cinsi tahvilleri ile güvenli liman olarak kabul edilen ABD Hazinesi'nin tahvilleri arasındaki getiri farkı 7 ayın en yüksek seviyesi olan 537 baz puana çıktı.

Risk primindeki artış, döviz kurlarındaki artışın yanı sıra Türkiye'nin dış borçlanma maliyetlerini de artırıyor.

### **Merkez'deki Operasyon Sonrası da Artmıştı**

Öte yandan, CDS'ler, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın Merkez Bankası'nın Para Politikası Kurulu'nun (PPK) üç üyesini görevden almasının ardından altı ayı aşkın süredeki zirvesine yükselmişti.

IHS Markit'in verilerine göre, Türkiye'nin 5 yıllık CDS'leri 14 Ekim'de, nisan başlarından bu yana en yüksek seviye olan 450 baz puana yükselmişti.

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu ile görüşükten sonra faiz kararlarında oy hakkı bulunan TCMB başkan yardımcısı Semih Tümen, Uğur Küçük ile PPK üyesi Abdullah Yavaş'ı görevden almıştı.

## **İKTİDAR ÜLKEYİ ATEŞ ÇEMBERİNE ATIYOR**

Faizi 200 baz puan düşüren Merkez Bankası, dövizdeki tırmanışın önünü açarken Erdoğan'ın büyükelçileri 'istenmeyen adam' ilan etmesi adeta ateşe benzin taşıdı. Saray'ın tutarlı politikalardan büsbütün koptuğunu vurgulayan uzamanlar ise bu hamlelerin seçim odaklı olduğunu, içeride baskının daha da artacağını vurguluyor.

Saray iktidarı ülkeyi son sürat uçuruma sürüklüyor. Merkez Bankası'nın faiz kararının ardından Türk Lirası döviz karşısında hızla erirken Saray yönetimi her çıkışıyla yangına benzin taşıyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan bir yandan yabancı yatırımcıya ülkeye davet ederken öte yandan 10 ülkenin büyükelçisinin 'istenmeyen adam' ilan edilmesi için talimat veriyor. Avrupa Birliği raporu, Halkbank'ın ABD'de yargılanabilmesi kararı, ülkenin kara para aklamadan gri listeye alınması gibi pek çok gelişme de yangını daha fazla körüklüyor.

Yaşanan krizlere karşı bir reçetesi olmayan iktidarın kontrolü giderek kaybettiği görülüyor. Ekonomik kriz, derinleşen yoksulluk, kamuoyu yoklamalarına yansıyan tabandaki erime ve girilen seçim atmosferi Saray yönetimini panikletiyor. 2023'e kadar tünelin ucunun karanlık olduğunu gören iktidarın bir erken seçimle son şansını denemek istemesi de olası senaryolar arasında gösteriliyor. Türk Lirasının değer kaybetmesiyle ihracatta yaşanacağı varsayılan artışın nispi bir istihdam yaratma ihtimalinin seçim öncesi hükümeti rahatlatacak bir beklenti olduğu yorumları yapılıyor.

Öte yandan içerideki baskının daha fazla artacağı, gerek ABD ve Rusya'nın tepkisine rağmen Suriye'nin kuzeyine yönelik operasyon mesajları gerekse Erdoğan'ın büyükelçilere yönelik tutumu milliyetçi oyları konsolide etme çabası olarak değerlendiriliyor. 2018'de Rahip Brunson krizinde olduğu gibi krizi yine "dış güçler" algısına çekme çabası iktidar için yabancı olduğu bir politika değil. Sürecin çok boyutlu krizler doğurması ise kaçınılmaz görünüyor.

Etkilerini yakın zamanda görmemizin muhtemel olduğu büyükelçiler krizi ile döviz kurundaki büyük tırmanışın olası sonuçlarını ekonomist, siyaset bilimci ve diplomatlar değerlendirdi.

#### **Erdoğan Geri Adım Atsa da Etkileri Sürer**

"Ortada bir politika tutarsızlığı var. Mantık aramak ne kadar doğru tartışılır" diyen İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Öner Günçavdı, Saray açısından işler istenildiği gibi gitmeyince anlık, kişiye ya da bir gruba bağlı tepkiler verildiğini hatırlatıyor. Erdoğan'ın ABD ziyaretinde Başkan Biden ile görüntü vermeye çalıştığını ancak bunu başaramayınca tutarsızlıkların derinleştiğine vurgu yapıyor.

"Seçim havası ve anketlerden gelen kötü sonuçların ardından Erdoğan kendisini emniyette hissetmiyor ve kimsenin anlam veremediği tepkiler ortaya koyuyor" diyen Prof. Günçavdı, "Diplomasi krizi düşünülürse hafta başı doların on liraya doğru yükselmesini engellemek çok zor. Ülke ekonomisini 2001'e götürecek sonuçlar bunlar. Bu duruma 'mükemmel fırtına' deniyor, yani her şeyin üst üste gelmesi durumu. Özellikle büyükelçileri 'istenmeyen adam' ilan etmek büyük sonuçlar doğurur."

"Kavala'nın içeride tutulması AİHM kararına rağmen her şeyden önce ayıp ve hukuksuz" diyen Prof. Günçavdı, sözlerini şöyle sürdürüyor: "Erdoğan'ın aşırı tepkisi sonucu bana kalırsa milliyetçi kanat da şaşkın durumda. Bu hafta dövizde yine bir tırmanış olur. Bu açıklamadan geri dönseler bile dünyada "Türk dış politikası tahmin edilemez" algısı oluşur. Bunun olumsuz sonuçları da kaçınılmazdır. 2018'de benzer bir süreç Rahip Brunson ile yaşanmıştı. O dönem de kriz kalıcı etkiler bıraktı. O dönem de yine seçim atmosferi vardı ve bugün de benzer bir durum söz konusu. Oylar düşüyor, kitleyi konsolide edecek bilindik yöntemler devreye sokulmaya çalışılıyor. Ancak milliyetçi kanat da şu ana dek istedikleri reaksiyonu göstermiş değil. En nihayetinde tüm bunlarla tek adama büyük fonksiyonlar yükleyerek mücadele etmek imkansız."

#### **Yedi Düvele Karşı Savaş Konsepti**

"AKP iktidarı özellikle Biden'ın başkan seçilmesinin ardından yeniden Batıya yanaşma sürecini başlatmış, küresel sermayeye de birtakım güvenceler verme anlamına gelen adımlar atmıştı. Ancak ne Batı ne de küresel sermaye bu adımlara bir yanıt verdi" diyen Siyaset Bilimci Akademisyen Fatih Yaşlı ise beklenen yanıt gelmeyince, ekonomide yaşanan krizin daha da derinleştiğini vurguluyor. Ekonomik krizin kaçınılmaz olarak iktidarın oy oranlarına yansıdığını ve sandığın AKP'nin elindeki en önemli koz olmaktan çıktığına dikkat çeken Yaşlı, "Seçim sürecine giren bir Türkiye'de gidişatın nereye doğru olduğunun AKP de farkında ve bunun için seçmen tercihlerini değiştirecek, ekonomik krizin ve onun sonuçlarının sandığa yansımalarını engelleyecek adımlar atmak zorunda" değerlendirmesini yapıyor.

Önümüzdeki sürecin "yedi düvele karşı savaş konsepti" olarak krizin faturasının "dış güçler"e kesileceği ve milliyetçilik dalgasının yükseltileceği bir strateji ile ülkenin seçime götürülmek istendiğini söyleyen Yaşlı, şu ifadeleri kullanıyor: "Ancak iktidarın işi bu sefer o kadar kolay değil. Ekonomik kriz, dış politikadaki sıkışmışlık, iktidar içi çekişmeler ve toplumun geldiği noktada, AKP giderek oyun kurmakta zorlanan bir görünüme kavuşuyor. Aynı anda Batı sermayesini çekmek için ülkeyi ucuz emek cennetine çevirmek ama öte yandan Kavala açıklamasını yapan elçileri sınır dışı etmeye kalkışmak, bir yandan faizleri indirip ucuz kredi dağıtmanın altyapısını hazırlamak ama öte yandan döviz kurlarındaki artışla halkı daha da çok yoksulluğa sürüklemek,

iktidarın tutarlı politikalar izlemenin çok uzağına düştüğünü ve giderek daha fazla hata yapmaya başladığını net bir şekilde gösteriyor.”

#### **‘Biz De Sizi İstemiyoruz’ Tepkisi Vereceklerdir**

Büyükelçiler krizini değerlendiren diplomatlar ise Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın çıkışının ülke için çok ağır sonuçlar doğuracağını altını çizdi.

Eski Washington Büyükelçisi Faruk Loğoğlu: “Erdoğan 10 büyükelçinin ‘istenmeyen adam’ ilan edilmesi için talimat verdi. Ama bunun olup olmayacağı, ya da ne zaman gerçekleşeceği kesin değil. Bana göre içerik ayrı bir tartışma konusu ama on ülkenin tavrını ortaya koyma biçimi de yanlış. Bu konudaki tutumlarını ikili görüşmelerle, büyükelçileri çağırıp konuşarak gerçekleştirebilirlerdi. Bunun dışında Türkiye’nin 10 büyükelçiyi ‘istenmeyen adam’ ilan etmesi ise çok vahim sonuçlar ortaya çıkaracaktır. Daha önce tek tek büyükelçiler ‘istenmeyen adam’ ilan edilmiştir ancak belki tarihte ilk kez 10 büyükelçi birden bu konuma oturtulacak. Diplomasideki en ağır hamleyi masaya sürmek son derece yanlış ve karşılığı Türkiye için büyük sıkıntı. Mesela Türkiye’ye karşı misilleme yapıp ‘Biz de sizi istemiyoruz’ diyebilirler. Zaten o ülkelerin kamuoyuna bakarsak sert bir tepki verilmesi gerektiği yönünde tavır geliyor.”

Türkiye’nin içinde bulunduğu siyasi, ekonomik kırılgan yapı düşünüldüğünde bu karar uygulanırsa küresel çapta sıkıntılar ortaya çıkar. Pandoranın kutusu açılmış olur. Buradan Türkiye lehine olumlu sonuçlar beklemek mümkün değil. Ay sonunda G20 Zirvesi de var. Orada bu mesele yeniden gündeme gelebilir. Erdoğan, Biden ile görüşecek mi? Bu hamle bu görüşmeyi de riske atmış olabilir. Avrupa Konseyi’nden tepkiler gelebilir. Bu 10 ülkenin Türkiye’nin çok katmanlı ilişkiler kurduğu ülkeler olduğunu da unutmamak gerekiyor.

#### **AİHM Kararlarını Uygulamalısınız**

Emekli Büyükelçi Uluç Özülker: Eğer bir ülke büyükelçisini ‘istenmeyen adam’ ilan ediyorsanız orada doğrudan o devlet ya da devletler ile sorunuz var demektir. Genelde buna devletler karşılık verirler. 10 büyükelçinin tutumunun kendi inisiyatifleriyle gerçekleştiğini düşünmüyorum, bu konuda yöntemi de yanlış buluyorum. Ancak buna verilen tepki de oldukça yanlış. Avrupa Konseyi’nde yer alarak AİHM’ye bireysel başvuru hakkı tanıdık. Hukuk çok net, bu karara uymak zorundasınız. Buna rağmen olayı diplomasi krizine çevirmek birtakım sıkıntılar ortaya çıkaracaktır. Geçmişte Avusturya’daki ırkçılık sonrası bu ülkeyi toplantılardan dışladılar, etkinliklerini durdurdular. Geçtiğimiz günlerde Avrupa Konseyi Başkanı Türkiye’yi ziyaret etti. ‘AİHM kararını uygulayın’ dedi ama ona hiçbir reaksiyon göstermediler. Şimdi ne değişti bu kadar sert tepki veriliyor? Anlamak çok zor. Öte yandan AİHM kararlarını uygulamayacaksanız Avrupa Konseyi’nde ne işiniz var? Diye sorarlar. Bu kararların ülkeye yansımaları maalesef ağır olacaktır.

#### **Ülkelerden Peşe Peşe Açıklama**

Erdoğan’ın 10 büyükelçinin istenmeyen adam ilan edilmesinden sonra 5 ülkeden açıklama geldi. Norveç ve İsveç, büyükelçilerinin sınır dışı edilmeyi hak edecek bir şey yapmadığını belirtti. Dışişleri Bakanlığı ise Alman Bild gazetesinin Hollanda Büyükelçisinin sınır dışı edildiği haberini yalanladı. Finlandiya Büyükelçisi’ne ise istenmeyen adam ilan edilmesine ilişkin bir bildirim gelmediği ve 10 büyükelçinin henüz Türkiye’yi terk etmediği öğrenildi. Danimarka Büyükelçiliği’nden yapılan açıklamada ise “İlkelerimize bağlı kalacağız” ifadeleri kullanıldı.

#### **Yandaş Gazetede Tepki Var**

Erdoğan’ın damadı Berat Albayrak’ın ağabeyi Serhat Albayrak’ın başında olduğu Turkuvaz Medya Grubu’na bağlı Sabah gazetesinde dikkat çeken bir eleştiriye yer verildi. Sabah gazetesi yazarı Mehmet Barlas, Erdoğan’ın kararlarını eleştiren bir yazı kaleme aldı.

Barlas dün yayımlanan “Gülümsemeye Çalışmalıyız” başlıklı yazısında, Erdoğan’ın, 10 büyükelçiliğin Osman Kavala açıklamasıyla ilgili olarak, “10 ülkeyle neredeyse diplomatik ilişkileri kesmek üzereyiz. Oysa bu gibi durumlarda daha esnek tepkilerle gerginlikler azaltılabilir” ifadelerini kullandı.

#### **Son İki Haftada Yaşananlar**

AB’den sert Türkiye raporu: 2021 Türkiye raporunda Ankara’ya sert eleştiriler yapıldı. Raporda Türkiye’de demokratik kurumların işleyişinde “ciddi” eksiklikler bulunduğu kaydedildi.

► Suriye operasyon krizi: ABD ve Rusya karşı çıksa da Suriye’ye sınır ötesi operasyon tezkeresinin iki yıl daha uzatılması Meclis’e geldi.

► F-16’lara yalanlama: Türkiye’nin F-35 programı için yaptığı 1 milyar 400 milyon doların ödenmesi konusunda ABD’nin Türkiye’ye F-16 alım teklifinde bulunduğu iddiası ABD tarafından yalanlandı.

- ▶ Doğu Akdeniz yalnızlığı: Atina'da enerji anlaşması imzalayan Yunanistan, Güney Kıbrıs ve Mısır liderleri, Üçlü Zirvede Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki eylemlerini kınayan ortak bir bildiri yayımladı.
- ▶ Gri liste krizi: Türkiye'nin, kara para aklama ve terörizmin finansmanına karşı mücadelede başarısız olduğu gerekçesiyle Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından gri listeye alındı.
- ▶ TUSİAD'ın çıkışı: AKP'nin 2002'de iktidara gelmesinde bizzat rol oynayan TUSİAD da AKP'ye bayrak açtı. Laiklik, demokrasi, kurumların işlevsizliği üzerinden hükümeti eleştirdi.
- ▶ Merkez Bankası faiz kararı: Merkez Bankası, politika faizinde yaptığı 200 baz puanlık indirimden sonra Türk lirası dolar karşısında 9,60'lara Avro ise 11, 25'lere kadar yükseldi.

## İKTİDAR, DIŞ GÜÇLER BAHANESİNE SARILMAYI BIRAKSIN!

Merkez Bankası Cumhurbaşkanı Erdoğan yönetiminde istikrarsızlık ve kaosu 'baş aktörü' haline geldi. Kendisini ekonomist ilan eden bir şahsın, kerameti kendinden menkul bir iktisat teorisini ispatlama inadı ve hırsı uğruna, ülkenin geleceği yok ediliyor.

Aklı ve bilimi dışlayan iktidar ülkeyi tek kişinin o günkü ruhsal durumu, şahsi tercihleri ve hevesleriyle yönetiyor. ABD Temyiz Mahkemesi Halkbank'ın itirazını reddedip İran yaptırımlarını delmekten yargılanmasına karar vererek, ABD hazinesine milyarlarca dolarlık yaptırım ve para cezası uygulamasının yolunu açtı. Türkiye'nin de kurucusu olduğu Uluslararası Mali Eylem Görev Gücü (FATF), yıllardır uyarmasına rağmen kara para aklamaya, kaynağı belirsiz servetlerin legalleştirilmesine, terörün finansmanına karşı mücadelede gerekli adımları atmayan, şeffaf ve yasal düzenlemeleri hayata geçirmeyen bu iktidar yüzünden Türkiye'yi Gri Liste'ye aldı. Bir sonraki aşama Kara Liste! İktidar tüm uyarılarımıza karşı, bu yıl 7'ncisini yürürlüğe koyduğu, süresi 6 ay daha uzatılan Varlık Barışı-Servet Affı yasalarıyla yıllardır kara paraçılara, kayıt dışı servetlere göz yumup ülkeyi kara para cennetine çevirdi. Yargının eli kolu bağlanıp yolsuzluk ve rüşvetin üzeri örtüldü.

İktidar, ülkenin mali itibarına, yatırım ve sermaye güvenliğine ağır hasar veren bu uygulamalarıyla, kara para ve narko devletlerin yer aldığı Gri Liste'ye Türkiye'nin alınmasının kapısını kendisi açtı. Geçen yılsonunda FATF'ın uyarılarına uyum için apar topar getirdikleri yasayla göz boyamaya çalışırken, aksine derneklere, STK'lara yargı kararı olmaksızın el koyma, kayyum atama düzenlemelerini geçirdiler. Kimse bu aldatmacayı yutmadı ve geçen yıl gelecek Gri Liste bu yıl geldi.

İktidar yine her şeyi dış güçlerin oyunu olarak sunma yalanına sarılıyor. MB'nin faiz indirimi kararının Saray'ın emriyle alındığını Mısır'daki sağır sultan bile biliyor. MB Başkanını Saray'a çağırıp talimatı veren, gece yarısı kararnamesiyle Başkan Yardımcılarını ve Para Politikası Kurulu (PPK) üyelerini görevden alıp yaptığı atamalarla PPK'yı emre amade şekilde dizayn eden Cumhurbaşkanı, ekonomi, döviz, faiz kaosu tek sorumlusudur. Asli görevi fiyat istikrarını sağlamak, TL'nin değerini, itibarını korumak olan Merkez Bankası, Cumhurbaşkanı sayesinde enflasyon ve fiyat istikrarsızlığının, TL'nin değer ve itibar kaybının baş aktörü konumundadır.

Tüm anket ve kamuoyu araştırmalarında siyasi ve toplumsal desteğini hızla kaybeden Cumhurbaşkanı Erdoğan manipülasyondan bıktığını, artık anketlere inanmadığını söylüyor. Tavsiyem, emrindeki TÜİK'in her ay yaptığı Tüketici Güven Endeksi (TÜGE) Anketi'nin Ekim ayı sonuçlarına bakması. Hane halklarının iktidara, ekonomi yönetimine güveni, 2008-2009 finansal krizi ve 2009 Şubat'ından bu yana 152 ay ve 12,5 yılın en düşük değerinde, 76,8 puanla dipte! Ankette mevcut ekonomik durum ve gelecek 12 ayda hanenin maddi durum beklentisi en sert düşüşü gösterirken, TÜİK'e göre halk, haneler, aileler iktidarın ne bugün ne gelecek 12 ayda sorunları çözemeyeceğini, ülke ekonomisini ayağa kaldıramayacağını, her şeyin daha kötüye gideceğini öngörüyor, düşünüyor. İktidar gölgesindeki TOBB bile ekonomideki kaos ve belirsizlikten tedirgin olduğunu açıklamak zorunda kaldı. İktidarın ülke ve millet için yapacağı en hayırlı iş; artık ülkeyi yönetemediğini, sorunları çözmeyi beceremediğini, akıl ve bilime inanmadığını itiraf edip, iktidarını sandıkta halk iradesiyle tecelli edecek, halkın umudu olacak yeni bir iktidara demokratik şekilde devretmektir!

## 32 MİLYAR TL NEDEN AKTARILDI?

Hastaneler borç batağında. Toplumun her geçen gün sağlık ve sosyal güvenlik ihtiyacı artıyor. Hâl böyleyken sağlık hizmetleri için kullanılması gereken 32.4 milyar TL sosyal sigorta/emeklilik fonuna neden aktarıldı?

Sayıştay Denetim Raporu, sağlık hizmetlerinin finansmanı için kullanılması gereken 32.4 Milyar TL'nin yasaya aykırı biçimde sosyal sigorta (emeklilik) fonuna aktarıldığını ortaya çıkardı.

Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler ve kamu üniversite hastaneleri ilaç ve tıbbi medikal malzeme borçlarını ödeyemez durumdalar ve finansal kriz yaşıyor. Ayrıca kış mevsimine girdiğimiz ve pandeminin de yoğun biçimde süregeldiği bugünlerde çok sık kullanılan 52 adet ilaç geri ödeme listesinden çıkartılırken, 39 ilacın ruhsatı askıya alındı. Bu durum, yurttaşların giderek ilaca ve sağlık hizmetlerine erişimini zorlaştırıyor ve cepten harcamayı artırarak sağlık hakkını daraltıyor. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), bu koşullarda çalışanların alın teri ile oluşturulan genel sağlık sigortası fonunda bulunması ve sağlık hizmetleri için kullanılması gereken 32.4 milyar TL'yi emeklilik fonuna aktardı.

SGK 2020 yılı Sayıştay Denetim Raporunda saptanan bulgular şöyle:

- Genel sağlık sigortası (GSS) prim gelirlerinin ayrı bir fonda toplanması ve bu fondan yalnızca genel sağlık sigortasından sağlanan sağlık hizmetleri ve diğer haklara ilişkin giderlerin yapılması gerekirken böyle bir ayırım yapılmamıştır.
- GSS fonuna ilişkin gelir ve giderlere bakıldığında 2020 yılında toplam 164.9 milyar TL tutarında gelir elde edilirken, toplam 132.4 milyar TL tutarında gider gerçekleşmiştir. 2020 yılı için genel sağlık sigortası gelirleri giderlerinden toplam 32.4 milyar TL tutarında fazladır. Söz konusu tutarın genel sağlık sigortası fonunda kalması ve sağlık hizmetleri için kullanılması gerekirken sosyal sigorta (emeklilik) fonu giderleri için kullanıldığı görülmüştür.
- Bu itibarla, sosyal sigorta fonu ile genel sağlık sigortası fonunun hiçbir şekilde birleştirilemeyeceği ve fonlar arasında kaynak aktarılamayacağı değerlendirilmiştir.

#### **İşlemler Kanuna Aykırı**

Yapılan işlem, 5510 sayılı Kanun'a aykırı olduğu gibi aynı zamanda Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından genel sağlık sigortalısı ve hak sahiplerine sunulan sağlık hizmetlerinin finansmanında çok önemli sorun alanı olarak görülüyor. Bu durumun hak sahibi olan vatandaşlar ile sendikalar/meslek örgütleri tarafından sorgulanması ve müdahil olunması gerekiyor. Yoksa önümüzdeki günlerde GSS gelir gider dengesinin bozulması ile meydana gelecek 'açıkların' adresinin genel sağlık sigortalısı ve hak sahiplerinin cepleri olacağı aşikâr. Ayrıca sigortalılara ve hak sahiplerine sunulan sağlık hizmetlerinin protokol ve sözleşmeler yoluyla satın alındığı sağlık hizmet sunucularına sundukları hizmet karşılığı yapılan ödemelerde de sorun yaşanması kuvvetle muhtemeldir.

Genel sağlık sigortası fonuna ilişkin bilinmesi gerekenleri tekrar hatırlatalım:

Genel sağlık sigortası: Sağlık harcamalarının finansmanını sağlayan bu sigorta primi, prime esas kazancın yüzde 12,5'idir. Bu primin yüzde 5'i sigortalı, yüzde 7,5'i ise işveren hissesidir. Yalnızca genel sağlık sigortasına tâbi olanların genel sağlık sigortası primi, prime esas kazancın yüzde 12'sidir.

Genel sağlık sigortası fon gelirleri: Çalışanlardan (4/a,4/b,4/c) alınan GSS prim gelirleri, vatandaşların ödediği vergilerden oluşan genel bütçeden ödenen devlet katkısı, sigortalı ve hak sahiplerinden alınan muayene, tıbbi malzeme, reçete-ilaç katılım payları oluşturmaktadır.

Genel sağlık sigortası fon giderleri: Genel sağlık sigortalısı ve hak sahiplerinin tedavi, sağlık malzeme ve ilaç giderleri oluşturmaktadır.

5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'nun 37'nci maddesinde şu ifade yer alıyor:

"Sosyal sigorta fonu, genel sağlık sigortası fonu ile hiçbir şekilde birleştirilemez ve fonlar arasında kaynak aktarılamaz."

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 74'üncü maddesinde ise "Genel sağlık sigortası prim gelirleri; yönetim giderleri, genel sağlık sigortasından sağlanan sağlık hizmetleri ve diğer haklar dışında başka bir amaçla kullanılamaz" Hükümleri yer almaktadır.

O halde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin'e Soruyoruz?

- SGK, neden sağlık hizmetleri dışında başka bir amaçla kullanılmaması gereken genel sağlık sigortası fonunun kanunlara aykırı olarak sosyal sigorta fonu "açıklarını kapatma" /giderleri için kullanmakta?

Ekonomik daralma herkesi etkilemekle birlikte ücretliler, emekliler, çiftçiler ve küçük esnaf kesimi bundan daha fazla nasibini alıyor. Artan gelir eşitsizliği, istihdamın korunamaması, yoksullaşma, işsizlik geniş toplum kesimlerinin sağlık ve sosyal güvenlik ihtiyacını daha da artırıyor. Diğer yandan kamu üniversite hastaneleri başta olmak üzere birçok hastane finansal sıkıntı yaşıyor ve faaliyetlerini sürdürmekte zorlanıyor.



### **‘İlaç Yok’ Cümlelerini Sıklıkla Duyacağız**

Sayıştay 2020 raporunda diyor ki;

- Döner sermaye ile döndürülmeye çalışılan devlet ve kamu üniversite hastanelerinde “esasen ortada döndürülen bir sermaye olmadığı ve mali gücün yetersiz olduğu, çok ciddi bir borç yükü altında buldukları ve kısa vadeli borçların karşılanamaz, pek çok kamu üniversite hastanesinin ise mali yapısının sürdürülemez” olduğunu belirtiyor.

Gelinen noktada işletmeye dönüştürülen devlet ve kamu üniversite hastaneleri borç batağında olup finansal olarak sürdürülebilirliklerinin olmadığı ortada. İlaç fiyatlarının belirlenmesinde güncel döviz kurunun yansıtılmamasına bağlı yaşanan sorunlar uzun süredir gündemdedi. Döviz kurundaki artışlar nedeniyle ilaç fiyatları artıyor ve ancak bu artış ithal ilaçlara yansıtılmadığından başta kanser ve kronik hastalıkların tedavisinde kullanılanlar olmak üzere yaşamsal bazı ilaçlar depolara ve eczanelere verilmiyor.

Özellikle dış finansman kullanan, dövizle tıbbi cihaz ve araç gereç ithal eden sağlık kuruluşlarının da bu krizden etkilenmesi kaçınılmazdır. Ayrıca yerli sağlık hizmet malzemelerinin çoğunun hammaddesinin döviz kuruna endeksli olması maliyeti artırmaktadır.

Önümüzdeki günlerde eczacıların hastalara daha çok “bu ilaçlar piyasada/eczanemizde yok” demeye başladığı bir döneme doğru giderken, kamu üniversite hastanelerinin yöneticilerinin de “yeter artık, borçlarımızı ödeyemiyoruz, borç nedeniyle faaliyetlerimiz durmak üzere, birçok önemli ameliyatı da yapamayacak duruma geldik” açıklamalarını/ feryatlarını daha çok duymaya başlayacağız.

### **Bakan Vedat Bilgin Hâlâ Sessiz**

- Binlerce işyeri kapanıp, yüzbinlerce işçi işten çıkarılırken,
- İş yerlerinde, işletmelerde tıbbi malzeme ve kişisel koruyucu donanım eksiklikleri yaşanırken,
- Çalışanlar ‘koronadan değil işsizlikten ve açlıktan öleceğiz’ diye haykırırken,
- Plansızlık yüzünden kronik hastalığı olanların tedavileri aksarken,
- Özel sağlık kuruluşları, Covid-19 hastalarından her türlü işlem/girişim/tetkik/tahlil için yüzde 200’ün çok ötesinde ilave ücret alırken,
- Vatandaşlar tarafından çok sık kullanılan ve yıllardır SGK’nın ödediği ilaçlar geri ödeme listesinden çıkarılırken,
- Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler ve kamu üniversite hastaneleri ilaç ve tıbbi medikal malzeme borçlarını ödeyemez durumda olup, finansal kriz yaşarken,
- Sağlık hizmetleri dışında başka bir amaçla kullanılmaması gereken genel sağlık sigortası fonu kanuna aykırı olarak başka fonlara aktarılırken Atandığı günden beri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin’in kendi görev ve sorumluluk alanına ilişkin hiç sesi çıkmamakta.
- Bakan’a tekraren hatırlatıyoruz: Halkın sağlık hakkının daraltan, ilaca erişimini zorlaştıran ve cepten harcamayı artıran düzenlemelerden bir an önce vazgeçiniz.

## **50 KURUŞ İÇİN KULLANILAN MADENLERİN MALİYETİ 66 KURUŞ OLDU**

CHP’li Özkan Yalım’ın çalışmasına göre madeni para basımında kullanılan maden maliyetleri dövizle birlikte fırladı. 1 kuruş için 26, 25 kuruş için 39, piyasada en çok kullanılan 50 kuruş için ise 66 kuruşluk bakır, nikel ve çinko kullanılıyor.

CHP Uşak Milletvekili Özkan Yalım, bir çalışma yaparak özellikle madeni paraların basımındaki madenlerin fiyatının yükselmesi ile para maliyetinin nasıl yükseldiğini ortaya koydu. Yalım, “Darphane’nin enerji, personel ve diğer giderleri var. Merkez Bankası madeni para basımında ciddi zarar ediyor” dedi.

Yalım’ın çalışmasına göre, halkın “bozuk para” olarak nitelendirdiği 1, 5, 10, 25 ve 50 kuruşlukların maliyetleri son dönemde inanılmaz ölçüde yükseldi. Yalım, bozuk paralarda kullanılan madenlerin maliyetlerini belirledi. Buna göre, madeni paralarda bakır, nikel ve çinko madenleri kullanılıyor. Dövizdeki artışla birlikte madeni paraların maden değerleri de yükseldi. Paralardaki maden değerlerinden yola çıkarak hesaplama yapan Yalım, 1 kuruşun basımında 26 kuruşluk maden kullanıldığını saptadı. Yani 1 kuruş basmak için Merkez Bankası, 26 kuruşluk bakır ve nikel madeni alıyor. 5, 10, 25, 50 kuruşluklar ve 1 TL’lik madeni paralarda ise bakır ve nikel ek olarak çinko da kullanılıyor. Hesaplamaya göre 5 kuruşun maden maliyeti 28 kuruşa, 10 kuruşun maliyeti 31

kuruşa, 25 kuruşun maliyeti 39 kuruşa ve 50 kuruşun maliyeti de 66 kuruşa yükselmiş durumda. 1 TL'nin maden maliyeti ise 79 kuruş olarak hesaplanmış.

#### **Kuruşlar Bulunmuyor**

Paralardaki maden değerlerinin yükselmesiyle piyasada bazı madeni paralar bulunmuyor. Tüm araştırmalarına karşın 1 ve 5 kuruş bulmakta zorlandıklarını dile getiren Yalın, şöyle konuştu: "Madeni paraları eritip içindeki madenleri ayrıştırarak satmak kârlı hale geldi. Bu yüzden Merkez Bankası hükümetin izlediği yanlış politikalar nedeniyle madeni para basımında zarar ediyor. Madeni paraları toplayan hurdacılar da kâra geçiyor. Kuruşları toplayıp erittikleri için piyasada yeterince kuruş bulunmuyor. Ayrıca maden kendiliğinden para olmuyor. Bunun için kurulmuş Darphane var. Orada çalışanlar var, harcanan enerji, personel ve diğer giderler var."

İktidara yakın medya kanallarının sürekli diğer ülkelerde yaşanan ekonomik zorlukları haber yaptığını, bununla Türkiye'deki kötü durumun normalleştirilmeye çalışıldığını belirten Yalın, ülke tarihinde benzer bir durumun daha önce tespit edilmediğini vurguladı.

## **DİPLOMALI İŞSİZLİĞİ ARTIYOR!**

#### **Elektrik mühendisleri de iş bulamıyor**

Elektrik Mühendisleri Odası, genç mühendislerin istihdam sorununa dikkat çekerek kamuya ya da özele yeni mezun istihdamı şartı getirilmesini istedi.

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) İzmir Şubesi, oda üyesi mühendislerin yaşadığı işsizlik sorununa dikkat çekerek, mezuniyet öncesinde staj olanaklarından başlanarak istihdamın artırılması çağrısı yaptı. Yapılan açıklamada "Başta kamu kuruluşları olmak üzere, kamu hizmeti yapan özelleştirilmiş kurumlar ve mühendis çalışan sayısı yüksek şirketlere yönelik yeni mezun mühendis istihdamı zorunlu hale getirilmelidir" dendi.

EMO İzmir Şubesi, oda üyesi mühendislerin işsizlik sorununa dikkat çeken yazılı bir basın açıklaması yaparak istihdam çağrısında bulundu. EMO'nun yaptığı basın açıklamasında, Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) mezun sayıları istatistiklerine de yer verilerek şöyle dendi: "EMO üyelerinin çalışma alanları kapsamına giren "Elektrik ve Enerji" ile "Elektronik ve Otomasyon" eğitim-öğretim alanlarındaki toplam mühendis mezun sayısı bu yıl 23 bini aşmıştır. Beş yıl öncesine göre; yıllık mezun sayısında yüzde 38'i bulan bir artış yaşanmıştır.

Ekonomik kriz ve üniversitelerde plansız artırılan kontenjanların mevcut istihdam sorununu daha da artırdığı vurgulanan açıklamada 2020 yılında yapılan ankete de değinilerek şu veriler hatırlatıldı: "EMO üyeleri arasında genel işsizlik oranının yüzde 31,2 düzeyinde olduğu, son 5 yıldaki mezunlara bakıldığında ise oranın yüzde 36,3'e çıktığı belirlenmişti. Yani 2020 yılında 10 genç mühendisten yaklaşık 4'ü iş arıyor. Her 10 işsiz genç mühendisten beşi 1 yıldan az, dördü 1 yıldan fazla, biri ise 2 yıldan fazla zamandır işsiz."

Staj ve istihdam olanaklarının artırılmasına yönelik yapılan önerilerden bazıları şöyle:

Mezuniyet öncesi staj olanakları artırılmalıdır. Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti yapan özelleştirilmiş kurumlar ve mühendis sayısı belli bir sayıya ulaşmış şirketlerin bünyelerinde her yıl zorunlu olarak bir sayıda stajyer bulundurulması sağlanmalıdır. Bu stajyerlerin SGK primleri ve maaşları devlet tarafından yatırılmalıdır.

Kamu kuruluşları, kamu hizmeti yapan özelleştirilmiş kurumlar ile mühendis çalışan sayısı yüksek şirketlere yeni mezun mühendis istihdamı zorunlu hale getirilmelidir.

**23** bin  
**MEZUN ELEKTRİK MÜHENDİSİ**

**158** bin  
**ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ**  
**ÖĞRENCİSİ**

**% 37**  
**İŞSİZ YENİ MEZUN SAYISI**

## GELİR VERGİSİ MAAŞLARI YUTUYOR

Artan hayat pahalılığı nedeniyle eriyen ücretler gelir vergisi kesintilerinden dolayı yılsonuna kadar giderek yok oluyor. Net ücreti 4 bin lira olan bir işçinin geliri yılsonuna kadar bin 479 lira kayboluyor.

İşçilerin gelir vergisi dilimlerinden kaynaklanan ciddi gelir kayıplar yaşıyor. Dolar kurundaki artış bir yandan ücretleri eritirken diğer yandan vergi adaletsizliği çalışanların gelirini azaltıyor.

İşçilerin gelir vergisi oranlarının yüksekliğini gündeme getiren Türk-İş, bu konuda yeni bir girişimde bulundu. Konfederasyon, Cumhurbaşkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Vergi Konseyi Başkanlığına gönderdiği yazıyla, çalışanların gelir vergisi oranlarının yüksekliği nedeniyle yaşanan gelir kayıplarına dikkati çekti.

Gelir vergisi mükelleflerinin büyük bölümünü ücret geliri elde edenlerin oluşturduğunun vurgulandığı yazıda, ücretli çalışanların hem doğrudan gelir ve kazanç hem de dolaylı olarak mal ve hizmet alımı üzerinden ağır vergi yüküyle karşı karşıya olduğu ifade edildi.

Türk-İş'in yazısında, vergi konusunda ücretliler aleyhine var olan adaletsiz yapının değiştirilmesinin çalışanların en büyük beklentisi olduğu belirtilerek, şu ifadeler kullanıldı:

"Ücret geliri vergilendirilen işçilerin yılınbelirli bir ayından itibaren vergi dilimi değişmekte ve ücretleri daha yüksek vergi oranından vergilendirilmekte. İşçilerin yılbaşında ellerine geçen net ücret seviyesi yılın ilerleyen aylarında düşüyor. Çoğu zaman yılın ikinci yarısı için belirlenen ücret zam oranı gelir vergisi artışını bile karşılamaktan uzak kalıyor. Bu durum, işçinin eline geçen net ücret tutarını azaltıyor ve geçim sıkıntısı yaşamasına yol açıyor."

### 4 Bin Liralık Maaştan Bin 479 TL Kayıp

Net ücreti 4 bin lira olan bir işçinin hazıranda yüzde 20'lik, aralıkta ise yüzde 27'lik vergi dilimlerine girdiğini anımsatıldığı yazıda, şu bilgilere yer verildi:

"Yılın ilk beş ayında net 4 bin lira ücret geliri elde eden işçinin ücreti mayısta net 3 bin 868 liraya, temmuz, ağustos, eylül, ekim ve kasım aylarında net 3 bin 778 liraya, aralıkta ise 3 bin 761 liraya düşüyor. Bu nedenle işçi yılın toplamı itibarıyla yüzde 20'lik ve yüzde 27'lik vergi dilimlerine dâhil olduğu için net bin 479 lira gelir kaybına uğruyor. Söz konusu gelir kaybı daha yüksek ücret alan çalışanlar için geçerli olduğu gibi, asgari ücret alan evli ve çocuklu çalışanlar için de geçerli."

### Ücretliler Lehine Ayrım Yapılsın

Yazıda, gelir seviyesi yüksek olan ile düşük olan bireylerin vergi dilimleri nedeniyle yaşadıkları maddi kayıpların yaşamlarına etkisinin farklı olduğuna dikkat çekilerek, şu talepler sıralandı:

"Düşük gelirli olanların vergi dilimlerinden kaynaklanan kayıpları bu bireylerin başta temel ve zorunlu harcama kalemleri olmak üzere asgari yaşam standartlarına doğrudan etkiliyor. Vergi, kamu yükümlülüklerini vatandaşlar arasında eşit, adil, hakkaniyete uygun biçimde dağıttığı ölçüde demokratiktir. Sosyal hukuk devleti ilkesinin gereği olarak devlet vergi adaletinin gerçekleştirilmesi yoluyla sosyal adaleti, sosyal yararı sağlamak, ekonomik ve sosyal dengeyi oluşturmakla görevlidir. İşçilerin uğradıkları gelir kayıplarının önüne geçilmesi ve vergi adaletinin sağlanması için gerekli mevzuat değişikliklerinin yapılmasını istiyoruz."

## HALKI KARANLIKTA BIRAKAN ŞİRKETLER VERGİ ÖDEMİYOR

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan yapılan son açıklamaya göre 2020 yılında 3 milyon 768 bin 638 abonenin elektriği borcunu ödeyemediği için kesildi. Borçlu yurttaşın gözünün yaşına bakmayan elektrik şirketlerin milyonlarca liralık vergi borçlarını ödemedikleri ortaya çıktı.

Sayıştay raporlarıyla tespit edilen bulguları TBMM gündemine taşıyan CHP İstanbul Milletvekili Özgür Karabat, kimi enerji şirketlerinin açıkça kollandığını savundu. Karabat, "Enerji sektöründe hizmet veren şirketler 'Sektör Altyapı Giderlerine Katkı Payı' adı altında bir vergi ödüyor. Bakanlık verilerine göre 2020 yılında enerji satışı yapan şirket sayısını 197 şirketten 37'si vergisini hiç ödemiş. 18 şirket de eksik ya da gecikmeli ödemiş. Sektörde faaliyet gösteren şirketlerin dörtte biri vergi ödemiyor ya da eksik ödüyor. Dolayısıyla ciddi bir denetim eksikliği olduğu açık" ifadelerini kullandı.

Bu bulguların 2018 ve 2019 yıllarına ait denetim raporlarına yansımış olduğunu belirten Karabat açıklamasını şöyle sürdürdü: "Vatandaş elektrik faturasını bir gün dahi geciktirse tepesine binerler. Oysa yıllardır devam

eden bir usulsüzlük var ortada. Sorumlular da adeta bunlara göz yumuyor. 2018 yılında 18 şirket, 2019 yılında 37 şirket hiç vergi borcu ödemiş. Bu şirketler hangileri, bunları ödemedikleri vergi borçları tutarı ne kadar kamuoyunun bunları bilmeye hakkı var.”

Karabat’ın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına yönelttiği sorular şöyle:

- 1) 2021 yılı itibariyle son yayınlanan Sayıştay raporlarına da yansıyan ve “Sektör Altyapı Giderlerine Katkı Payı” hiç ödemeyen şirketler hangileridir?
- 2) “Sektör Altyapı Giderlerine Katkı Payı” hiç ödemeyen şirketler ve eksik yapan şirketlerin yükümlülüklerini yerine getirmeleri yönünde ne gibi iş ve işlemler yapılmıştır?
- 3) Vergi Denetim Kurulunun “Sektör Altyapı Giderlerine Katkı Payı” hiç yatırmayan veya eksik yatıran şirketlere yönelik yaptığı işlemlerle ilgili Bakanlığın bilgisi bulunmakta mıdır?
- 4) Bakanlığın 2019 ve 2020 yılına ait faaliyet raporlarında “Sektör Altyapı Giderlerine Katkı Payı”na ilişkin verilere neden yer verilmemiştir? Bakanlığın 2021 yılı faaliyet raporunda bu konuda kamuoyunu aydınlatıcı bilgi vermeyi düşünüyor musunuz?

## VATANDAŞIN ELEKTİĞİ VE DOĞALGAZINI KESTİLER...

### **2021 yılının ilk 5 ayında 1 milyon 525 bin abonenin elektriği; 674 bin abonenin ise doğalgazı kesildi**

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan; artan enerji fiyatlarına karşı vatandaşları korumak için her türlü fedakârlığın yapıldığını açıklarken; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’nın Bilgi Edinme Yasası kapsamında yaptığımız başvurulara verdiği yanıtlara göre 2021 yılının ilk 5 ayında 1 milyon 525 bin 14 abonenin elektriği; 674 bin 784 abonenin ise doğalgazı kesildi

Koronavirüs salgınının Türkiye genelinde ikinci kez zirve yaptığı ve 17 gün süren tam kapanma döneminin yaşandığı Ocak – Mayıs 2021 döneminde yaşanan elektrik ve doğalgaz kesintileri Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın “Dünyanın dört bir yanında enerji fiyatlarının 5 kata kadar arttığı dönemde biz kendi vatandaşımızı korumak için her türlü fedakârlığı yapıyoruz” söylemiyle çelişmektedir.

Bilgi Edinme Yasası kapsamında yaptığımız başvurular sonucu Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’nın verdiği yanıtlar her ay 100 binlerce vatandaşın elektrik ya da doğalgazının kesildiğini göstermektedir.

### **Ocak Ayında Toplam 550 Bin Kesinti**

Ocak 2021 döneminde 344 bin 359 mesken abonesi; 66 bin 195 ticarethane abonesi; 346 sanayi abonesi ile 4 bin 456 tarımsal sulama abonesi olmak üzere toplam 415 bin 356 abonenin elektriği kesildi. Yine aynı dönemde 129 bin 141 mesken abonesi ile 6 bin 346 ticarethane abonesi olmak üzere toplam 135 bin 487 abonenin ise doğalgazı kesildi. Buna göre Ocak ayında toplam 550 bin 843 abonenin elektrik ve doğalgazı kesildi.

### **Şubat Ayında Toplam 474 Bin Kesinti**

Şubat 2021 döneminde de kesintiler durmadı. 282 bin 27 mesken abonesi; 57 bin 868 ticarethane abonesi; 481 sanayi abonesi ile 2 bin 633 tarımsal sulama abonesi olmak üzere toplam 343 bin 9 abonenin elektriği kesildi. Aynı dönemde; 126 bin 83 mesken abonesi; 5 bin 696 ticarethane abonesi olmak üzere toplam 131 bin 779 abonenin de doğalgazı kesildi. Buna göre Şubat ayında toplam 474 bin 788 abonenin elektrik ve doğalgaz hizmetinde kesinti yapıldı.

### **Mart Ayında Toplam 540 Bin Kesinti**

Mart 2021 döneminde 301 bin 592 mesken abonesi; 70 bin 7 ticarethane abonesi; 310 sanayi abonesi 2 bin 984 tarımsal sulama abonesi olmak üzere toplam 374 bin 893 abonenin elektriği kesildi. Aynı dönemde 156 bin 825 mesken abonesi ve 8 bin 343 ticarethane abonesi olmak üzere toplam 165 bin 168 abonenin doğalgazı kesildi. Buna göre Mart ayında toplam 540 bin 61 elektrik ve doğalgazı kesildi.

### **Nisan Ayında 408 Bin Kesinti**

Nisan 2021 döneminde ise 198 bin 24 mesken abonesi; 48 bin 491 ticarethane abonesi; 258 sanayi abonesi; bin 743 tarımsal sulama abonesi olmak üzere toplam 248 bin 516 abonenin elektriği kesildi. Aynı dönemde 150 bin 233 doğalgaz abonesi ve 9 bin 927 ticarethane abonesi olmak üzere toplam 160 bin 160 abonenin de doğalgazı kesildi. Nisan ayında toplam 408 bin 676 abonenin elektrik ve doğalgazı kesildi.

### **Mayıs Ayında Toplam 219 Bin Kesinti**

Mayıs 2021 döneminde de 111 bin 847 mesken abonesi; 29 bin 618 ticarethane abonesi; 167 sanayi abonesi ve bin 608 tarımsal sulama abonesi olmak üzere toplam 143 bin 240 abonenin elektriği kesildi. Aynı dönemde 76 bin 368 mesken abonesi ile 5 bin 822 ticarethane abonesi olmak üzere toplam 82 bin 190 abonenin doğalgazı kesildi. Buna göre Mayıs ayında 219 bin 608 abonenin elektrik ve doğalgazı kesildi.

#### **Ekim 2020'den Bugüne Kadar 31 Zam!**

Ekim 2020'den bu yana - son bir yılda - elektrik 3, doğalgaz 8 kez zamlandı. Pompa fiyatlarına yansıtacak şekilde akaryakıt ürünlerine 20 kez zam yapıldı. Benzin 7; motorin 7; LPG de 6 kez zamlandı. Yalnızca bir yılda enerjide 31 defa zam yapmak iktidarın vatandaş için her türlü fedakârlığın yapıldığı söylemiyle çelişmektedir.

## **YENİLENEBİLİR ENERJİDE GERÇEK DEVRİMİ CHP OLARAK BİZ YAPACAĞIZ**

Paris Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi, TBMM Genel Kurulunda kabul edildi. TBMM Genel Kurulu'nda yaptığım konuşmada Paris İklim Anlaşması dünyanın, iklim değişikliğiyle ilgili mücadelede en önemli uzlaşma olduğuna dikkat çekerek, AK Parti iktidarının anlaşmayı imzalamasına rağmen 5 yılı aşkın bir süre onaylamadığına yönelik eleştirilerimizi ifade ettik. Bunula birlikte bu geçen sürede AK Parti iktidarının Türkiye'yi Paris Anlaşması'na hazırlamadığına işaret ederek, budan sonraki yol haritalarının belirsizliğine dikkat çektik. Konuşmam ana hatları ile şöyledir:

Cumhuriyet Halk Partisi olarak üzerinde hassasiyetle durduğumuz Paris İklim Anlaşması'nı geç de olsa atılan tarihi bir adım olarak kabul ediyoruz. Neden? Çünkü Paris İklim Anlaşması dünyanın, iklim değişikliğiyle ilgili mücadelede en önemli birlikteliğidir.

#### **Türkiye AK Parti İktidarının Ayıbından Kurtuldu**

Beş altı yıl gecikmeli dahi olsa ki bu süreçte Eritre, İran, Irak, Libya, Yemen'le aynı kategoriye gelecek noktaya kadar gelmiş dahi olsak buradaki bütün partilerle, AK PARTİ iktidarının yanlışından dönmesini hep birlikte oylayacağız ve bu şekilde o ayıptan da kurtulmuş olacağız.

#### **"Gelecek Nesiller İçin Ekosistem Hakkı Korunacaktır."**

Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun liderliğinde İkinci Yüzyıla Çağrı Beyannamemiz hazırlandı. Bu beyannamemizin 10'uncu maddesinde aynen şöyle diyor: Gelecek nesiller için ekosistem hakkı korunacaktır.

Bunun açılımı nedir? 'Gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya teslim etmek için üzerimize düşen sorumluluğun bilincindeyiz. Canlı ve cansız varlıklar olarak bir ekosistemin parçasıyız. Sağlıklı işleyen bir ekosisteme sahip dünyaya doğma hakkı, henüz doğmamış olan nesillerin hakkıdır. 'Sürdürülebilir Yaşam' anlayışı ışığında bu hak Anayasal güvence altına alınacaktır, diyor; bunu biz söylüyoruz 2'nci yüzyıl beyannamemizde.

#### **"Asıl İş Şimdi Başlıyor"**

Asıl iş şimdi başlıyor. Yapılması gereken çok iş var, çok konu var. Acaba bundan sonra AK Parti iktidarı yine kulağının üzerine mi yatacak yoksa yapması gereken çalışmaları yapacak mı? Çünkü beş altı yıl geçti, şu ana kadar yapılan bu çalışmalarda ne oldu? Nasıl yol kat ettik, ne yaptık; onları da duymamız lazım.

#### **"Yeşil Kalkınma Devrimi Müjde mi?"**

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Paris Anlaşması'nın TBMM'de onaylanmasını bir müjde olarak duyurdu. Şimdi, 'müjde' deyince, gerçekten, normalde iyi bir şey olması lazım ama bizim Doğu Karadeniz'deki gazdan sonra 'müjde' lafına karşı tedbirle yaklaşıyoruz. Neden? O zaman da 'müjde' dediler, o zamandan bu zamana 38 kere zam yaptılar; 3 defa elektriğe, 8 defa doğal gaz, 27 defa da pompa fiyatına yansıtacak şekilde akaryakıtta. Soru şu: Sayın Erdoğan'ın 'Yeşil Kalkınma Devrimi' diye duyurduğu müjde gerçekten bir müjde midir ve bunun içerisinde, yenilenebilir enerji kaynakları içerisinde nükleer enerjiyi arttırmak da bir müjde midir? Bunu da soruyoruz. Neden? Çünkü enerjide bağımsızlığımızın ne kadar önemli bir nokta olduğunu hep birlikte yaşıyoruz. Bunu yaşarken tam tersine bağımlılığı artıracak şekilde hem doğal gaz hem de nükleer olarak bu Rusya'ya bu kadar göbekten bağlanmanın ne kadar yanlış olduğunu sizler de biliyorsunuz. Hatırlayın, o zaman Sayın Erdoğan, "Ey Putin!" dediği zaman Putin dedi ki: 'Ey Erdoğan! Vanayı keserim.' O zaman da Sayın Cumhurbaşkanı 'Biz de tezек yakarız.' dedi. Yani bu anlayışların bizi nereye götüreceğini sizlerin dikkatine sunmak istedim.

#### **Paris Anlaşmasının En Önemli Noktası: Enerji**

Paris anlaşmasının en önemli noktası enerjidir. Emisyonun yüzde 70'inden fazlası enerjiden kaynaklanıyor. Bu anlaşmayla enerji, ulaşım hatta ekonominin genelinde bir dönüşüm yaşanacak. Düşük karbonlu ekonomiye geçiştir bu. Peki, sormak lazım beş yıldan bu yana neler yaptınız? Şimdi, burada tabii, yapılacak olan işlemler var, yerine getirilmesi gereken kurallar var, bunları kabul ediyoruz. Bunları kabul ettiğimiz zaman bunların üzerindeki yük yine 84 milyon vatandaşıma mı yüklenecek yoksa ne yapılacak? Vatandaşa yüklemeyin. Gerçek anlamda, vatandaşımızın artık faturaları kaldıracak hâli kalmadı. Şimdi, burada emisyon salınımının en önemli etkeninin enerji olduğunu söyledim. 2005 yılında Yenilenebilir Enerji Kanunu yürürlüğe girdi. O zamandan bu zamana toplamda 17 bin megavatlık bir güneşle rüzgâr yapıldı. Bunun 10 bini rüzgâr. Şimdi, bu hızla giderseniz, kaplumbağa hızıyla bu emisyon hedefinize ulaşamayacağınız açık, net ortada. Böldüğünüz zaman yılda 1.000 megavata dahi gelmiyor. İnşallah, Allah'ın izniyle, milletimizin desteğiyle iktidara geldiğimizde yenilenebilir enerjide gerçek anlamda devrim nasıl yaparız, hem sizlere hem de yüce milletimize göstereceğiz

2020 yılında hem rüzgâr hem güneş toplamda elektrik üretim talebinin sadece yüzde 12'sini karşıladı. Yenilenebilir enerji kaynakları içerisinde de en büyük katkısı yüzde 26 oranıyla hidroelektrik aldı fakat 2021'de hidroelektrik yüzde 40 iken gelinen kuraklıklarla bu düştü yüzde 19'lara ve hızla ama hızla düşmeye devam ediyor, işte iklim krizi budur. Bu süreçte de enerjide rüzgâr ve güneşteki etkisi de ne oldu? Yüzde 13'e düştü yani o kadar bir payı oldu. En son yayınlanan emisyon envanterine göre de elektrik üretiminden kaynaklanan emisyonlar 139 milyon tondur. Bu ortaya konulan projeksiyonlarda 2030 yılına geldiğimizde bu rakam tam 200 milyon tonu bulacak yani artıyor. Bunun için önlemlerinizi duymak istiyoruz. Dün Sayın Bakan Yardımcıları şunu dün Komisyonunda söyledi, dedi ki: "Dünyamızda, dünyada son yirmi yılda yaşanan felaketlerin yüzde 91'i iklim değişikliği." İşte burada, sanki on dokuz yıldır bu ülkeyi kim yönetiyor? AK PARTİ yönetiyor; işte onun için bu önlemleri de sizin almanız gerekir.

#### **Enerji Bakanı'ndan Cevap Bekleyen Sorular**

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın Paris Anlaşmasının omurgasını oluşturan "Net sıfır emisyon" ile ilgili hazırlık çalışmalarını nelerdir? Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının "Net sıfır emisyon" hedefiyle ilgili çalışması nedir? Çok önemli. İktidarın "Net sıfır emisyon" hedefiyle ilgili hedefi ve yol haritası nedir? 2015 yılında Paris İklim Zirvesi'ne sunulan Ulusal Emisyon Azaltım Niyet Beyanı uluslararası camiada maalesef yetersiz bulundu. Peki, o günden bu yana yapılan çalışmalar neler oldu? Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Türkiye'nin çimento, seramik, demir çelik gibi karbon salınımı çok yüksek olan bu sektörlerle uygulayacağı yol haritası nedir? Yine Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Performans Programı'nda 2023 yılında fosil yakıtı dayalı kurulu gücünün artacağını kendisi söyledi. Şimdi, bu ne yaman çelişkidir; birisi 'Fosil yakıtlar artacak.' diyor, birisi de 'Emisyonu azaltacağız.' diyor. Bunları duymamız lazım. Tabii, bu çarpıklıkları duyuyoruz. Daha önce Sayın Erdoğan '2023'te doğal gazı veriyoruz.' dedi. Sayın Bakan da '2027'de veriyoruz.' dedi. Kime inanacağımızı biz de şaşırдық.

#### **CHP'nin Avrupa Yeşil Mutabakatı İle İlgili Yaptığı Çalışmalar ve Enerjide Yeşil Dönüşüm**

Şimdi, biz ne yapıyoruz değerli arkadaşlar? Bakın, bu bizim çok öncesinden hazırladığımız enerjide yeşil dönüşüm belgemiz. Bunu hem büyükelçiliklerle hem de arkadaşlarımızla hem de kamuoyuyla paylaştık. Ne yapacağımızı söyleyeceğiz. Bizler -ki yeşil mutabakat konusu çok önemlidir, yeşil mutabakat ülkelere özgü yapılır, bir terzi gibi dikilir- kendi yeşil mutabakatımızı, Türkiye'ye özgü yeşil mutabakatı inşallah hazırlayacağız. Bütün yapı ve işlevleri baştan aşağı gözden geçireceğiz. Yenilenebilir enerjiji odağımıza koyacağız.

On dokuz yılda 17 bin megavat yenilenebilir enerjiji yapmak rüzgâr ve güneşte inanın bir marifet değil. Onun için bu konuyla ilgili yenilenebilir odağımızı alıp ona göre hareket edeceğiz. Enerji kooperatiflerini kuracağız. Değerli arkadaşlar, enerji kooperatifleri çok önemli. Mahallelerin, sanayinin, ticarethanenin kendi elektriğini üretmesinin önünü açmamız lazım. Enerji Bakanlığı ne yaptı? Kapattı. Yönetmelik değişikliği yaptı. Bunun da derhâl açılıp enerji kooperatiflerinin önünün açılması gerekiyor. 2007 yılında enerji verimliliğiyle ilgili yine AK PARTİ'nin bir çalışması oldu. Geldiğimiz nokta neresi? 2007 yılından bir adım öne gidemedik. İşte, Türkiye'nin en büyük enerji kaynağı, yerli, yenilenebilir, temiz, enerji tasarrufu yani enerji verimliliğinde çok ama çok dikkate değer şekilde ilerlememiz gerekiyor ve çok önemli olarak Türkiye'nin düşük karbonlu kalkınma stratejisini hazırlayacağız. Soruyorum: sizin hazırladığınız programda Türkiye'nin düşük karbonlu kalkınma stratejisi nedir?

#### **İKTİDAR KARADENİZ GAZINI PAZARLIK UNSURU OLARAK KULLANMIYOR**

2021 yılının bitiminde Türkiye'nin Rusya, Nijerya ve Azerbaycan ile uzun vadeli 15.9 milyar metreküp büyüklüğündeki doğalgaz anlaşmaları son bulacak. İktidar Azerbaycan ile hem ana anlaşmayı yeniledi hem de ek bir anlaşma yaptı. Buna göre yıllık yaklaşık 10 milyar metreküp büyüklüğünde bir doğalgaz rezervi alınmış oldu. Azerbaycan ile yapılan anlaşmalarda 1000 metreküp doğalgaz fiyatının 450 dolar olduğu söylenmektedir. Bu



oran mevcut anlaşmaların neredeyse iki katı tutarındadır. Türkiye’de gazın yüzde 20’si 2022 itibariyle daha pahalı olacaktır.

Türkiye’nin Rusya ile uzun vadeli doğalgaz anlaşmalarının ikisi 2021 yılı sonu itibariyle bitecek. Rusya ile bitecek iki anlaşma 4 milyar metreküpü özel sektör 4 milyar metreküpü de kamu olmak üzere toplam yıllık 8 milyar metreküp büyüklüğündedir.

#### **15,9 Milyar Metreküplük Anlaşma 2021 Sonunda Bitiyor**

Nijerya ile bitecek anlaşma ise yıllık 1,3 milyar metreküp büyüklüğündeki LNG anlaşmasından oluşmaktadır. Azerbaycan ile de yıllık 6,6 milyar metreküp büyüklüğündeki anlaşma da yılsonu itibariyle bitecek. Başka bir deyişle 2021 yılı sonu itibariyle 15,9 milyar metreküp büyüklüğündeki anlaşmalar sona eriyor.

#### **Azerbaycan İle Yıllık 3,5 Milyar Metreküplük Ek Anlaşma**

İktidar Azerbaycan ile yıllık 6 milyar metreküp büyüklüğündeki anlaşmayı yenilerken; 2024 yılına kadar ek 11 milyar metreküp büyüklüğünde bir anlaşmaya daha imza atmıştır. Buna göre Azerbaycan’dan gelecek toplam gaz miktarı yıllık 9,5 milyar metreküp seviyesine ulaşmıştır. Uzun vadeli başka bir anlaşma yapılmaması durumunda; 2021 yılı sonunda bitecek anlaşmalara göre Türkiye’nin yaklaşık 6 milyar metreküplük bir açığı oluşmaktadır. 6 milyar metreküp Türkiye’nin kış aylarındaki yaklaşık bir aylak tüketimine denk gelmektedir.

#### **Doğalgazın Maliyeti 2022’de Daha da Artacak**

Azerbaycan ile yenilenen ve anlaşma ile yapılan ek anlaşmada 1000 metreküp doğalgazın fiyatının 450 dolar olduğu iddia edilmektedir. Buna göre Türkiye’nin yıllık tüketiminin 55 milyar metreküp olduğu düşünüldüğünde; tüketimin yüzde 18’ine denk gelecek doğalgazın daha pahalı olması maliyetleri de artıracaktır. 2022 yılında yenilenen anlaşma ile ek anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle pahalı doğalgazın kullanılmaya başlanması BOTAŞ’ın maliyetlerini daha da artıracaktır.

#### **Karadeniz Gazı Pazarlık unsuru Olarak Kullanılmalı**

Kuraklık nedeniyle Türkiye’de de doğalgaza olan talep elektrik üretim santralleri nedeniyle rekor düzeyde artmıştır. Kuraklığın yanı sıra Avrupa’da yaşanan enerji krizinin etkisiyle doğalgaz fiyatları bugün çok yükselmiş durumda bulunmaktadır. Bu nedenle uzun vadeli olarak yapılan anlaşmalarda bile doğalgaz fiyatları mevcut anlaşmalara göre en az 2 kat artacaktır. Bu nedenle Karadeniz’de bulunan doğalgaz rezervinin pazarlık unsuru olarak kullanılması gerekmektedir. Ancak iktidar, Karadeniz gazını iç kamuoyunda siyasi rant elde etmek için kullanırken; dış kamuoyunda pazarlık unsuru olmasına yönelik herhangi bir adım atmamıştır. Türkiye’nin 500 milyar metreküp rezervi varsa; biten anlaşmalar yenilenirken bunu bir pazarlık unsuru olarak kullanması gerekmektedir. BOTAŞ’ın konut tüketicileri için gaz dağıtım şirketlerine uyguladığı satış fiyatı da, hazıranda geçerli olan tarifeye göre 1000 metreküp doğal gaz için bin 488 lira olarak belirlendi. Buna göre BOTAŞ güncel kura göre (1 dolar 9,2 Türk Lirası) konutlarda 161 dolara gelmektedir. Bu durumda BOTAŞ rekor oranda zarar ettirmektedir.

## **HAYAL SATIYORLAR**

Türk Lirası tarihi dip değerine inmişken iktidar ve çevresinden gelen “Her evde araba var”, “Çıkar telefonunu” çıkışları trajikomik bir hal aldı. Pembe gözlüklü açıklamalar, halkın gerçek sorunlarını örtmeye artık yetmiyor.

AKP’li Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, önceki gün kabine toplantısının ardından yaptığı konuşmada ekonomi eleştirilerine yanıt verdi.

Sokak röportajlarında gençlere “Çıkar telefonunu” diyen AKP seçmeni üslubuyla konuşan Erdoğan, şu ifadeleri kullandı: “Şu anda her evde araba var, kapıcısında araba var, şu anda ikinci el araba yetişmiyor. Bunları nasıl görmemezlikten geliyorsun. Bunu televizyon ekranlarından vatandaşa anlatır, vatandaşı kandırabilirsiniz ama bizi kandıramazsınız. Hepsinin istatistiklerini tutuyoruz. Nerede ne oluyor, ne satılıyor bunların hepsini gayet iyi biliyoruz.”

Erdoğan’ın dışında AKP’li bürokratlar ve sözcüler de sık sık bu tarz açıklamalarda bulunuyor. AKP Genel Başkan Yardımcısı ve İstanbul Milletvekili Vedat Demiröz de geçtiğimiz günlerde Türkiye ekonomisinin iyiye gittiğini ifade ederek, “Ekonomimiz çok mu kötü beyler? Türkiye’de son 20 senede her eve bakın ya bir otomobil ya da 2 otomobilimiz var. Her evde 2-3 telefon var” ifadelerini kullanmıştı.

Türk Lirası tarihi dip değerlerine inmişken iktidar ve çevrelerinden gelen bu açıklamalar trajikomik bir hâl almaya başladı.

### **Emekçiden Haberi Yok**

Erdoğan'ın sözlerine ise ilk tepki Tüm Belediye ve Konut İşçileri Sendikası'ndan geldi. Ülke genelinde aileleriyle birlikte 3 milyon konut işçi bulunduğunu belirten sendika Genel Başkanı Alican Kayhan tepkisini şöyle dile getirdi: "Sayın Cumhurbaşkanı bizi Saray'ın kapıcılarıyla karıştırmış. Ülkeyi yönetiyor tek adam olarak ama bu ülkenin halkının, işçisinin emekçisinin nasıl yaşadığından haberi bile yok. Sayın Cumhurbaşkanı'na çağrımız kapıcıların ekmeğinden elinizi çekin. Çekmiyorsanız bari dilinizi çekin. Üç kuruş asgari ücretle mi bu insanlar ev, araba alabiliyorlar? Buradan kapıcılara çağrımız bundan sonra bu zihniyete oy vermeyin."

Geniş halk kesimlerinin nasıl bir dar boğazda olduğu ise sıradan insanların bile Merkez Bankası'nın faiz kararına odaklanmasından görülebiliyor.

### **Halkın Derdi Geçim**

Sokakta her gün artan fiyatlar dar gelirlilerin döviz sayacını yakından takip etmesine neden oluyor. Zira Kurdaki bir kuruşluk artış halkın sofrasına zam olarak yansıyor. Borç batağına saplanan milyonlar tek derdi geçim.

Saray iktidarının ve sözcülerinin görmediği ve ülke yaşayan 84 milyonun gerçek sorunlarını şöyle:

#### **1- Bir milyon yeni borçlu**

Artan pahalılık karşısında eriyen ücretler dar gelirliyi kredi ile geçinmeye itiyor. Ülke genelinde bireysel kredi kullanan kişi sayısı bir yılda 1,1 milyon kişi artarak 34,5 milyona yükseldi. Bankalara olan ortalama kredi borcu 27,4 bin lira. Sadece temmuz ayında 107 bin kişi ilk defa kredi kartı, 89 bin kişi ise ihtiyaç kredisi kullandı. BDDK'ye göre halkın tüketici kredisi ve kredi kartı borçlarının 921,9 milyar liraya ulaştı. Bu borcun 19,9 milyar liralık borç ise takipte.

#### **2- İş bulma ümidi tükendi**

Ülkenin en önemli sorunlarının başında işsizlik geliyor. İstihdama dahil edilen her 100 kişiden sadece 45'i bir işte çalışıyor. TÜİK'e göre işsiz sayısı ağustosta bir önceki aya göre 11 bin kişi artarak 3 milyon 965 bin kişi oldu. Uzun süreli işsizliğin sonucunda işsizler iş bulma ümidini yitiyor ve iş aramaktan vazgeçiyor. İşgücüne dâhil olmayan 31 milyon 337 bin kişinin içerisinde yer alan 1,6 milyonun iş bulma ümidi yok, 1,6 milyon kişi ise bir iş olsa çalışabilecek durumda.

#### **3- Alım gücü kalmadı**

Dolar kuru karşısında halkın alım gücü sürekli azalıyor. Yılbaşında 2 bin 825 lira olarak belirlenen asgari ücret açık sınırının altında kaldı. Birleşik Kamu İş'in yaptığı hesaplama göre dört kişilik bir ailenin açık sınırı ekimde bir önceki aya göre 80 lira daha artarak 3 bin 708 liraya yükseldi. yoksulluk sınırı da önceki aya göre 216 lira artarak 12 bin 685 lira oldu. Birleşik Metal İş'in raporuna göre asgari ücretlinin alım gücü ağustos 2020-ağustos 2021 arası yüzde 6,2 eridi.

#### **4- Asgari değil ortalama**

Ülke genelinde asgari ücret giderek ortalama ücret halini alıyor. Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) haziran sonu verilerine göre yaklaşık 20 milyon ücretli çalışandan asgari ücret ve civarında maaş alanların oranı yüzde 45-55 arasında tahmin ediliyor. Türk Lirası'ndaki değer kaybı ücretlerin erimesine neden oluyor. Dolar kurunun tarihin en yüksek seviyelere çıkmasıyla birlikte asgari ücret 2006 yılından bu yana ilk kez 300 doların altına indi.

## **YILLIK PROGRAM BİLE 'REİS'İ YALANLADI**

Erdoğan, 2 milyonun üzerinde tablet dağıtıldığını iddia etse de, bu sayı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda 664 bin 157 olarak açıklandı. Programda, kadın üniversiteleri ve FATİH Projesi konusundaki ısrar da yer aldı.

AKP'nin Rize İl Kongresi'nde konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, pandemi sürecinde öğrencilere 2 milyonu aşkın tablet dağıtıldığını iddia etse de 'Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı' dağıtılan tablet sayısının 1 milyona dahi yaklaşmadığını ortaya koydu. Ekonomi, büyüme, istihdam ve yatırımlar konusunda hedeflerin sıralandığı ve önceki gün yayımlanan 2022 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'na göre öğrencilere dağıtılan tablet sayısı yalnızca 664 bin 157'de kaldı.

#### **Veriler Uyuşmadı**

Programda eğitime ilişkin yer alan hedeflerin tamamına yakınının 2021 yılındaki programla birebir aynı olması dikkat çekerken eğitimdeki somut sorunlar bir kez daha görmezden gelindi.

Programın, 'Eğitim' başlığı altında ülkedeki mevcut duruma değinildi. Fiziki imkânların artırılması ile eğitime erişimde önemli mesafe alındığının öne sürüldüğü program metninde, uzaktan eğitim sürecine yönelik veriler de paylaşıldı. Eylül 2020 ile Haziran 2021 dönemleri arasında televizyon kanalları üzerinden toplam 11 bin 824 saat yayın yapıldığı kaydedildi. Programda, uzaktan eğitim sürecinde internet erişimi ve cihaz desteği ihtiyacı olan öğrencilere dağıtılan tabletlere ilişkin veriler de yer aldı. Programdaki verilerin, partisinin Rize İl Kongresi'nde konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıkladığı verilerle uyuşmaması dikkat çekti. Erdoğan, şubat ayında yaptığı konuşmada İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 40 bin tablet dağıtımını projesini hedef alarak, "MEB'in dağıttığı 2 milyonu aşkın tableti bir kenara bırakıyorum, sadece Şahinbey ilçe belediyesinin dağıttığı 50 bin tableti kimse görmek istemiyor" dese de dağıtılan tablet sayısı program metnine, 664 bin 157 olarak kaydedildi.

#### **Fatih'te Israr Edildi**

Milyarlarca liralık harcamaya karşın başarısızlığı verilerle de tescillenen FATİH Projesi'ndeki ısrar programa yansdı. Buna göre, '4 bin 900 okula ağ altyapısı kurulması, 100 bin etkileşimli tahta kurulumu' ve '3 bin 500 okul için geniş bant internet erişim hizmeti alınması' hedefleri programa yazıldı.

#### **Kadın Üniversiteleri Israrı Sürüyor**

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ilk kez 2019 yılında gerçekleştirilen Uluslararası Öğrenciler Mezuniyet Töreni'nde dile getirdiği, 'Kadın Üniversiteleri'ne de eğitimdeki hedefler arasında yer verildi.

Eğitim uzmanlarının dünyada geçerliliğinin kalmadığını belirterek "Türkiye'de ideolojik dönüşüm aracı olarak kullanılabilir" dediği kadın üniversitelerine ilişkin olarak program metninde şu ifadeler yer verildi: "Kız öğrencilerin ülkemizde farklı derecelerde yükseköğretime katılmaları değerlendirilecek, sorun bulunan alanlar saptanacak ve buna yönelik çözüm önerileri geliştirilecektir. Kurulması planlanan kadın üniversitesinin akademik birimlerinin oluşturulmasına yönelik çalışmalar başlatılacaktır."

CHP Ankara Milletvekili Gamze Taşcier, AKP iktidarının kurmayı planladığı 'kadın üniversiteleri' için, "Asla kabul etmiyoruz. Hamam mantığıyla üniversite açılmaz. Kadınlar toplumsal hayattan soyutlanmaya çalışılıyor" dedi.

## **AKP'LİYE İHALE YAĞMURU**

TÜGVA'ya ait olduğu belirtilen belgelerde adı geçen eski AKP Zonguldak İl Başkan Yardımcısı Mecit Aydın'ın şirketi, kamudan üç yılda 25,9 milyon TL'lik ihale aldı. Aydın, "Yurt talep edilecekler" arasında da yer alıyor.

TÜGVA'ya ait olduğu belirtilen belgelerde adı geçen ve 2017 yılında AKP Zonguldak İl Başkan Yardımcılığı yapan Mecit Aydın'ın Me-Sa İnşaat isimli şirketinin, 2014-2017 yılları arasında Zonguldak İl Özel İdaresi'nden toplam 25,9 milyon TL'lik ihale aldığı ortaya çıktı.

TÜGVA belgelerinde, "Yurt talep edilecekler" arasında yer alan Aydın'ın, yurt yapımı karşılığında Kredi ve Yurtlar Kurumu (KYY) ile de 16,5 milyon TL'lik sözleşme imzaladığı öğrenildi. Şirket, 2011 ve 2021 yıllarını da kapsayan 10 yıllık dönemde 26 kamu ihalesi aldı. İhalelerin toplam sözleşme bedeli kayıtlara, 66,5 milyon TL olarak geçti.

TÜGVA Zonguldak İl Temsilciliği'nce hazırlandığı öne sürülen, "Yurt Binası Çalışmaları" raporunda, kentteki yurt sorununa değinildi. Raporda, Zonguldak Merkez'de herhangi bir vakıf ya da derneğe ait yükseköğrenim erkek öğrenci yurdu bulunmadığına dikkat çekilen raporda, "Vakfımızın misyonu doğrultusunda ilimizde yükseköğrenim erkek öğrenci yurdunun açılmasının elzem olduğu düşünülmektedir" denildi. TÜGVA belgeleri arasında yer alan raporda, Zonguldak Belediye Başkanlığı'na 150 metre mesafede bulunduğu belirtilen dokuz katlı taşınmazın, "TÜGVA adına yurt olarak değerlendirilmesinin uygun olacağı" kaydedildi. Belgede, vakfın talip olduğu taşınmaza yönelik, "Arazi, AKP İl Başkanı Yardımcısı Mecit Aydın'ın ortağı olduğu Me-Sa İnş. Mad. Hiz. San. Tic. Ltd. Şti'ye aittir" denildi.

#### **İl Özel İdaresinden 25,9 Milyon TL**

Me-Sa İnşaat'ın aldığı kamu ihaleleri ise dikkat çekti. Sonuçlanan 26 kamu ihalesi kapsamında 2011-2021 dönemlerinde kasasına 60 milyon TL'nin üzerinde para koyan şirket, en fazla Zonguldak İl Özel İdaresi ile çalıştı. Şirketin, idareden aldığı sekiz ihale kapsamında imzaladığı sözleşme bedeli 25 milyon 970 bin TL oldu. Aydın'ın AKP'de aktif siyaset yaptığı dönemi de kapsayan ihalelerin tamamı açık ihale yöntemiyle gerçekleştirildi.

#### **Rektörlükten de Milyonlarca Lira**

AKP'li Aydın'ın şirketi, Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü'nün de bir idaresini üstlendi. Müdürlüğün yurt inşaatı ihalesinin sözleşme bedelinin 16 milyon 500 bin TL olduğu öğrenildi. Me-Sa İnşaat'ın üstlendiği bazı kamu ihalelerinin maliyetleri ve çalıştığı kurumlardan bazıları şöyle sıralandı:

- Zonguldak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü: 4,4 milyon TL
- Zonguldak Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü: 2,6 milyon TL
- Bülent Ecevit Üniversitesi Rektörlüğü: 12,2 milyon TL

## AL GÜLÜM VER GÜLÜM

### Ziraat Bankası, kredi karşılığı aldığı araziye yine Demirören'e kiraladı

Demirören'in kamu bankasından çektiği 300 milyon dolar ve 1 milyar 118 milyon lira krediye karşılık ipotek ettirdiği araziler, Ziraat Bankası tarafından eski sahibi Demirören'e kiralandı.

Demirören Holding'in, Ziraat Bankası'ndan çektiği milyonlarca dolarlık kredi karşılığı ipotek ettirdiği İstanbul Göktürk Kemer Country'deki golf sahası arazilerine ilişkin yeni bir skandal ortaya çıktı.

Parasını Demirören'den alamayan Ziraat Bankası'nın söz konusu golf sahalarını beş yıl süreli toplam 15 milyon liraya Demirören'e kiraladığı öğrenildi. Arazilerin tapusuna şerh konuldu.

Demirören Holding, Ziraat Bankası'ndan 300 milyon dolar ve 1 milyar 118 milyon lira krediye karşılık söz konusu golf sahalarının bulunduğu arazileri ipotek ettirdi. İpotekten kısa bir süre sonra 4 Eylül 2018'de araziler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı eliyle imara açıldı. Bakanlık tarafından hazırlanan imar planlarıyla alana ortalama 200 metrekare büyüklüğünde 306 konut yapılması sağlandı. Konut yapılması planlanan bölüm yaklaşık 26 futbol sahasına denk geliyordu.

### Araziler Ziraat'a Geçmişti

Bölge sakinleri, bakanlığın kararına karşı çok sayıda dava açtı. 2019 yılında açılan davada mahkeme, planın iptal edilmesine karar verdi. Bakanlık, planda bazı düzenlemeler yaparak tekrar askıya çıkardı. Bölge sakinleri, bu plana karşı da dava açtı. Bu sırada Demirören'e ait söz konusu ipotekli araziler, çekilen krediye karşılık borç ödenmediği için Ziraat Bankası'na devredildi. Bakanlığın söz konusu arazileri imara açan planı hakkında yürütmeyi durdurma kararı verilmişken Ziraat Bankası, arazileri sitesinden 20 Şubat 2020'de satışa çıkardı. Toplam 21 arazinin sitede sayfa sayfa ilanı yer aldı. İlanların açıklamalarında arazilerin çoğunluğunun "konut" alanında kaldığı ifade edildi. Araziler için on milyonlarca lira istendi. Bölge sakinleri, bankaya bir ihtarname çekerek satışı durdurdu. İBB, mahkeme kararı doğrultusunda bölge halkına hizmet edecek biçimde açık yeşil alan olarak değerlendirilmesi amacıyla Kemer Country yerleşkesi içindeki bu arazilere ilişkin yeni bir imar planı hazırladı ve 9 Haziran'da askıya çıkardı. İBB, yeni imar planıyla arazileri tekrar özel spor alanına aldı. Ziraat Bankası'nın, İBB'nin hazırladığı yeni plana itiraz etmesi ise dikkat çekmişti.

### Tapuya Şerh Düşüldü

Ziraat Bankası'nın hiçbir şey yapamayacağı bu arazileri, Demirören'in borcuna karşılık neden devraldığı merak konusuydu. Edinilen bilgilere göre banka, golf sahalarının bulunduğu toplam sekiz parseli Demirören'lerin yönetim kurulunda yer aldığı Kemer Yapı ve Turizm AŞ'ye 23 Ekim 2019 tarihinde beş yıllığına kiraladı. Her bir parselin tapusuna beş yıllığına söz konusu şirkete 1 milyon 875 bin lira bedelle kiraladığına ilişkin 5 Şubat 2020 tarihinde şerh düşüldü. Bankanın golf sahalarının bulunduğu toplam sekiz parseli 15 milyon liraya arazilerin eski sahibi Demirören'e kiraladığı öğrenildi.

## AKP YÖNETİMİNDE İBB CEMAATLERE PARA AKITMIŞ!

AKP döneminde İBB kasasından İskenderpaşa Cemaati'ne ait Afiyet Hastanesi ile Menzil Cemaati'nin Emsey Hastanesi'ne yaklaşık 3 milyon TL ödendiği ortaya çıktı. İBB, Cübbeli'nin damadına da 14 milyon ödemişti.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin (İBB) AKP tarafından yönetildiği dönemde, Nakşibendi tarikatının kolları olan İskenderpaşa Cemaati ile Menzil Cemaati'nin hastanelerine belediye kasasından para ödendiği ortaya çıktı. İBB yine AKP döneminde Cübbeli Ahmet Hoca olarak bilinen Ahmet Mahmut Ünlü'nün damadının şirketine de milyonlarca lira ödemişti.

İBB'nin AKP tarafından yönetildiği dönemde her yıl belediye personeline sağlık taraması yapılması için ihaleler düzenlendi. Ancak bu ihalelerin büyük çoğunluğu İskenderpaşa Cemaati'ne bağlı olduğu bilinen Afiyet Hastanesi'ne yapıldı.

### Afiyet'e 2.8 Milyon TL

İBB'ye bağlı İstanbul Çevre Yönetimi Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi (İSTAÇ), İstanbul Personel Yönetim Anonim Şirketi (İSPER), İstanbul Gaz Dağıtım Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi (İGDAŞ), Büyük İstanbul Eğitim Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme ve Ticaret Anonim Şirketi (BELTUR) ile İstanbul Otopark İşletmeleri Ticaret Anonim Şirketi'nde (İSPARK) çalışan personele sağlık taraması yıllarca Afiyet Hastanesi'ne yaptırıldı.

Bu şirketler tarafından 2013 ile 2018 yılları arasında düzenlenen toplam 18 "sağlık taraması" ihalesi Afiyet Hastanesi'ne verildi. Cemaat hastanesine İBB'den ödenen para ise tam 2 milyon 851 bin TL.

Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yer alan bilgilere göre, Afiyet Hastanesi Ümraniye Sağlık Tesisleri ve Ticaret Anonim Şirketi adı altında 1994 yılında kuruldu. Şirketin uzun bir süre yönetim kurulu başkanlığını da şu an Nakşibendi Cemaati'nin lideri olan Nureddin Coşan yaptı.

Ayrıca İBB kasasından Menzil Cemaati'ne ait olduğu bilinen Emsey Hastanesi'ne de para ödendiği tespit edildi. İBB iştiraki İGDAŞ 2015 yılında personele sağlık taraması yapmak için bir ihale düzenledi. İhale, 82 bin TL'ye Menzil'e bağlı olan ve kamuoyunda Emsey Hastanesi olarak bilinen Emsey Sağlık Hizmetleri ve İşletmeleri Turizm Otelcilik Ticaret Anonim Şirketi'ne verildi. Emsey Hastanesi, Menzil Cemaati'nin "Gavsı" Abdülbaki El-Hüseyni'nin kaldığı odanın lüks süslemeleri ve şatafatıyla 2019 yılında gündem olmuştu.

### Cübbeli'nin Damadı

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) iştiraki İstanbul Spor Etkinlikleri ve İşletme Ticaret A.Ş. (Spor İstanbul) tarafından geçtiğimiz yıllarda kamuoyunda Cübbeli Ahmet Hoca olarak bilinen Mahmut Ünlü'nün damadı Esat Palazoğlu ve ağabeyi Muhittin Palazoğlu'nun şirketine milyonlarca lira ödendiği de ortaya çıkmıştı.

#### İBB KASASINDAN ÇIKAN PARALAR:

İskenderpaşa Cemaati'nin Afiyet Hastanesi'ne	2 milyon 851 bin TL
Menzil Cemaati'ne bağlı Emsey Hastanesi'ne	82 bin TL
Cübbeli Ahmet'in damadı Palazoğlu'nun şirketine	14 milyon 370 bin TL

İBB iştiraki Spor İstanbul tarafından Palazoğlu kardeşlerin Adstation Reklam Organizasyon İletişim Danışmanlık İnternet Hizmetleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne 2018 ve 2019 yıllarında 6 ayrı ihale verilerek tam 14 milyon 370 bin TL ödenmişti.

## ASGARI ÜCRETEN PAHALI SECCADE

Dev bütçesi ve beş yıldızlı otellerdeki toplantıları da içeren yüksek maliyetli harcamalarıyla tepki çeken Diyanet İşleri Başkanlığı, asgari ücretten daha pahalıya seccade satıyor. Diyanet, Türkiye Diyanet Vakfı'nın (TDV) e-satış sitesi aracılığıyla satışa sunulan seccadelere 3 bin 500 TL fiyat biçti. Dört farklı renkte satışa sunulan seccadelerin, stokta olmaması durumunda ortalama 30-40 gün arasında yeni dokuma yapılarak teslim edileceği belirtildi.

'Körler alfabetesi' olarak bilinen Braille alfabetisiyle basılan 770 TL'lik Kuran ile aynı siteden satışa sunulan seccadelerin el dokuması olduğu belirtildi. Seccadeler için hazırlanan tanıtım yazısında Uşak halılarının tarihçesinden söz edildi.

Tanıtım yazısında, şunlar kaydedildi: "Uşak halılarındaki çok çeşitli zengin madalyon tipleri Türk ustaların hâkimiyet gücünü belli eder. Seccadeler ya da diğer ismiyle mihraplı halılar, kutsal mekan anlamıyla yüklüdür. Aynı zamanda bir meşit işlevi gören namazlıklarda modelin ana temasını bir mihrap ve onun içerdiği motifler oluşturur. Her biri merkez simgeçiliğini çözebilmemize yardımcı en önemli öğelerdir." Diyanet Vakfı'nın e-satış sitesinde satılan ve fiyatı ile dikkat çeken başka ürünler de bulunuyor. TDV, Oltu taşından yapılan 10 milimetrelilik tesbih için 450 TL, Ayasofya panoramasının tuval baskısı için ise 600 TL fiyat belirledi.



## BELEDİYENİN PARASINI OYUNCAK ETMİŞ

**Eski ABB Başkanı Gökçek'in 2012 yılında aldığı 12 kalem oyuncuğa 916 bin 640 TL ödediği ortaya çıktı.**

Aralarında, "Müzikli danslı fiskeye" sisteminin de olduğu çılgın projeler için on milyonlarca lira para harcayan Ankara Büyükşehir Belediyesi eski başkanı Melih Gökçek'in 2012 yılında 12 kalem oyuncak için harcadığı para dudak uçuklattı. Gökçek döneminde alınan dans eden müzikli kedi, dans eden müzikli bebek, konuşan kedi ve tutmalı zıplama topu için belediye kasasından 916 bin 640 TL çıktı.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı görevinden herhangi bir gerekçe açıklanmaksızın istifa ettirilen Melih Gökçek döneminde, "12 Kalem Oyuncak" adı altında gerçekleştirilen ihalenin detayları belli oldu. İhale kapsamında aralarında dans eden ve konuşan müzikli kedilerin de olduğu toplam 12 kalem oyuncak için 916 bin TL ödendi.

### Dans Eden Müzikli Kedi

Beypazarı Tarihi Kent Müzesi'nde kullanılmak üzere Ekim ayında satın alınan, "Kıtre Bebek" için ödenen parayı eleştiren Melih Gökçek'in, belediye başkanlığı döneminde aldığı oyuncakların tutarı, "Bu kadarı da olmaz" dedirtti. Toplam 916 bin 640 TL ödenen oyuncaklar arasında, "Dans eden müzikli kedi, tutmalı zıplama topu, dikenli plastik top, oyuncak badminton raket seti, peluş oyuncak hayvan, plastik araba, aksesuarlı bebek, ip saçlı bez bebek, dans eden müzikli bebek" ve "Konuşan kedi" yer aldı. Dans eden müzikli kediden 15 bin adet sipariş eden idare, tutmalı zıplama topundan 6 bin 500 adet, aksesuarlı bebekten ise 9 bin 600 adet sipariş etti.

### 11 Bin Futbol Topu

ABB Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı'nca 2012 yılında gerçekleştirilen ve Ekim 2012'de sözleşmesi imzalanan oyuncak alımı ihalesi kapsamında 11 bin adet de futbol topu sipariş edildi. İhale için hazırlanan dokümanda oyuncakların, "Sünnet şölenine katılanlara, Akçay'a tatile giden başarılı öğrencilere, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılan çocuklara" dağıtılacağı belirtildi. Oyuncakların, "Sağlıklı bir nesil yetiştirmek amacıyla" temin edileceğini kaydeden Gökçek yönetimindeki idarenin ihale dokümanına düştüğü, "Gecekonularda yaşayan çocuklardan hala oyuncakla tanışmayanların çok olduğu" notu yer aldı.

## BAKANLIKTA YÜKSEK PUANLILAR ELENDİ USULSÜZ ATAMALAR YAPILDI

Kültür ve Turizm Bakanlığı Şube Müdürlüğü Görevde Yükselme Sınavı'nın yazılısından 90, 95 puan alanlar, düşük sözlü notlarıyla elendi. CHP Kültür, Sanat ve Halkla İlişkilerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi, bakanlıktaki atama torpilini ve bu isimlerin yerine üçü şoför olan çok sayıda yandaşın atandığını açıkladı. Bakanlık şube müdürlüğü sınavında, yazılıdan yüksek puan alanların AKP'li olmadıkları için elendiğini bildiren İlgezdi, bu isimlerin yerine 17 ile 79 arasında puan alan yandaşların atandığını ifade etti.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndaki atamaları inceleyen CHP'li İlgezdi, BirGün'e yaptığı açıklamada, "Yüksek yazılı puanı alanlar, düşük sözlü puanları ile elenirken ya da yedekte kalırken yazılıdan 10, 12 puan düşük alanlar, yüksek sözlü notları ile asil listeye kondu. Bu torpilin, insan kayırmanın itirafıdır" dedi.

Devlet Opera ve Bale Genel Müdürlüğü'nde, 2017 ve 2021 yılları arasında hülle yolu ile müdür olanları da açıklayan İlgezdi, "Sınavları kazanamayanlar sınavsız kadro olan müdür yardımcılığına atanıp merkeze şube müdürü olarak geçiyor. Sınavdan yüksek puan alanlar da eleniyor. Böyle bir adalet ve etik olamaz. Sadece Opera ve Bale Genel Müdürlüğü'nden hülle yolu ile şube müdürü olan 11 ismi tespit ettik. 12'nci isim için de çalışma yapıldığını biliyoruz. Ankara Opera ve Bale Müdürlüğü'nde boş bulunan müdür yardımcılığı kadrosuna hülleyle ataması yapılacak bir isim konuşuluyor" açıklamasında bulundu.

### 3 Şoför de Müdür Listesinde

Hülle ile şube müdürü olanlar arasında 3 şoför bulunduğunu ifade eden CHP'li İlgezdi, şunları söyledi: "Şube müdürü olarak atanan şoförlerden biri şeflik sınavında 48,98 puan alarak başarısız olduğu halde hülle ile şube müdürü yapılmış ve halen şoförlük yapmaktadır. Genel Müdürlük sekreteri de hülle yoluyla şube müdürü olarak atanmış ama sekreterlik görevini sürdürmektedir. Sınavlar için emek harcayan, ter döken çalışanlar, yüksek puanlarına rağmen elenirken hiç sınava girmeden hülle yolu ile atananlar, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda adaletin ve liyakatin yok olduğunun kanıtıdır. Bakanlık hülle yolu ile birçok atama yaparken, yeni bir atamaya da hazırlanıyor. Bu kabul edilemez."



## BECERİKLİ BÜROKRATLAR!

### Kültür Bakanlığı ve TÜİK usulsüz işlemde şampiyon

Yargı kararıyla kamu zararına yol açtığı kesinleşen bürokratlar arasında Kültür ve Turizm Bakanlığı ile TÜİK bürokratları ilk sırada. 19 milyon TL'lik kamu zararının 5 milyon TL'si bu kurumlardaki işlemlerden kaynaklandı.

Kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleriyle kamuyu en fazla zarara uğrattığı yargılama sonu kesinleşenler arasında ilk iki sırada Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) bürokratları yer alıyor.

Sayıştay'ın raporlarına yansıyan sayısız tespite karşın yapılan hesap yargılamaları sonucu ortaya çıkan kamu zararının miktarı, bunun gerçek durumu göstermediği kuşularına yol açıyor. Bunun yanı sıra zarar olarak belirlenen tutarların sorumlularından tahsil edilemediği de resmi raporlara yansıyor. Sayıştay'ın raporlarında genel sınıflandırmalarla yer alan kamu zararına yol açan kurumların listesi ve ortaya çıkan zararın tutarı 2021 yılı Kesin Hesap Kanun Teklifi'nde yer aldı.

### 19 Milyon TL'lik Zarar

Yargılaması tamamlanarak kesinleşen Sayıştay ilanlarına göre, 19 milyon 44 bin TL zarar tespit edildi.

Bu zarara yol açan kamu idareleri ile tutarlar şöyle:

- Bakanlık merkez saymanlıkları: 13 milyon 30 bin TL,
- Defterdarlık Muhasebe Müdürlükleri: 4 milyon 565 bin TL
- Mal Müdürlükleri: 331 bin 283 TL
- Diğer Kurum Saymanlıkları: 812 bin 915 TL
- Askeri Saymanlıklar: 304 bin 69 TL

Bu tutarın 2 milyon 910 bin lirasının silinmesi ya da düşürülmesinden sonra tahsili gereken tutar 16 milyon 133 bin TL oldu. Bunun bugüne kadar 4 milyon 582 bin TL'si tahsil edilebildi, 11 milyon 155 bin TL'si de bir sonraki yıla kaldı.

### Çoğu Bakanlıklarda

Sorumlularından tahsiline karar verilen zararın 13 milyon TL'lik bölümünün ortaya çıkarıldığı bakanlık merkez saymanlıkları arasında ilk sırada Kültür ve Turizm Bakanlığı yer aldı. Diğer kamu kurumlarına oranla daha sınırlı bir bütçeye sahip olan bakanlık, en çok zararın görüldüğü kamu idaresi oldu. Merkez saymanlıklarındaki 13 milyon TL'lik zararın 3 milyon 285 bin TL'si bu bakanlıkta tespit edildi. Kültür Bakanlığı'nı verilerinin doğruluğu ile tartışılan TÜİK Merkez Saymanlığı'nda da 2 milyon 400 bin TL'lik kamu zararı tespit edildi.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nda 1 milyon TL, İçişleri Bakanlığı 741 bin TL, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nda 579 bin TL ve 176 bin 481 Euro, Milli Eğitim Bakanlığı 669 bin TL, Tarım ve Orman Bakanlığı 512 bin TL, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nda 471 bin TL'lik zararın sorumlularından tahsiline karar verildi.

Defterdarlıklardaki 4.5 milyon TL'lik usulsüzlüğün 1.5 milyon TL'si Diyarbakır Defterdarlığı'nın işlemlerinde tespit edildi. Bunu 902 bin lira ile Van Defterdarlığı, 563 bin TL ile de Ağrı Defterdarlığı izledi.

### Sağlıkta da Usulsüzlük

Ankara Sağlık Kurumları Saymanlık Müdürlüğü'nde 812 bin TL'lik, Milli Savunma Bakanlığı askeri saymanlıklarda da 304 bin TL'lik zarar belirlendi. Hava Lojistik Komutanlığı, Kuzey Deniz Saha Saymanlığı ile MSB Tedarik Bölge Başkanlığı'nın saymanlıklarında da toplam 304 bin liralık zarar belirlendi.

## DEVASA İHALELER ESKİ AKP'Lİ VEKİLE

Cumhurbaşkanı Erdoğan'a en yakın isimlerden olan eski vekil Abdulkadir Kart'ın şirketine kamudan 11 yılda toplam 4,7 milyar TL'lik ihale verildi. Kart'ın şirketine sadece İBB'den verilen ihalelerin bedeli ise 2,4 milyar TL.

AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın en yakınındaki isimlerden biri olduğu bilinen eski AKP Rize Milletvekili Abdulkadir Kart'ın sahibi olduğu ASL İnşaat'a milyarlarca liralık kamu ihaleleri verildiği ortaya çıktı.

AKP'li Abdulkadir Kart'ın sahibi olduğu ASL İnşaat'a sadece 2010 ile 2020 yıllarını kapsayan 11 yıllık dönemde, kamu kurumları 4 milyar 700 milyon TL değerinde 10 devasa bütçeli projenin ihalesini verdi. ASL İnşaat'a verilen

bu 10 ihalenin 4'ü de AKP döneminde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin (İBB) tarafından verildi. ASL İnşaat'a AKP döneminde İBB tarafından verilen dört ayrı ihalenin toplam bedeli ise yaklaşık 2 milyar 400 milyon TL.

#### **AKP'li İBB de Akıtmış**

İBB'ye bağlı Altyapı Hizmetleri Müdürlüğü'nün 2016 yılında 'Haliç – Unkapanı Karayolu Tüneli Tüp Geçit İnşaatı' adı altında pazarlık usulüyle düzenlediği ihale tam 2 milyar 98 milyon TL bedelle ASL İnşaat, Yapı Merkezi İnşaat ve STFA İnşaat iş ortaklığına verildi.

İBB'ye bağlı Fen İşleri Daire Başkanlığı'nın 'Başakşehir Stadyum İnşaatı' adı altında düzenlediği ihale de yaklaşık 135 milyon TL bedelle kamuoyunda beşli çete olarak bilinen Kalyon İnşaat ve ASL İnşaat iş ortaklığına verildi.

İBB'ye bağlı, İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) ASL İnşaat'a iki ayrı ihale verdi. İSKİ, 2016 yılında pazarlık usulüyle 'Asya Bölgesi Birinci Kısım Müteferrik İçmesuyu İnşaatı' adı altında düzenlediği ihaleyi 61 milyon TL'ye ASL İnşaat'a verildi. İSKİ'nin 2018 yılında 'Avrupa Bölgesi Müteferrik İçmesuyu İnşaatı' adı altında pazarlık usulüyle düzenlediği bir başka ihaleyi de yaklaşık 110 milyon TL bedelle yine ASL İnşaat kaptı.

#### **Cengiz ve ASL Ortaklığı**

ASL İnşaat, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın 2019 yılında pazarlık usulüyle düzenlediği 'Rize Artvin Havalimanı üstyapı tesisleri ve müteferrik işleri inşaatı' ihalesini de aldı. Şirket, ihaleyi 632 milyon TL'ye kamuoyunda beşli çete olarak bilinen Cengiz İnşaat ile birlikte aldı.

#### **Kalyon'un Vazgeçilmezi**

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD) Genel Müdürlüğü'nün 2019'da düzenlediği dev ihale de yine ASL İnşaat'ın oldu. TCDD'nin Antep'te yapımı devam eden ve Gaziray adı verilen banliyö tren hattı için düzenlediği ihale tam 976 milyon 48 bin TL'ye Kalyon İnşaat e ASL İnşaat ortaklığına verildi.

Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'nın (TOKİ) 2010 yılında düzenlediği 'İstanbul İli, Fatih İlçesi, Vatan Caddesi Gelirler İdaresi Başkanlığı Hizmet Binası İle Altyapı Ve Çevre Düzenlemesi İnşaatı İş'i' ihalesi de yine Kalyon ve ASL İnşaat iş ortaklığına 62 milyon TL bedelle verildi. Öte yandan ASL İnşaat, 2019 yılında Karayolları Genel Müdürlüğü'nden de yaklaşık yaklaşık 695 milyon TL'lik ihale aldı.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un eşi Fatmanur Altun'un Yönetim Kurulu Başkanı olduğu, AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kızı Esra Albayrak ve oğlu Bilal Erdoğan ile birçok AKP'linin yönetiminde yer aldığı Türkiye Gençlik ve Eğitime Hizmet Vakfı'nın (TÜRGEV) Mevlanakapı Yükseköğretim Kız Öğrenci Yurdu'nu da ASL İnşaat yaptı.

AKP'li Fatih Belediyesi, 2012 yılında Mevlanakapı Yükseköğretim Kız Öğrenci Yurdu'nu yapımı için bir ihale düzenledi. Bu ihaleyi 12 milyon TL bedelle ASL İnşaat'ın aldığı açıklandı.

Ayrıca, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan'ın anne ve babasının isminin verildiği İstanbul Kartal'daki TÜRGEV'e bağlı Hayriye-Cemal Gülbaran Kız Öğrenci Yurdu'nu da yine ASL İnşaat yaptı.

Ayrıca, cevap hakkı kullandırmak için iletişime geçtiğimiz Abdulkadir Kart ile ASL İnşaat'ın yetkilileri de haberimize ilişkin bir açıklama yapmadılar.

AKP'Lİ KART'IN İHALE ALDIĞI  
KAMU KURUMLARI VE BEDELLERİ

2,4 milyar TL

İBB

976 milyon TL

TCDD

62 milyon TL

TOKİ

695 milyon TL

KARAYOLLARI

632 milyon TL

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI

12 milyon TL

FATİH BELEDİYESİ

### Erdoğan'ın En Yakınında

ASL İnşaat'ın sahibi Abdülkadir Kart'ın uzun bir süre boyunca Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Ankara Keçiören'de aynı apartmanda oturduğu ve kapı komşusu olduğu da biliniyor. Erdoğan'ın hep en yakınında olan Abdülkadir Kart'ın oğlu Gökhan Kart'ın 2017 yılındaki nikâhında da nikah şahitliklerini Cumhurbaşkanı Erdoğan, dönemin TBMM Başkanı İsmail Kahraman ve dönemin Başbakanı Binali Yıldırım yaptı.

## GÖRÜLMEMİŞ İHALE TEZGÂHI

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın düzenlediği organizasyon ihalesini önce 3.2 milyon TL teklif veren bir şirket aldı. Ancak daha sonra Bakanlık bu ihaleyi iptal etti ve pazarlık usulüyle bir ihale daha düzenledi. Düzenlenen ikinci ihale de AKP Milletvekili Arslan ile bağlantılı olduğu iddia edilen yandaş şirkete 5.4 milyon TL'ye verildi.

Tarım ve Orman Bakanlığı, milyonlarca liralık bir ihale skandalına imza attı. Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı 30 Eylül tarihinde, bugün İstanbul'da başlayan ve üç gün sürecek olan İslam İşbirliği Teşkilatı 8'inci Gıda Güvenliği ve Tarımsal Kalkınmadan Sorumlu Bakanlar Konferansı'nın organizasyonu için bir ihale düzenledi.

İhaleye tam 11 şirket teklif verdi ve en düşük teklif de 3 milyon 342 bin TL ile Horizon Organizasyon Tanıtım Turizm Ticaret Limited Şirketi tarafından verildi. İhalenin önce bu şirkete verildiği belirtildi ancak daha sonra bu ihale iptal edildi. Pazarlık usulüyle yeni bir ihale düzenlendi ve ihale tam 5 milyon 400 bin TL'ye kamuoyunda 'Mücahit' adıyla bilinen AKP Ankara Milletvekili Ali İhsan Arslan'a yakınlığıyla bilinen ve AKP'li Arslan'ın gayri resmi sahibi olduğu iddia edilen Altus isimli bir şirkete verildi. Yani düzenlenen ikinci ihaleyle kamunun kasasından yaklaşık 2 milyon TL daha fazla para çıkmış oldu.

### İptal Edip Yandaşa Şirket Verdiler

Horizon Organizasyon Şirketi'nin sahibi Avukat Mahmut Kaçmaz ise düşük teklif vermesine ve ihaleyi kazanmasına rağmen ihalenin iptal edilmesine isyan ederek bir açıklama yaptı. Kaçmaz yaptığı açıklamayla akıl almaz ihale oyununu gözler önüne serdi ve açıklamasında şu ifadeleri kullandı:

“Yapılan ihalede aralarında firmamızın da bulunduğu 11 istekli teklif sunmuştur. İhalede firmamız 3 milyon 342 bin 740 TL teklif sunmuş ve 8 Ekim tarihinde kesinleşen ihale kararı ile söz konusu ihale firmamızın üzerine bırakılmıştır. Ne var ki, ihaleye ilişkin şikâyet süresinin sona ermesine 4 gün kala anılan ihaleye teklif sunan ve fiyat itibarıyla beşinci sırada olduğu için ihalenin kendisinde kalma ihtimali bulunmayan bir istekliye yaptırılan şikâyet başvurusu üzerine, 14 Ekim tarihinde gerekçe gösterilmeksizin ihale iptal edilmiş, ihalenin iptaline müteakip işin başlama tarihinden 3 gün önce (20.10.2021 tarihinde) yapılan pazarlık usulü ihale ile söz konusu iş 5 milyon 400 bin TL (Konferansa cumhurbaşkanının katılımı halinde iki milyon olacağı öngörülen iş artışı hariç) bedelle ALTUS adlı firmaya verilmiş, 21/b usulü ile yapılan bu ihaleye ise firmamız davet edilmemiştir.

### **Göstermelik İhale Yapıldı**

Bilahare, söz konusu işin hazırlıklarına bahse konu ihalenin tarihinden çok önce bu firma ile zaten başlanılmış olduğunu öğrendik. Anılan ihale ise ‘göstermelik bir şekilde’ yapılmış ve sonuçta aylar öncesinden gerçekleştirilmesi gereken uluslararası mahiyetteki bir organizasyon işine dair ihale ‘zaman darlığı’ bahane edilerek, 2 milyon daha yüksek bir fiyata doğrudan ALTUS firmasına verilmiştir. Bu şirket, AKP’nin tüm organizasyon işlerini yapan şirket olarak bilinmektedir.”

## **HÜLLE İLE ATAMALAR**

### **Yüksek puanlılar elendi, hülle ile atamalar yapıldı**

Kültür ve Turizm Bakanlığı Şube Müdürlüğü Görevde Yükselme sınavının yazılısından 90-95 puan alanlar düşük sözlü notları ile elendi. Bakanlık şube müdürlüğü sınavında yazılıdan yüksek puan alanlar elenirken, 77,79, 79,17 gibi puan alanlar yüksek sözlü notları ile asil listede yer aldı. Diğer taraftan Devlet Opera ve Bale Genel Müdürlüğünde sınavsız olarak, hülle yolu ile de müdür atamaları yapıldı. Genel müdürlükte halen şoförlük ve sekreterlik yapan personeller sınavsız şube müdürü olarak atandı.

Yüksek yazılı puanı alanlar düşük sözlü puanları ile elenirken ya da yedekte kalırken, yazılıdan 10-12 puan düşük alanlar, yüksek sözlü notları ile asil listeye kondu. Bu torpilin, insan kayırmanın itirafıdır.

Diğer taraftan Devlet Opera ve Bale Genel Müdürlüğünde 2017-2021 yılları arasında hülle yolu ile müdür olanlar var. Sınavları kazanamayanlar sınavsız kadro olan müdür yardımcılığına atanıp merkeze şube müdürü olarak geçiyor. Sınavdan yüksek puan alanlar da eleniyor. Böyle bir adalet ve etik olamaz. Sadece Opera ve Bale Genel Müdürlüğünden hülle yolu ile şube müdürü olan 11 isimi tespit ettik. 12’nci isim için de çalışma yapıldığını biliyoruz. Ankara Opera ve Bale Müdürlüğünde boş bulunan müdür yardımcılığı kadrosuna hülleyle ataması yapılacak bir isim konuşuluyor.

Hülle ile şube müdürü olanlar arasında 3 şoför de bulunuyor. Şube müdürü olarak atanan şoförlerden biri şeflik sınavında 48,98 puan alarak başarısız olduğu halde hülle ile şube müdürü yapılmış ve halen şoförlük yapmaktadır. Genel Müdürlük sekreteri de hülle yoluyla şube müdürü olarak atanmış ama sekreterlik görevini sürdürmektedir.

Sınavlar için emek harcayan, ter döken çalışanlar yüksek puanlarına rağmen elenirken, hiç sınava girmeden hülle yolu ile atanmalar Kültür ve Turizm Bakanlığında adaletin ve liyakatin yok olduğunun kanıtı. Bakanlık hülle yolu ile birçok atama yaparken, yeni bir atamaya da hazırlanıyor. Bu kabul edilemez.

## **KOŞUYA 700 BİN TL GİTMİŞ**

İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin (İBB) etkinliğinden çocukları kovmasıyla gündem olan AKP’li Zeytinburnu Belediyesi’nin önceki gün düzenlediği Cumhuriyet Koşusu için yüz binlerce lira harcadığı açığa çıktı.

Kamu ihale Bülteni’nde yer alan bilgilere göre, AKP’li Zeytinburnu Belediyesi 17 Eylül tarihinde “12’nci Cumhuriyet Koşusu Organizasyonu” adı altında bir ihale düzenledi. Sadece bir şirketin katıldığı açıklanan ihale 701 bin TL teklif veren Yedi Yöre Organizasyon Turizm Gıda İnşaat Tekstil Ticaret ve Limited Şirketi’ne verildi.

AKP’li Zeytinburnu Belediye Başkanı Ömer Arısoy, koşu öncesi yaptığı konuşmada “Zeytinburnu ve Türkiye için önemli bir organizasyon. Sporcularımızın ilgisi çok yoğun. Katılımı bin kişi ile sınırlı tuttuk. Bu etkinliğin çok anlamlı olduğunu düşünüyorum. İnşallah, önümüzdeki yıllarda da ‘Zeytinburnu Cumhuriyet Koşusu’nun üzerine yeni şeyler katarak gerçekleştirmeye devam edeceğiz” şeklinde konuştu.

### **Yine Aynı İsimler Almıştı**

Zeytinburnu Belediyesi'nin 2019 yılında düzenlediği 11'inci Cumhuriyet Koşusu'nun organizasyon ihalesini de yine Yedi Yöre Organizasyon Turizm Gıda İnşaat Tekstil Ticaret ve Limited Şirketi almıştı. Belediye kasasından şirkete tam 746 bin TL ödendiği açıklanmıştı.

### **Çocukları Kovmuşlardı**

Öte yandan, Zeytinburnu belediye geçtiğimiz yaz İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne ait "500İG gezici kütüphane eğlenerek öğreniyoruz" adlı etkinlik otobüsünü engellemesi gündem olmuştu. Belediye ekipleri, çocukları etkinlik alanından kovarken AKP'li belediyenin konuya ilişkin açıklamasında, 'izinsiz etkinlik' savunması yapılmıştı.

## **İSTİFA ET, YOKSA ÜCRETSİZ İZNE ÇIKARIRIM' BASKISI**

Avrasya Tüneli başta olmak üzere Çanakkale Köprüsü, Ankara-Konya Yüksek Hızlı Demiryolu gibi pek çok projeye imzasını atan Yapı Merkezi'nin işçilere yönelik hak gaspı sürüyor. Etiyopya'da yapımı devam eden Awash-Kombolcha-Hara Gebeya Demiryolu'nda çalışan yaklaşık 600 emekçi, ücretsiz izin dayatmasıyla mağdur ediliyor.

Yapı Merkezi, Etiyopya devletiyle Awash-Kombolcha-Hara Gebeya Demiryolu projesi için 2012 yılında 1,7 milyar dolarlık anlaşma imzaladı. Şirket, 390 kilometre uzunluğunda olacak demiryolunun 42 ayda bitirileceğini taahhüt etti. Projenin yapımına 2015 yılında başlandı. Şirket, şantiyede çalışması için Türkiye'den Etiyopya'ya işçi götürmeye başladı. 2021 yılına gelindiğinde şantiye Türkiye'den götürülen işçi sayısı 600'ü buldu.

Salgının başında 600 işçi ücretsiz izne çıkarıldı. Türkiye'ye geri getirilen işçiler 13 aylık ücretsiz iznin sonunda tekrar Etiyopya'ya götürülerek 4 ay daha çalıştırıldı. Ancak bu 4 aylık sürenin 2 ayında işçiler ücretlerini alamadı ve geçen ağustos ayında tekrar ücretsiz izne çıkarılarak Türkiye'ye getirildiler. Son olarak ise işçilere Yapı Merkezi'nden mektup iletildi. Mektupta aylardır ücretsiz izinde olan işçilerden ya 2021'in sonuna kadar ücretsiz izinde olmaları ya da istifa etmeleri istendi.

2017 yılından beri projede çalışan bir işçi şöyle konuştu: "600 kişiye bu tebligatı göndermişler. Ben çıkışımın verilmesini ve haklarımı istiyorum. Ancak yetkili, 'Çıkışını veremem' diyor. Bekleyeceğim de, ne zamana kadar? Belki bir yıl sonra çağıracak" diye konuştu. Hak gaspı olduğuna vurgu yapan işçi, "Bize 'İstifa et' deniyor. Sadece kıdem tazminatı alacağız. Peki ya içerde kalan 2 aylık maaşımız? Ya ihbar tazminatımız?" diye sordu. Hukuki yollara başvuracağını söyleyen emekçi sözlerini şöyle sürdürdü: "Kabul etmeyeceğim. Bıktırma politikası uyguluyorlar. Kıdem tazminatı TL üzerinden ama ihbar tazminatları dolarla ödenecek. Artan kur şirketi korkutuyor."

## **TÜİK'İN AÇIKLADIĞI TARIMSAL ÜRETİM VERİLERİ GERÇEK DEĞİL!**

CHP Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal, "TÜİK'in açıkladığı zararlar gerçeği yansıtmıyor. Daha fazla kayıp var. Arpada da mısırdaki da buğdayda da daha fazla kayıp var. Sadece durumu idare ediyorlar" dedi.

CHP'nin tarım politikalarından sorumlu Genel Başkan Başdanışmanı ve Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal, TÜİK'in açıkladığı tarımsal üretim verilerine tepki gösterdi. Sarıbal, "TÜİK'in açıkladığı zararlar gerçeği yansıtmıyor. Daha fazla kayıp var. Arpada da mısırdaki da buğdayda da daha fazla kayıp var. Sadece durumu idare ediyorlar. Bugün bu verim düşüklüğünün, rekolte düşüklüğünün temel nedeni, iktidarın 18,5 yıldır uyguladığı yanlış tarım politikalarıdır" dedi.

Sarıbal'ın açıklamaları şöyle: "TÜİK, her ne kadar rakamlarına çok güvenmesek de şu an açıklama yapan bir kamu kurumu niteliğinde. Dolayısıyla yaptığı açıklamada şunu görüyoruz; yüzde 14 buğday üretimi, yüzde 30 arpa, nohut, kuru fasulye birçok üründe düşüş var. Sadece meyve ve meyveye bağlı çiçek üretiminde bir artış var. Aslında bu başka bir tehlike. Önemle bunun üzerinde durmak lazım. 'Buğday yüzde 14 düşmüş' deniliyor ama bu rakam çok daha yüksek. Geçen yıl 20,5 milyon ton buğday üretilmişti. Bu yıl yüzde 14'lük bir düşüşten bahsediliyor ki bu rakamın çok çok daha fazla üstünde bir düşüş var. Neden mi; kuraklıktan dolayı ciddi bir verim düşüklüğü vardı. Küresel ısınma ve iklim değişikliğinden kaynaklanan kuraklık elbette önemli.

Ama asıl önemli olan, 19 yıldır sulama sistemine, sulamaya yatırım yapmayan iktidarın GAP'ı tamamlamaması nedeniyle, İç Anadolu Bölgesi'nde KOP'u tamamlamaması nedeniyle, Kızılırmak ve diğer tüm havzalardaki su toplama kanallarını, bentlerini yapmaması ve tarla içi hizmetleri yapmaması nedeniyle bugün bu açığı yaşıyoruz."

### "Daha Fazla Kayıp Var"

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) buğdayı pahalıya ithal edip iç piyasaya sürdüğünü belirten Sarıbal, "Ve bugün biz buğdayın tonunu 3 bin 400 liraya alıyoruz. Oysa TMO 2 bin 250 lira fiyat açıkladı. Siz 3 bin 400 liraya dışarıdan buğday alacaksınız, bin 150 lira ton zararıyla içeriye ucuz satıp, yem ve un sanayiini destekleyerek sofradaki ekmeğin artmaması için çaba göstereceksiniz. Bu sürdürülebilir bir şey değil. Kısaca TÜİK'in açıkladığı zararlar gerçeği yansıtmıyor. Daha fazla kayıp var. Arpada da mısırdaki da buğdayda da daha fazla kayıp var. Sadece durumu idare ediyorlar. Bugün bu verim düşüklüğünün, rekolte düşüklüğünün temel nedeni, iktidarın 18,5 yıldır uyguladığı yanlış tarım politikalarıdır" dedi.

### "Çiftçi Mazot İçin Fazladan 6 Milyar TL Ödeyecek"

Orhan Sarıbal, mazot zamları ile ilgili ise şöyle konuştu: "Geçen yıl bu zamanlar 6,21 liraydı mazotun litre fiyatı. Bugün 8,20'yi geçti. Fark 2 TL litre başına. Çiftçi bir yılda kabaca 3 milyar litre mazot kullanmakta. Çiftçinin cebine gelen yük fazladan tam 6 milyar TL.

2022 bütçesinde ne var? 2021 yılı desteğini 24 milyar TL olarak söylediler. Gelecek sene 25,8 milyar TL. Yani sadece 1,8 milyar TL artırıyor. Ama sadece mazottan çiftçi 6 milyar TL zarar edecek. 6 milyar TL daha fazla para ödeyecek."

Mazot fiyatının artmasıyla birlikte çiftçinin gübre, ilaç, işçilik, su faturası, elektrik faturasının arttığını anlatan Sarıbal, "Yani mazota gelen her bir kuruş zam, üreticinin maliyetine yansıyor. Üreticinin maliyetine yansıyan her kuruş ise tüketicinin ürününün pahalı olmasına neden oluyor. Dolayısıyla gıda enflasyonu, tarımsal girdi fiyat endeksi çok hızlı şekilde artmaya devam ediyor. Zaten son 3-4 yıldır tarımsal girdi fiyat endeksi sürekli bir artış eğiliminde. Ve son 6-7 aydır tarihte hiç olmadığı kadar hızlı artmaktadır. Örneğin 24 Haziran 2018'de aşırı bir yükselme olmuştu. Bugün onu çoktan egale etti iktidar. Tekrar yeni bir rekor kırdı" dedi.

### "Derhal Ucuz Mazot, Gübre ve Tohum Sağlanmalı"

Sarıbal, şöyle devam etti: "Süt yemi geçen yıl bu zamanlar 75-80 lira arasındaydı, şimdi 180 lira. Gübre fiyatları geçen sene bu zamanlar 3 bin 750 lira ile 4 bin lira arasındaydı. Şu anda fiyat tam 8 bin 500 lira. Üre 2 bin 200 lira ile 2 bin 400 lira arasındaydı. Şu anda 8 bin lirayı geçti. Artış yüzde 250. Çiftçinin bu koşullarda tarım yapabilme şansı yok. Buğday ekme zamanı ama insanlar buğday ekemiyor. Kuraklık bir taraftan, tohum, gübre maliyeti bir taraftan. Nasıl olacak bu iş? Çok hızlı bir şekilde iktidarın bütçe kaynaklarını çiftçi için tekrar açması ve yardım etmesi lazım. Hızlıca tohumu, mazota destekleme yapması lazım. Derhal ucuz mazot, gübre sağlamalı. Yoksa bu TÜİK'in yanlış açıkladığı rakamlarla çok daha fazla ürün kaybı gelecek yıl çok daha derinleşecek. Ve biz paramızla da olsa ithalat yapamayacak duruma geliyoruz."

### "Çıkıp Her Şeyi Söylemeleri Lazım"

Çiftçi örgütlerine de bir çağrıda bulunan CHP'li Orhan Sarıbal, "İktidar her tarafı ablukaya almış, o kadar ağır hegemonya kurmuş ki kurumları sürekli tehdit eden, onları sürekli zorlayan, sesi çıkan yerinden eden, her türlü baskıyı yapan otoriter bir rejime dönmüş durumda. Ben tarım örgütlerinin içindeyim. Ziraat odalarının üyesiyim. Farkındayım, isyan ediyorlar ama gidebildikleri nokta belli. İktidar ağır bir baskı kurmuş. Ama artık açıkçası burada da her şeyi göze almaları lazım. Ve çıkıp her şeyi söylemeleri lazım. Çünkü çiftçi biterse odaların bir kıymeti kalmaz, odalar ayakta kalamaz. Çiftçinin bittiği yerde siz kurumların başarı öyküsünden bahsedemezsiniz" dedi.

## KÜTAHYA'DA SU KAYNAKLARI VE YERLEŞİM YERLERİ MADEN TEHDİDİ ALTINDA

Kütahya Simav ve Tavşanlı ilçeleri sınırları içerisinde Zenit Madencilik isimli firma tarafından Altın-Gümüş Madeni, Açık Ocak Kapasite Arttırımı-Yığın Liçi ve ADR Tesisi projesi için ÇED Olumlu kararı verilmiştir. CHP Doğa Hakları olarak oluşturduğumuz heyet, Şubat ayı içerisinde projenin etki alanı içerisinde olan Simav Örencik Köyüne giderek incelemelerde bulunmuş, yurttaşlar tarafından organize edilen eyleme katılmıştır. ÇED Olumlu kararıyla ilgili sürece, Doğa Hakları ve Çevreden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı olarak gerekli hukuki destek de sunulacaktır.

Proje Hakkında Bilgi Notu ve Değerlendirme Proje kapsamında açık ocak işletmesinden çıkarılacak cevher, yığın liçi ve ADR tesisinde zenginleştirilecek ve neticede dore altın ve gümüş üretimi gerçekleştirilecektir.



ÇED raporunda, proje arazinin hazırlanması ve inşaat aşamasının yaklaşık 1 yıl süreceği, sahada açık ocak işletme planına göre üretim faaliyetlerinin 6 yıl süreceği ve çıkarılan cevherin, inşa edilecek zenginleştirme ünitelerinde siyanür kullanmak suretiyle ayrıştırılacağından söz edilmektedir.

Orman Kadastro Haritasında ÇED Raporuna konu sahanın sınırlarının 493,65 Hektarlık kısmı orman arazisi, 67.95 Hektarlık ziraat arazisi, 6.89 Hektarlık kısmı ise 2/B alanıdır.

Ruhsat sınırının bir kısmı Çatak Yaban Hayatı Geliştirme Sahası içerisinde kalmaktadır. Çatak Yaban Hayatı Geliştirme Sahası 2801,91 ha'lı bir alan olup, hedef türü Kızıl geyiktir. Proje sahasında, Bern Sözleşmesine göre sahada 13 endemik bitki türü, 7 Kesinlikle korunması gereken sürüngen türü, 8 korunması gereken sürüngen türü bulunmaktadır. 43 kuş türü ve 1 memeli mutlak koruma altında, 19 kuş ve 5 memeli türü koruma altındadır.

Kavaklı, Örencik, Avcılar, Erikli, Çobanlar Köyü Güreypınar Mah. İsale hatları, Kavaklı Köyü Benah Mah ve Çınarcık köyünün cazibeli kaynakları ve isale hatlarının bir kısmı ÇED alanı içinde kalmaktadır.

Proje alanı Uluabat Gölü Alt Hazva sınırları içerisindedir.

DSİ projeye ilgili kurum görüşünde, "Proje sahası ve etki alanında sürekli ve mevsimsel akışlı dere yatakları mevcuttur. ÇED Raporunda yüzeysel su kaynaklarının proje alanına mesafeleri, mevcut ve planlanan kullanımları ve hidrolojik özellikleri (drenaj alanı, debisi, akış rejimi vs.) belirtilmelidir. Proje sahasından dere yatakları ve koruma bantları (20 m) çıkarılarak ocak alanları belirlenmelidir" denilmiştir. Ancak, raporda bu konuda bir revize yapılmamıştır.

Maden işletilmesi planlanan bölgede yer alan dereleri suları birinci derecede içme suyu olarak kullanılabilir kalitededir ve herhangi bir jeolojik kirlilik de söz konusu değildir. Burada sayısız dereler ve pınarlarıyla su kaynakları mevcuttur ve yer altı suyu açısından son derece zengin olup milyonlarca vatandaşımızın yaşadığı Kuzey Ege bölgesindeki Susurluk Havzasında yer almaktadır. Bölgeden çıkan akarsular Hisarcık ilçesinde bulunan Hasanlar Baraj gölünde toplanmakta, ve tarımsal sulama amaçlı olarak kullanılmaktadır. Bölgeden doğan akarsular Emet Çayı ve Kocaçay ile Emet Çayı olarak birleşmekte, Emet Çayı ileride Mustafa Kemal Paşa Nehri ile Uluabat Gölünü beslemekte ve daha sonra da Kocasu olarak Karacabey ovasından Marmara Denizine dökülmektedir. Ülkemizin 4. Büyük şehri olan ve en verimli tarım arazilerinin bulunduğu ovaların bu nehirler tarafından sulandığı Bursa ve Balıkesir illerimizi halk sağlığı açısından yakından ilgilendirmektedir.

Yukarıda yer verdiğimiz bilgiler üzerinden söz konusu projenin, proje sahasının yerleşim alanlarına mesafesi, mera-orman-tarım alanlarını işgal ediyor olması, su kaynakları üzerinde tehdit barındırıyor olması kriterleri göz önüne alındığında faaliyete geçmeden iptal edilmesi gerekmektedir.

İklim değişikliği ve kuraklıkla mücadele kapsamında acil durum ilan edilmesi gereken bir dönemde, 40 civarı yerleşim yerinin içme suyu kaynaklarının bulunduğu, Uluabat Gölü Alt Hazva sınırları içerisinde olan, Emet Çayının beslediği su kaynaklarına etki eden bir konumda planlanan proje öncelikle yer seçimi konusundan hukuka aykırıdır.

Su kaynaklarının yok olması, biyoçeşitliliğin kaybedilmesi, sağlıklı gıdaya erişimin engellenmesi, hava-toprak kirliliği gibi birçok zarar ve ihlali bir arada beraberinde getiren madencilik faaliyetlerinde, en temel itirazlar üretim aşamasında siyanür ya da sülfürik asit kullanılması üzerinde yoğunlaşıyor diyebiliriz. 1

Proje kapsamında, toplam 4 adet 2 işletme ruhsatlı sahasında madencilik faaliyeti yapılmak istenmektedir. ÇED raporunda, bu 4 ayrı ruhsat sahası ile ilgili geçmiş dönemde verilen ÇED Gerekli Değildir kararlarını esas ÇED kararı olarak ele alınmaktadır. Ancak, söz konusu esas ÇED kararı olarak belirtilen 4 ayrı ÇED Gerekli Değildir kararları 2007, 2010 ve 2011 yıllarında verilmiştir. ÇED Yönetmeliği kapsamında, söz konusu ÇED Gerekli Değildir kararları, 5 yıllık süre içerisinde yatırımda bulunma koşulu gerçekleşmediğinden hukuken geçersizdir. Bu nedenle, 5 yıllık yatırım koşulunu taşımayan ÇED Gerekli Değildir kararlarını esas alarak yapılan kapasite artırımı başvurusu, hukuken yanlış bir hamle olmuştur.

Ayrıca, aynı proje kapsamında 4 ayrı ÇED kararının bulunuyor olması, ÇED Yönetmeliği md 25 kapsamında tek ÇED başvurusu yapma zorunluluğu kapsamına girmektedir. Nitekim, ÇED raporu ekinde kümülatif etki değerlendirmesi raporuna yer verilmemesi de eksikliklerdir.

Proje kapsamında henüz ÇED Olumlu kararı verilmemiş olmasına rağmen, şirket adına gönderilen ihtarnamelerle yurttaşların taşınmaz satışına zorlanması, mülkiyet hakkı ihlali yanı sıra hakkın kötüye kullanılması anlamına da gelmektedir. Söz konusu ihtarnameleri gönderen kişiler ve avukatlar hakkında suç duyurusu ve şikayet başvuruları yapılmalıdır.

## MERMER OCAĞI TARIMI VE HAYVANCILIĞI YOK EDECEK

Kütahya'nın Aslanapa ilçesindeki Haydarlar köyü mermer ocağına kurban ediliyor. CHP Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap, Haydarlar köyünde açılmak istenen mermer ocağına karşı bölge sakinleri ile bir araya geldi. Kütahya'nın birçok yerinde hem maden sahaları hem de mermer ocaklarıyla doğanın talan edilmek istendiğini söyleyen Kasap, "Bu duruma izin vermeyeceğiz" dedi.

Aslanapa Haydarlar köyünde çobanlık yapan Ahmet Eşsiz, açılacak olan mermer ocaklarının hayvancılığı bitireceğini ve çevre köyler dahil herkesin bu konuda mağdur olduğunu söyledi.

Kasap, yaklaşık 10 köyü içerisine alan maden ocağının hayvancılığı ve tarımı bitireceğini kaydetti. Maden ocaklarıyla köylülerin mağdur olacağını dile getiren Kasap, sorunun çözümü için yetkililerin bir an önce harekete geçmeye çağırıldı:

"Kütahya sürekli açılmak istenen maden sahaları, mermer ocaklarıyla gündeme geliyor. Havamızı toprağımızı, doğamızı talan etmek, ormanlarımızı ve verimli arazilerimizi zehirlemek için ellerinden geleni yapıyorlar. Murat Dağı'nda, Örencik'te Doğluşah köyünde olduğu gibi Aslanapa Haydarlar köyünde de aynı yola başvurdular. Buna izin vermeyeceğiz. Hayvancılıkla geçimini sağlayan köy sakinlerimizin yanındayız. Bu talana ve doğa katliamına dur demek için Kütahya Valisi Ali Çelik başta olmak üzere Tarım ve Orman Bakanlığını buradan uyarıyorum; Haydarlar Köyü mermer ocağına kurban ediliyor. Bu kıyıma dur deyin."

## NİYETİNİZ, İKLİM Mİ? YOKSA İKLİM FONU MU?

### Paris Anlaşması Onaylandı...

2015 yılında kabul edilen Paris Anlaşması, 4 Kasım 2016 itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Türkiye, 22 Nisan 2016'da, "gelişmekte olan bir ülke" olarak Paris Anlaşmasını imzalamıştır. 5 Buçuk Ay sonra, onaylanmak üzere TBMM'ye getirilen anlaşma, 6 Ekim TBMM genel kurulunda onaylanmış, 7 Ekim 2021 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

### Niyetiniz, İklim mi? Yoksa İklim Fonu mu?

Erdoğan'ın Paris açıklamalarıyla aynı dönemde, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD), Türkiye'de yeşil enerji yatırımları ile enerji verimlilik, yenilenebilir enerji ve iklim değişikliği projelerinin desteklenmesi için 500 milyon euro'luk fon oluşturmuştur.

Yeşil fonu alabilmek adına, Meclisteki iklim komisyonunun iradesine dahi saygı duyulmadan, Cumhurbaşkanı talimatı ile Paris Anlaşması TBMM'ye getirilmiş, yeşil devrim söylemleri kullanılmıştır. Alınan yeşil iklim fonunun nasıl kullanılacağı, anlaşma sonrasında nasıl yol izleyeceği devrimci olunup, olunmadığını belirleyecektir. Aynı süreçte, Kömürlü termik santraller de devam ederse; yeşil devrim değil, yeşil çelişki den söz konusu olur.

**Karbondan arındırılmış yapılı çevre, sürdürülebilir taşımacılık sistemleri ve kentsel dönüşüm için özel olarak tasarlanmış finans ve teknik destek mekanizmaları somut eylem duyurusu yapılması gerekiyor. AKP şu ana kadar, bisiklet yolları, tren yolları gibi önlemlerin arasında, Millet Bahçesi gibi söylemler ile gelmiştir. Bugün ise, yeşil devrimden söz etmektedir. Şu ana kadarki taahhütlerde;**

- Fosil yakıtlar ile ilgili açıklama yapılmamıştır.
- Daha çok kentsel alanlardaki ulaşım ve konut hakkı gibi konulara değindi, kırdaki ekolojik kriz, tarım gibi konulara yönelik bir çözüm önerisi yoktur
- Kentsel dönüşüm ve millet bahçeleri yapılacak, yani inşaat ile iklimle mücadele edileceğinden söz ediliyor.
- Karbon salınımının 1.5'de nasıl tutulacağına bir açıklama yoktur.
- Sanayi ve kirli enerjilerle ilgili bir önlem yoktur. Marmara Denizindeki müsilaj sorunu bile kapımızdayken, daha büyük kirlilik yaratacağı TÜBİTAK raporlarına dahi yansıyan Kanal İstanbul projesinden söz ediliyor.

AKP hükümeti, "iklim değişikliği" tanımı yaparak yaşanan süreci doğal, kendiliğinden olan bir doğa olayı gibi algı yaratmaya çalışmaktadır. "İklim değişikliği" tanımından yola çıkılarak atılan adımlar "doğa koruma" adı altında bütüncül bir bakış açısından uzak, hükümet olarak sorumluluğunu üstüne almayan şekilde, indirgemeci bir yaklaşıma ve uygulamalara sahiptir. Örneğin, Karadeniz İklim Eylem planı, daha çok yapılaşmayı, daha çok alanı imar alanına çevirmeye yönelik betonlaşma ve doğa haklarını ve iklim adaletini hiçe sayma anlamı taşımaktadır.

**İklim Krizler ve Afetler Üzerinden Gündemde Yer Almaya Başladı, Peki Bu Krizin Faturasını Kimler Ödeyecek?**

İklim siyaseti, elbette ki sadece yarattığı krizler ile gündem edinmemelidir. Birçok uluslararası konferansta, bir çok ekoloji politik tartışmasında önemli bir gündem başlığıdır. Sanayi devrimi, hammadde arayışları, atık sorunları, tarımsal üretim modellerindeki değişimler, kır-kent çelişkileri gibi birçok toplumsal olgunun plansızlığı ya da vahşiliği üzerine yapılan tartışmalar çevre kirliliği, ekolojik kriz gibi bir çok kaygıyı da içermektedir.

Ekolojik krizin derinleşmesi, günümüzde somut ve hissedilebilir bir krizi ortaya çıkarmış; bu durum bir taraf için verimlilikte azalma, bir taraf için sağlıklı yaşam olanaklarının kısıtlanması gibi nedenler üzerinden kaygı oluşturuyor. Bu nedenle, kirlenenden de, kirliliğe maruz kalan da iklim değişikliğinden müzdarip.

**Ormanlar katlediliyor. Ağustos ayında binlerce hektarlık ormanlık alanımız yandı.** Türkiye’de 2008-2020 yılları arası (13 yıl) yıllık ortalama yanan alan büyüklüğü 40.000 hektar iken, 2021’de yanan alan büyüklüğü yaklaşık 170.000 hektar, yani yaklaşık 4,5 katı büyüklüğünde

**Hava Kirliliği sorunuyla aktif ve etkin bir mücadele yok.** Temiz Hava Hakkı Platformu’nun yayınladığı Kara Rapor 2021’e göre, 2020 yılında Türkiye’deki illerin yarısında, yani 42 şehirde kanserojen olan ince partikül (PM2.5) seviyesi yeterli düzeyde ölçülmedi.

Kara Rapor 2021’e göre, 2020 yılında Türkiye’de sadece **2 ilde (Bitlis ve Hakkari)** Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)’nün önerdiği kılavuz değerlerin altında temiz hava solundu. Üstelik, bu kılavuz değerler DSÖ tarafından hava kirliliğinin güvenli limiti olmadığı için Eylül ayında **%75 oranında** aşağıya çekildi. 2020 yılında yeterli veri alınabilen 72 ilin partikül madde değerleri (PM10) incelendiğinde **45 ilde** hava kirliliğinin ulusal sınır değerleri dahi aştığı açıklandı.

Raporda, Türkiye’nin hava kalitesi mevzuatında hala kanserojen olan **PM2,5 için yıllık ve günlük sınır değerleri belirlemediğine** dikkat çekildi.

#### **Sayıştay: Sera Gazı Emisyonları Takip Edilemiyor**

Sayıştay tarafından 2019 ve 2020 yıllarına ait Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporlarında Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik kapsamında yer alan işletmelerden, izleme planlarını ve raporlarını Bakanlığa sunmayanlar bulunduğu ve bu durumda olan işletmelere Çevre Kanunu'nun 20'nci maddesi gereğince uygulanması gereken idari yaptırımların uygulanmadığı tespit edilmiştir. İzleme planlarını ve raporlarını Bakanlığa sunmayan işletmelerin bir kısmına halen İl Müdürlüklerince cezai işlem tesis edilmediği tespit edilmiştir. 2 yıldır bu konuda halen bir çözüm sağlanmamıştır. **Aynı durum, hava kirliliği ölçümleri için de söz konusudur.**

2020 İklim Şeffaflığı Raporuna göre, Türkiye, Endonezya ve Güney Kore’nin 2020 yılındaki CO2 emisyon azaltımı, diğer ülkelerle kıyaslandığında daha sınırlı gerçekleşmiştir.

En yüksek emisyonu sahip 57 ülke ve AB’nin iklim değişikliği konusundaki performanslarını değerlendiren İklim Değişikliği Performansı Endeksi 2020’ye göre; söz konusu 57 ülkeden hiçbirisi, Paris Anlaşması hedefleriyle uyumlu bir yol izlemiyor. Endeks’te Türkiye sera gazı emisyonları ve enerji kullanımı kategorilerinde zayıf, iklim politikası performansında çok zayıf puanı almıştır.

**Endüstriyel tarım, tarımda kullanan kimyasallar artış göstermesine neden oluyor.** Çünkü, patron daha kısa sürede daha fazla ürün istiyor.

**GDO’lu yemlere izin verilmiştir.** Etten, süttten, peynirden mutfaklarımızda. Gıdalarımızın durumları meçhul. Çünkü bu denetimleri yapan Biyogüvenlik Kurulu, OHAL KHK’sı ile kapatıldı.

#### **Muhataplarından Gizlenen Süreç, Samimi ve Sahici Değildir**

İklim krizine karşı uluslararası konferanslarda somut adımlar ileri süremeyen, aktif denetim görevlerini yerine getirmeyen, 7 bölge için ayrı ayrı iklim eylem planları hazırlayacağını söyleyip şu ana kadar açıkladığı **Karadeniz Eylem Planını uygulayamayan**, 2015 yılında BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi sekreteryasına sunduğu beyandaki amaçlarına **yönelik somut adımlarda bulunmayan AKP hükümetinin** kendi uhdesinde yürüttüğü İklim Değişikliği Yasası tasarısı, iklim ile uyuma dair somut eylemlerden, adil dönüşümden uzakta **karbonun rantının yönetimine yönelmiş durumda.**

**AKP için iklim krizinin gerçek muhataplarının değil, yandaş şirketlerinin yaşayacağı zorlukları önemseyen eylemlere yönelmiş durumdadır. İklim krizini Beşli Çeteniz ve inşaat sevdanız derinleştiriyor, gelen parayı tekrar onlara aktarırsanız, tüm emeklere yazık olur.**

2020 İklim Şeffaflığı Raporu’nda Türkiye’nin Covid-19 ile ilgili mücadele paketinde iklim hedeflerine çok az atıfta bulunulduğu, yurt içi havayolu seyahatlerinde uygulanan KDV oranının %18’den %1’e düşürülmesi yoluyla Türk

Hava Yolları'na sunulan desteği ve **madencilik sektörünün kurtarılmasını içerdiğinden söz edilmiştir**<sup>1</sup>. Pandemi sürecinin yönetiminde ortaya çıkan manzarayı, iklim kriziyle mücadele sürecinde de göreceğimizden endişeleniyoruz.

**Kapatılan Özelleştirilmiş Santraller Yükümlülüklerini Tamamlamadan Çalıştırılmıştır.**

AKP İktidarı, 1 Ocak 2020'de yasal yükümlülüklerini yerine getirmedikleri için termik santralleri kapatma sürecini plansız yürütmüş, son dakikaya kadar yatırımcılara kamusal teşvikler sağlamış, yatırımcıları santrallerin kapatılmayacağına inandırmıştır.

Süreç, santrallerin kapatılması üzerinden, iklim adaleti talebinde bulunan kesimlere bir cezalandırma gibi örgütlenmiş; bu kapatılma sürecinden kaynaklı mağduriyet yaşayan işçiler, iklim krizine karşı mücadele eden kesimlerle karşı karşıya getirilmiştir. İşte, iklim adaleti ve adil dönüşüm bu noktada, önemli bir açığı gidermeye aday bir tartışmayı ve planlama süreçlerini ortaya çıkarıyor.

**Sırf Bu Deneyim Dahi, AKP'nin YEŞİL MUTABAKATI NASIL İŞLETECEĞİNİN Kanıtıdır.**

Enerji üretim kaynağını değiştirilirken, mevcut enerji politikalarının da değiştirilmeye ihtiyaç vardır. Özelleştirilen ve/veya piyasalaştırılan enerji altyapısının yeniden müşterekleştirilmesi, kamulaştırılması; küresel enerji sisteminin en hızlı ve adil şekilde karbonsuzlaştırılması için yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği uygulamalarının hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu durum ise dünyada 1990'lı yıllardan adil dönüşüm/yeşil düzen/yeşil mutabakat isimli başlıklar üzerinden tartışılmaktadır.

Türkiye'de Ticaret Bakanlığı'nın koordinasyonunda TOBB, TÜSİAD ve MÜSİAD gibi kuruluşların temsilcilerine yer veren ama işçi sendikalarına, çevre ve ekoloji örgütlerine, iklimin mağduru olacak kadınlar, gençler, çocuklar, çiftçiler vb. kırılgan grupların temsilcilerine yer vermeyen koordinasyonlar uyum planlarımızı yapmakta, Ticaret Bakanlığı Avrupa Yeşil Mutabakatını tartışmakta, TÜSİAD Yeşil Mutabakatla ilgili söyleşilerinde "Yeşil Mutabakatı" yeni bir büyüme stratejisi olarak ele almaktadır.

**Oysa, adil dönüşüm/yeşil düzen/yeşil mutabakat tartışmaları, bir büyüme stratejisi ya da yatırım yapılacak sektör değişimi olarak değil; iklim krizine yol açan üretim ilişkilerinin değiştirilmesini, yeniden kurgulanması olarak ele alınmalıdır.** Basit bir deyişle, kötü alışkanlıklardan vazgeçilmesi fırsatı olarak ele alınmalıdır. Bu ise, büyük bir çoğunluğun küçük bir azınlığı tarafından değil, daha geniş toplulukların varacağı toplumsal uzlaşa ile mümkün olacaktır ki, adına demokrasi diyebilelim.

Enerji politikalarının demokratikleştirilmesi kapsamında enerji üretimini demokratikleştirme ve katılım, mülkiyet, artık değer nasıl değerlendirileceği, istihdam, ekoloji ve kendi kendine yeterlilik başlıkları ön plana çıkmaktadır.

Dönüşüm nedeniyle işlerini kaybetmek zorunda kalan işçileri bağımsız olarak yaşamlarını idame ettirebilmeleri için ekolojik tarım gibi alanlara yönlendirmeye yönelik kamu teşvikleri oluşturulmalı, dönüşüm sürecinde oluşacak yeni istihdam alanlarında öncelikli istihdam hakkı sağlayacak yasal güvenceler yaratılmalıdır.

İşçilerin işsiz kalmasını, yoksulların daha da yoksullaşmasını, göç vb. toplumsal olguları tetikleyecek, doğal kaynakları metalaştırarak ekosistemde başka ağır tahribatlara yol açacak adımlardan mutlak anlamda kaçınılmalıdır.

**AKP'ye sesleniyoruz, şu eski moda söylemlerinizden vazgeçin, planlamanın tepesine "iklim adaleti" ilkesini yerleştirin**

İklim adaleti nedir ? İklim krizinin doğurduğu sonuçların, adil olarak paylaşılmasıdır. Sizlerin anlayacağı dilden aktarayım, iklim krizinin sermaye sahipleri ile emekçiler üzerindeki etkilerinin eşit olmasıdır. Krizin sermaye sahiplerinin, verimlilik, kar gibi kaygılarla kullandığı bir enstrümana dönüşmesi, emekçilerin daha fazla emek harcarken, emeklerine ve doğalarına yabancılaşmalarına, sağlık riskleri ile baş başa kalmalarına neden oluyor.

**1.) Kömürden çıkış için tarih verecek misiniz? Kapattığınız termik santralleri geri açmaya çalışıyorsunuz. İkizköy santrali için, zeytinlik alanların kesilmesine yol açacak kanun teklifleri hazırlığındasınız. Bu Kömür sevdasından vazgeçecek misiniz?**

**2.) Yenilenebilir enerji teşviklerini tekrar ortaya koyacak mısınız? Yenilenebilir enerji kooperatiflerinin önünü açacak mısınız?**

**3.) Fosil yakıtı dayalı karayolu ve havayolu taşımacılığına yatırım yapmaktan vazgeçecek misiniz? Elektrikli tren, otomobil gibi ulaşım yöntemlerini teşvik edecek misiniz? Ötv indirimi getirecek misiniz?**

4.) Yeşil iklim fonlarının hangi yatırımlarda kullanılacağı konusunda toplumla ortak bir denetim mekanizması kuracak mısınız? Yoksa, bu fonuda diğer fonlar gibi hiç mi edeceksiniz. Yandaş firmaların ucube projelerine mi yem edeceksiniz.

5.) Bugüne kadar sıfır atıkla göz boyadınız, ama ülke ithal atıkta dünya birincisi. Türkiye'yi Dünya'nın çöplüğüne çevirdiniz. Sayıştay raporları, yansıdı Gümrüklerdeki yolsuzluğu ortaya çıkardı. İthalatçının getirdiği atık miktarına bakılmaksızın, ithalat miktarı 1 araç veya 100 araç da olsa, ya da 1 ton veya 100 ton da olsa, tek bir uygunluk belgesi ücreti yani 1.550,00 TL alınıyor. Beyana dayalı olarak atık ithal ediliyor. Ne giriyor, ülkeye bilinmiyor.

Gazimir'de nerden geldiğini halen bulamadığınız nükleer atıklar var. Bunla başedemeyen halinizle, Rusya ile 2 nükleer santral pazarlığı yapıyorsunuz.

6.) Evet iklim krizi var. Peki çözüm nedir? Kirletenin başına yeşil gibi sıfatlar getirerek, verimlilik arttırmaya yönelik yaptığı planlar mı? Kirliliğe maruz kalanın, bu kirliliği azaltmaya yönelik bireysel tasarrufları mı? Yoksa, topyekün bir planlama ile kirliliğe yol açan etkenleri ortaya koyarak, bu etkileri ortadan kaldırmaya yönelik karşılıklı feragatler mi?

7.) Krizin faturasını kim ödeyecek? Emekçiler mi? Halk mı? Yönetemeyenler mi?

## **BAKANLIK YİNE VAKALARI GİZLİYOR**

İllere göre haftalık vaka haritasında İzmir, Aydın, Muğla ve Antalya'nın vaka sayıları yüz binde 50'nin altında görünüyor. Tabip odaları başkanları ise sahadan aldıkları verilerin çok daha yüksek olduğunu belirtiyor.

Sağlık Bakanlığı'nın açıkladığı verilere göre İzmir, Aydın, Muğla ve Antalya, son aylarda vaka yoğunluğunun en düşük olduğu kentler arasında. Turizm beldeleriyle ünlü bu kentlerde her 100 bin kişide görülen Covid-19 vaka sayısı 50'nin altında bulunuyor. Örneğin 9-15 Ekim haftasında vaka sayısı İstanbul'da yüz binde 292,33, Ankara'da 374 iken İzmir'de 47,99 olarak açıklandı. Aynı haftada Aydın'da yüz binde 48,43, Muğla'da 44,87 ve Antalya'da ise 38,89 vaka saptandı.

Uzmanlar ise bu iller için açıklanan vaka sayılarının gerçeği yansıtmadığı görüşünde. İzmir Tabip Odası Başkanı Op. Dr. Lütfi Çamlı, İzmir'de sahadan aldıkları veriler ile Sağlık Bakanlığı'nın açıkladığı veriler arasında ciddi farklar olduğunu belirtti. Çamlı, "Sağlık Bakanlığı İzmir'de haftalık yüz binde 48 gibi bir vaka sayısı açıklıyor. İki ayı aşkın süredir oranlar hep 40'lı seviyelerde. 39 da olmuyor, 51 de olmuyor. Bu da günlük ortalama 300 vakaya denk geliyor. Oysa bizim sahadan aldığımız veriler bunun 3 katı, hatta bazen 4 katı. İzmir'de günde 900 ile bin 500 arasında vaka tespit edildiğini biliyoruz" dedi.

İzmir Valisi Yavuz Selim Köşger'in de önceki gün bu yönde bir açıklama yaptığını hatırlatan Çamlı, "Vali, günlük vaka sayılarının 1200-1500 civarında olduğundan söz etti. Onun ertesinde gelen Sağlık Bakanlığı açıklamasında ise sayıların yine düşük olduğunu gördük" diye konuştu.

### **Bu İllerin Ne Özelliği Var?**

Op. Dr. Çamlı, şöyle devam etti: "İzmir, Aydın, Muğla ve Antalya'da sayılar yüz binde 40-50'li sayılarda iken Ankara ve İstanbul'da yüz binde 275-350. İzmir'in çevresinde nüfusu İzmir'den çok daha az olan birçok ilde de haftalık vaka sayıları 3 haneli. Örneğin İzmir'in nüfusunun 10'da biri kadar nüfusu olan Uşak'ta bu sayı 318,05. Peki Aydın, Muğla, Antalya ve İzmir'in ne özelliği var, bunu araştırmak gerekiyor. Neden bu illerde bu sayılar var? Bu illerde nasıl bir pandemi yönetimi var ki komşu illerde 3 haneli sayılar varken buralarda 40-50 düzeyinde gidiyor?"

Muğla Tabip Odası Başkanı Dr. Cafer Şahin de Sağlık Bakanlığı'nın verilerinin gerçekleri yansıtmadığını ifade etti. Dr. Şahin, "Yüz yüze eğitimin başlamasıyla beraber genç nüfusun tamamı kapalı mekânlarda bir araya gelmeye başladı. Bu durum, gençler arasında pozitiflik oranını artırdı. Aşı karşıtlığı da vakaların yayılmasında bir diğer etken. Ancak bizim hastanelerden aldığımız verilere göre, Sağlık Bakanlığı'nın açıkladığı veriler gerçekleri yansıtmıyor. Yanlış bir algı yönetimi var" diye konuştu.

### **Test Az Olduğu İçin Tespit Az**

Antalya Tabip Odası Başkanı Dr. Nursel Şahin ise Antalya genelinde test sayısı az olduğu için vaka sayılarının düşük çıktığını söyledi. Şahin, şöyle konuştu:

“Rusya’dan gelen turistlerin azalması ve yerli turistlerin kentlerine geri dönmesiyle Antalya genelinde vaka sayılarında bir azalma oldu. Bu azalmanın bir diğer nedeni de yapılan test sayısının az olması ve birçok kişinin hastaneye başvurmaması. Hastanelerde ciddi yoğunluk olmamasının nedeni ise vakaların çoğunun genç yaşta olması ve hastalığı ayakta geçirmesi. Ancak yine de Türkiye’nin tamamının kırmızı olduğu ve komşu şehirlerde üç haneli vaka sayılarının görüldüğü bir haritada haftalık yüz binde 38,89 gibi bir vaka sayısı gerçekçi değil. Az test yapılmasına rağmen gerçek vaka sayısı bundan daha fazla.”

## İLAÇ KRİZİ BAŞLADI

İlaç avro kurunun geçen şubat ayında 4,57 TL’de sabitlenmesi ve Türk Lirası’nın her geçen gün hızla değer kaybetmesi nedeniyle ülkede ilaç krizi patlak verdi. Eczacılar, krizin daha da büyümesinden endişe ediyor.

Türk Lirası her geçen gün değer kaybederken Fiyat Değerlendirme Komisyonu kararıyla her yıl şubat ayında ilaç kurunun sabitlenmesi nedeniyle ilaç krizi patlak verdi. İlaç fiyatlarının belirlenmesinde kullanılan euro kuru geçtiğimiz şubat ayında 4,57 TL’de sabitlendi; ancak aradan geçen 8 ayda euro/TL 11 TL’ye ulaştı. Böylece ilaç fiyatlarının belirlenmesinde kullanılan euro kuru ile gerçek kur arasındaki fark iki katından fazla arttı.

### Birçok İlaçta Sıkıntı Var

Türk Eczacıları Birliği (TEB), birçok kritik ilacın piyasada bulunamadığına dikkat çekerek, krizin önümüzdeki aylarda daha da derinleşeceği uyarısını yapıyor. TEB Başkanı Eczacı Erdoğan Çolak, BirGün’e yaptığı açıklamada şunları söyledi:

“İlaçta sabit kur, güncel euro kurunun çok altında kalmış durumda. Bu nedenle piyasada bulunamayan ilaç sayısında bir artış yaşandığını söyleyebiliriz; çünkü makas ciddi anlamda açıldı. Kur farkı, pek çok firmanın ülkemize ilaç vermemesine ya da hammaddeleri yurtdışından gelen ilaçları üreten yerli firmaların ilaçları üretememesine neden oluyor. Esasında bunları geçtiğimiz yıllarda da yaşadık. Sağlık Bakanlığı ve ilaç firmaları ilaç kurunda anlaşana dek pek çok kalem ilaçta yokluk baş gösteriyor. Ancak şu anki ekonomik iklim, bu tabloyu daha da derinleştirecek endişesi taşıyoruz.”

Birçok ilacın temininde krizin şimdiden başladığını belirten Çolak, “Sahadan, eczacı kooperatiflerimizden aldığımız bilgilere göre antihipertansifler, tıbbi beslenme ürünleri, gastrointestinal sistem ilaçları, tıbbi görüntüleme için kullanılan kontrast maddeler ve antidepresanlar grubunda sıkıntı yaşandığını ifade edebilirim. Eczacılarımız, ilaç temininde ve ilaçları hastaya ulaştırmada ciddi anlamda güçlük çekiyor. Bu durumun daha da vahim hale gelmesinden, sıkıntı yaşanan ilaç kalemlerinde artış olmasından korkuyoruz” ifadelerini kullandı.

### Kriz Daha da Büyüyecek

İstanbul Eczacı Odası Başkanı Eczacı Pınar Özcan da kronik hastalıkların tedavisinde kullanılan ilaçlar ile kanser tedavisinde kullanılan bazı ilaçların bulunamadığı söyledi. İlaç krizinin aralık ve ocak aylarında daha da derinleşeceğini ifade eden Özcan, şöyle konuştu:

“Ciddi bir ilaç yokluğu var. Gündüz yurttaşlar eczane eczane dolaşip bazı ilaçları bir şekilde bulabiliyor; ama geceleri nöbetçi eczane sistemi nedeniyle az sayıda açık eczane olduğu için ilaç bulmak daha da büyük bir sorun haline geliyor. Türkiye’de ilaç satış fiyatını hesaplama yönteminin acilen güncellenmesi lazım. Firmalar satışından kâr edeceği ilacı Türkiye’ye getiriyor. Firmalar kâr edemeyeceği ilacı getirmek istemez. Gelecek günlerde ilaç firmaları bazı ilaçları ve ürünleri de getirmemeye başlayacak, ilaç krizi daha da büyüyecek.”

### İlaçların Yüzde 60’ı İthal

Eczanelerde satılan ilaçların yüzde 60’ının ithal edildiğini belirten Özcan, sözlerini şöyle tamamladı: “İlaçların sadece yüzde 40’ı yerli üretim ama yerli üretim olan ilaçların hammaddelerinin büyük bir kısmı da yine ithal olarak yurtdışından geliyor. İlaç krizinin çözümü için her yılın başında kuru sabitleme sisteminden vazgeçmeliyiz. Kurun yılda 3-4 defa güncellenerek sabitlenmesi gerekiyor.”

### Daha Şimdiden 250’ye Yakın İlaç Bulunamamaya Başladı

CHP Milletvekili Gamze Taşcier de Türkiye’nin çok büyük bir ilaç kriziyle karşı karşıya olduğunu vurguladı. Piyasada şimdiden 250’ye yakın ithal ilacın bulunamadığını belirten Taşcier, bu ilaçlar arasında muadili olmayan ilaçların da olduğunu söyledi. Taşcier, “Euro kuru yıl içerisinde öylesine artış gösterdi ki, ilaç krizi bugünden başladı. Zam yapılmasına daha dört ay var ama şimdiden piyasada pek çok ilaç bulunamaz hale geldi. Eczacılar ve vatandaşlarımızdan ilaç bulamadıklarına dair şikâyetleri duymaya başladık. Maalesef bu durum daha da kötüleşecek gibi görünüyor” dedi.



## 'SAĞLIKLI EĞİTİM İSTİYORUZ, HEMEN ŞİMDİ!'

**Eğitim-İş, 'Sağlıklı Eğitim İstiyoruz'** talebiyle yaptığı basın açıklaması ile Milli Eğitim Bakanlığı'na şu çağrıda bulundu:

"Gerekli koşulların sağlanmadığı her gün sadece eğitim emekçileri ve öğrencilerin değil, tüm toplumun sağlığıyla kumar oynanacaktır. Savaşlarda bile hedef alınmayan, **dünyanın en güvenli yerleri olması gereken okulların, salgına karşı kaderine terk edilmiş bu halini kabul etmiyoruz!**"

Yöneticilerin ders çıkarması gereken, açıkları kapatması gereken kayıp eğitim dönemine rağmen, **yeni eğitim-öğretim döneminin daha büyük sorunlarla başladığını vurgulayan Eğitim-İş**, "Gelinen noktada; okulları "Maske-mesafe-hijyen" tabelalarıyla donatıp, okullarda maske dağıtmaktan, mesafeleri kalabalığa engel olacak şekilde ayarlamaktan, hijyen malzemeleri temin etmekten aciz bir yönetim, milli eğitimimizden bir yılı daha çalmak üzeredir!" uyarısı ile Bakanlığa görevi davet etti.

Eğitim-İş'in Bakanlığa resmi yollardan ve kamuoyu aracılığıyla ilettiği tedbirler ise şöyle:

- Ders süreleri 30 dakika olarak belirlenmelidir. Pedagojik olarak gereksiz uzun olan ders süreleri, pandemide aynı kapalı ortamda daha fazla kalınması açısından da tehlikelidir.
- **Sınıflar seyreltilmeli, derslik başına düşen öğrenci sayısı pandemiye uygun hale getirilmelidir.** Bilim Kurulu'nun tavsiyeleri dersliklerde 4 metrekaareye 1 öğrenci düşmesi gerektiği yönündedir. Buna göre 20 kişilik ideal bir sınıf için o dersliğin en az (öğretmenin alanı da dahil) 85-90 metrekaare olması gerekmektedir. **Sınıflar seyreltilirken metrekaare başına düşen öğrenci sayısı, bu bilimsel yöntemle belirlenmeli, yeni dersliklerin inşaları bu esasa göre yapılmalıdır.**
- Sınıf mevcutlarını düşürmek için derslik inşaları son sürat başlamalı, o derslikler tamamlanana kadar belediyelerin atıl durumdaki uygun binalarını geçici süreyle kullanabilmek için görüşmeler yapıp ihtimaller değerlendirilmelidir.
- Sınıf mevcutları azaltıldığında sistemin ihtiyaç duyacağı öğretmen sayısı da artacaktır. Zaten ihtiyaçtan çok azı kadar atama yapan Bakanlık, **"eğitimden tasarruf olmaz" diyerek gerekli sayıda öğretmen ataması yapmalıdır.**
- 50 kişilik her işyerinde bir sağlık personeli olmak zorundayken, yüzlerce insanın gün boyu durduğu okulların bu açıdan kendi haline bırakılması kabul edilemez. **Her okula bir okul doktoru atanmalıdır.**
- Okullara kadrolu, yardımcı ve idari personel atanmalı, okulların temizliği emin ellerde olmalıdır.
- Okul öncesi ve ilkokullarda ders başı ve teneffüs saatlerinde sınıflara göre 10-15 dakikalık değişiklikler yapılarak **giriş çıkışlarda ve teneffüslerde kalabalık oluşmasının önüne geçilmelidir.**
- Her sınıfın salgına uygun bir havalandırma sistemi olmalıdır. Ders aralarında sınıflar düzenli olarak havalandırılmalıdır.
- Her öğrenciye yetecek kadar maske dağıtılmalı, bu dağıtım aksamamalıdır.
- **Eğitim enflasyonu nedeniyle beli bükülmüş velilere bir de temizlik malzemesi yüklenmemelidir.** Dezenfektanlar başta olmak üzere tüm hijyen malzemeleri bakanlıklar tarafından okullara temin edilmelidir.
- Eğitim hakkı ile öğrencinin barınma hakkı, ayrılmaz bir bütündür. Öğrenciye sağlıklı barınma imkanının tanımadığı yerde sağlıklı bir eğitimden söz edilemez. **Devlet, ihtiyaç kadar yurt inşasına hızlı şekilde başlamalıdır.** O zamana kadar yine belediyelerin atıl durumdaki binalarından, resmi misafirhanelerden ihtiyaç sahibi öğrencilerimiz bedelsiz olarak faydalandırılmalıdır.

## EĞİTİM BÜTÇESİ İRTİFA KAYBEDİYOR, EĞİTİM DÜŞÜŞTE!

2022 yılı merkezi yönetim bütçesinin 1 trilyon 750 milyar 957 milyon olması öngörülmüştür. Milli Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Yükseköğretim Kalite Kurulu, Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri bütçeleri toplamı 2022 yılı için 273,5 milyar TL, Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi ise 189 milyar 10 milyon TL olarak öngörülmüştür.

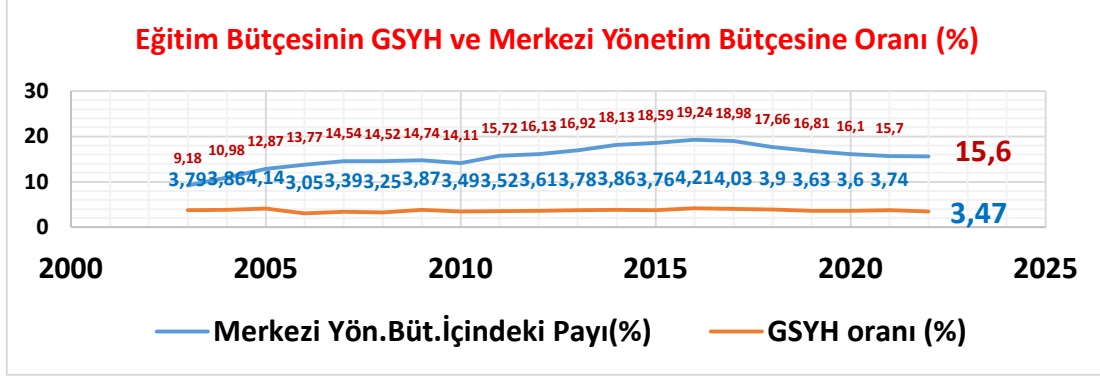
Tablo 1: 2022 Yılı Eğitim Bütçesi

EĞİTİM BÜTÇESİ

Milli Eğitim	189.010.851.000 TL
YÖK ve Üniversiteler	57.739.883.000 TL
ÖSYM	931.623.000 TL
Gençlik ve Spor Bakanlığı-Yükseköğretim	22.886.617.000 TL
Diğer	2.931.026.000 TL
<b>TOPLAM</b>	<b>273.500.000.000</b>

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

**Grafik 1. Eğitim Bütçesinin GSYH ve Merkezi Yönetim Bütçesine Oranı**



\*2009 Bazlı Yeni Milli Gelir Serisine Göre Hesaplanmıştır.

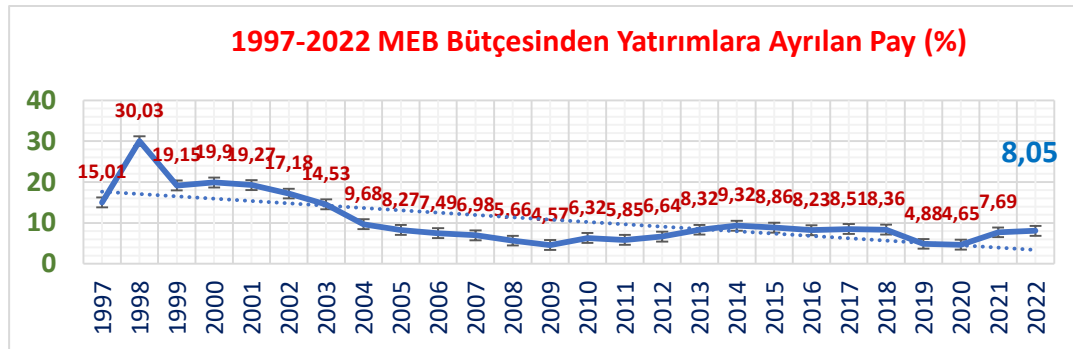
Grafiğe göre eğitim bütçesi 2016'dan buyana GSYH içerisinde ve Merkezi Yönetim Bütçesi içerisinde azalma eğilimine girmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçesinden 2022 yılında eğitime 273,5 milyar lira ödenek ayrılmıştır. Ayrılan bu ödenek, 1 trilyon 750 milyar 957 milyon lira olan Merkezi Yönetim Bütçe ödeneklerinin yüzde 15,6'sı kadar bir büyüklük oluşturmaktadır.

#### Milli Eğitim Bakanlığı 2021 Yılı Bütçesi

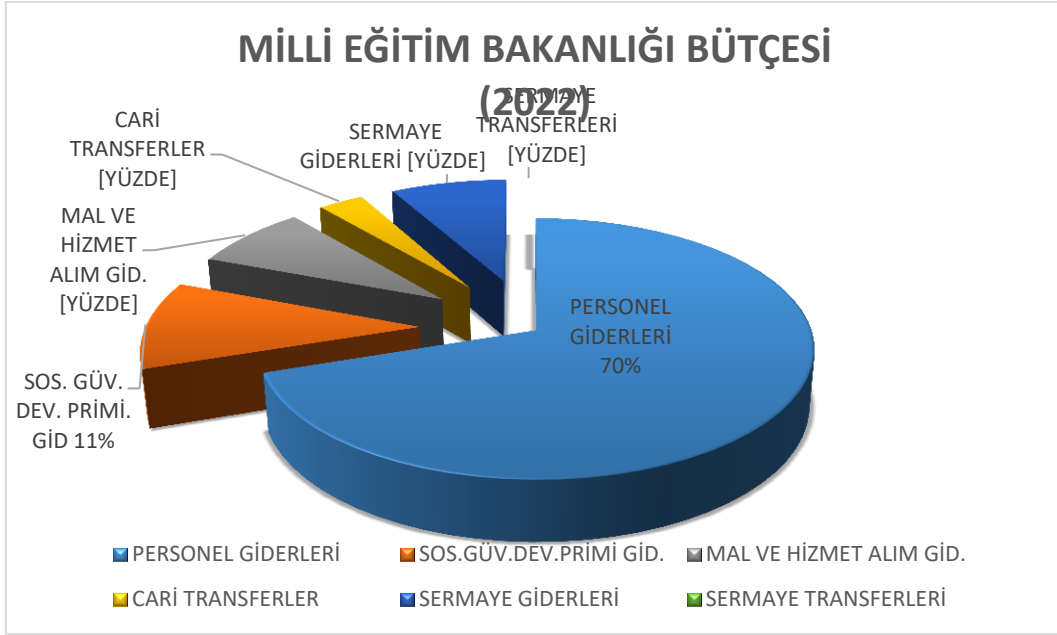
Toplam 1 trilyon 750 milyar TL olması öngörülen 2022 yılı merkezi yönetim bütçesinden, Milli Eğitim Bakanlığına 189 milyar 10 milyon 851 bin TL ayrılmıştır.

**Grafik 2. MEB Yatırım Bütçesi**



AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılında MEB bütçesinden eğitim yatırımlarına ayrılan pay **yüzde 17,18** iken, 2020 yılı itibariyle bu oran **yüzde 4,65'e** gerilemiş, 2022 yılında ise yüzde 8,05 olması öngörülmüştür. Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinden yatırımlara ayrılan pay AKP iktidarı döneminde sürekli azalma eğilimi göstermiştir. 2021 yılına göre kısmi bir artış söz konusu olsa da içinde bulunduğumuz Covid-19 salgınının yaşandığı bu dönemde yatırım bütçesindeki artışın anlamlı olmadığı görülmüştür.

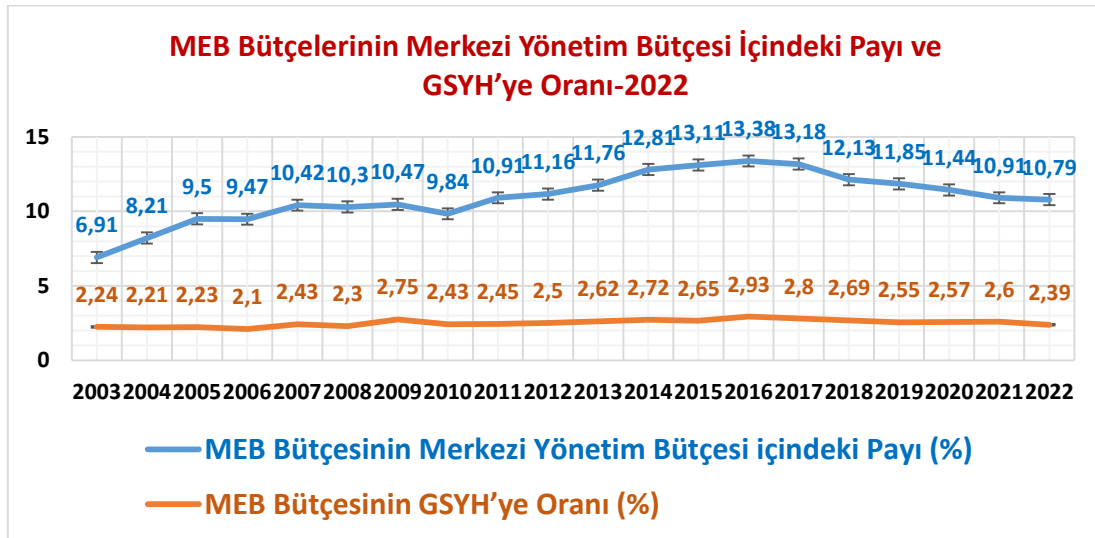
**Grafik 3. MEB Bütçesinin Dağılımı.**



2022 yılı için MEB bütçesinin 189 milyar 10 milyon TL olması öngörülmüştür. MEB bütçesinin yüzde 70'i personel giderleri, yüzde 11'i sosyal güvenlik devlet primi giderleri olmak üzere, toplamda yüzde 81'ü doğrudan doğruya personel harcamaları için kullanılmaktadır. Eğitim bütçesi yıllar içinde rakamsal olarak artıyor gibi görünse de personel giderlerinin bütçenin yüzde 81'ini kapsamaması, eşit eğitim imkânına erişmeyi engelleyecek önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. **(2005 yılında MEB bütçesinin yüzde 73'ü personel giderleri için ayrılmıştır.)**

MEB merkezi bütçeden en fazla pay alan bakanlıklardan biri olmakla birlikte, MEB bütçesinin yaklaşık yüzde 81'i personel giderleri ile SGK primi giderleri oluşturmaktadır. **İkili eğitimin sonlandırılması, okullaşma oranlarının artırılması ve eğitimin niteliğinin geliştirilmesi gibi politika ve hedeflerin gerçekleştirilmesi için daha fazla kaynak ayrılması, en azından orta vadede yatırım maliyetlerinin karşılanması açısından bir zorunluluk olarak görülmektedir. Ancak MEB bütçesinden 2022 yılında yatırıma ayrılan pay kısmen artsa da hedefleri gerçekleştirmek için yeterli değildir.**

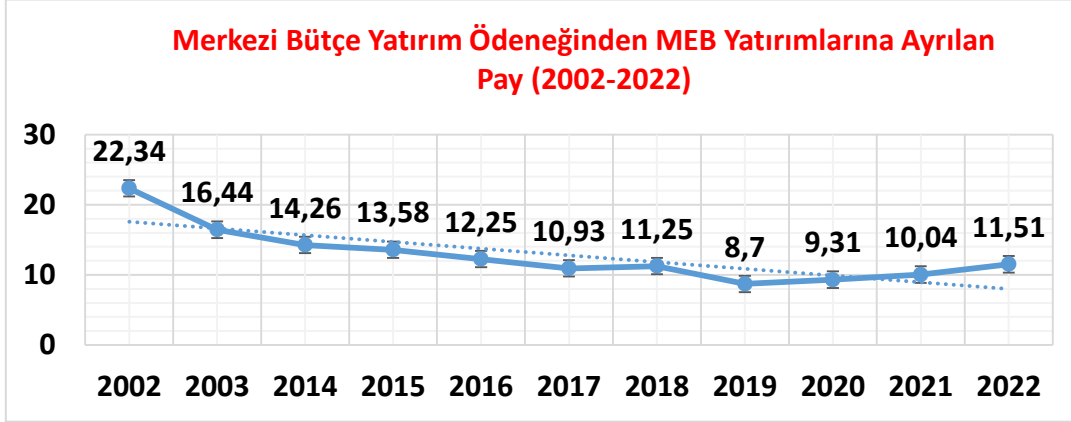
Grafik 4. MEB Bütçelerinin Merkezi Yönetim Bütçesi İçindeki Payı ve GSYH'ye Oranı



MEB bütçesi son beş yılda merkezi yönetim bütçesi içerisinde azalma eğilimine girmiştir. MEB bütçesinin GSYH'ye oranı 2014 yılında yüzde 3,19 iken 2022 yılında yüzde 2,39'a gerilemiştir. Bakanlık bütçesinin merkezi bütçe içindeki payı 2015 yılında yüzde 13,11, 2016'da yüzde 13,38, 2017'de yüzde 13,18, 2018'de yüzde 12,13 ve 2019'da yüzde 11,84'e, 2021'de yüzde 10,91'e, 2022'de ise yüzde 10,79'a gerilemiştir...

MEB bütçesinin merkezi yönetim bütçesi içindeki payının sürekli azalması ailelerin eğitim harcamalarının artmasına neden olmuştur.

Grafik 5. Merkezi Bütçe Yatırım Ödeneğinden MEB Yatırımlarına Ayrılan Pay (2002-2022)



**Merkezi bütçe yatırım ödeneğinden MEB yatırımlarına 2002 yılında ayrılan pay yüzde 22,34 iken, bu oran 2022 yılında yüzde 11,51'e gerilemiştir.**

## BARINAMAYANLAR

Uzaktan eğitim sürecinde kaldığı yurt odasından çıkan veya evini kapatan, aile evlerine geri dönen pek çok öğrenci, 2021-2022 eğitim öğretim yılı itibariyle yükseköğretim kurumlarının hibrit bir model çerçevesinde eğitime devam edeceğini açıklamasıyla birlikte **üniversite okudukları illere geri dönüş yaptı.**

Artan ev ve özel yurt kiralari, devlet yurtlarının yetersizliği ve öğrencilerin geçim sıkıntıları vb. nedenlerle yurt bulamayan öğrenciler, meydana getirdikleri **"Barınamayanlar" ve "Yurtsuzlar" isimlerindeki oluşumlarla pek çok ilin parklarında sabahlayarak hayat pahalılığına, insani yaşam ve temel barınma hakkına dikkat çekti.**

Türkiye çapında her ay 2-3 araştırma yapan, sonuçlarını ve analizlerini haftalık olarak kamuoyu ile paylaşan İstanbul Ekonomi Araştırma, **6-11 Ekim 2021 tarihlerinde Türkiye çapında 12 ilde 1500 kişi ile yaptıkları anket çalışması ile, "Barınamayanlar" ve "Yurtsuzlar" gibi öğrenci oluşumlarının eylemleriyle ilgili fikirleri analiz etti.**

Türkiye Raporu'nun Ekim 2021 sayısı için katılımcılara "Barınma sorunu çeken ve "Yurtsuzlar" adı altında birleşen üniversite öğrencileri hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusunu yönelten İstanbul Ekonomi Araştırma'nın kamuoyu ile paylaştığı sonuçlara göre:

- Ankete katılanların **yüzde 40'ı pandeminin öğrencilerin yurt ve ev sorunlarına bir bahane olarak gösterilemeyeceğini düşünüyor.** Yine sonuçlara göre, pandemi gerçeği ile yaşıyor olsak da yetkililerin önlem almış olması gerektiğini düşünen önemli bir kitlenin varlığı göze çarpıyor.
- Soruya cevap verenlerin neredeyse üçte biri, yurt probleminin sadece pandemi ile açıklanamayacağını, **bu meselenin Türkiye'nin var olan sorunlarından biri olduğunu ve öğrencilerin mağdur edildiğini dile getiriyor.**
- Katılımcıların yüzde 12'si yurt ve ev bulmakta, ücretleri karşılamakta zorlanan öğrencilerin yaşadığı zorluğu normal buluyor ve **yaşanan sıkıntıların pandemi ile ilişkili olduğunu belirtiyor.**
- Yüzde 11 ise Türkiye'de yurt sorununun çözüldüğünü ve öğrencilerin provoke edildiğini düşünüyor.

İstanbul Ekonomi Araştırma, verilen bu cevabın, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın " 'Türkiye'de şu an yurt yokmuş diye' böyle yalan yanlış kampanyalar sürdürülüyor." açıklamasını hatırlattığına dikkat çekiyor.

**Barınma sorunu çeken ve "Yurtsuzlar" adı altında birleşen üniversite öğrencileri hakkında ne düşünüyorsunuz? (%)**



Bu soruya verilen yanıtlar oy verilen partiye ve yaş grubuna göre incelendiğinde şu sonuçlar dikkat çekiyor:

- Recep Tayyip Erdoğan'ın açıklamalarına **rağmen AKP seçmeninin sadece sadece 19'u ve MHP seçmeninin yüzde 15'i öğrencilerin provoke edildiğini ve Türkiye'de yurt sorununun olmadığını düşünüyor.**
- "Öğrenciler provoke edilmiştir. yurt sorunu önceki yıllarda çözüldü." ifadesine **18-24 yaş arası katılımcıların yalnızca 4'ü onay veriyor.**
- Yaşları itibarıyla üniversite yurt ve ev meselesini birinci elden deneyimleme olasılığı daha yüksek olan **18-24 yaş arası katılımcıların yüzde 44'ü "Yetkililer önlem almalıydı ve bu sorun yaşanmamalıydı" derken, yüzde 39'u öğrencilerin mağdur edildiğini ve yurt sorununun yeni olmadığını belirtiyor.**

(%)	AK Parti	CHP	HDP	İYİ Parti	MHP	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
<b>Pandemi olsa bile yetkililer önlem almalıydı ve bu sorun yaşanmamalıydı</b>	37,7	44,3	37,6	50,2	35,3	43,6	44,5	39,6	34,1	39,5	41,9
<b>Öğrenciler mağdur edildi, yurt sorunu eskiden beri önemli bir sorun</b>	13,7	45,5	53,1	39,4	31,5	38,7	31,6	25,7	29,6	34,0	29,1
<b>Pandemiden dolayı bu seferlik böyle bir yoğunluk olması normaldir</b>	22,0	5,1	4,3	4,3	14,2	9,0	9,0	16,8	14,1	10,4	13,5
<b>Öğrenciler provoke edilmiştir, yurt sorunu önceki yıllarda çözüldü</b>	19,3	3,5	1,1	3,8	15,0	3,9	7,6	14,2	14,3	11,9	11,5
<b>Bilmiyorum/fikrim yok</b>	7,3	1,6	3,9	2,2	4,0	4,8	7,3	3,7	7,9	4,1	4,1

## ADALET EĞİTİMDE EŞİTSİZLİĞİN AZALTILMASI İLE SAĞLANIR

Avrupa Birliği tarafından desteklenen ve altı ülkede (Arnavutluk, Bosna Hersek, Kosova, Kuzey Makedonya, Sırbistan ve Türkiye) sosyoekonomik eşitsizliklerin eğitim kazanımlarını neden ve nasıl etkilediğini ve yapılması gerekenleri ele alan **ARISE Projesi'ni (Action for Reducing Inequalities in Education, Eğitimde Eşitsizliğin Azaltılması Projesi)**, Türkiye'de Eğitim Reformu Girişimi (ERG) yürütüyor.

Çocuğun ve toplumun gelişimi için eğitimde yapısal dönüşüme nitelikli veri, yapıcı diyalog ve farklı görüşlerden ortak akıl oluşturarak katkı yapma amacı taşıyan **Eğitim Reformu Girişimi (ERG)**, Eğitimde Eşitsizliğin Azaltılması Projesi **Türkiye Ulusal Raporu'nu önceki günlerde paylaştı.**

**Yoksulluğun eğitim kazanımlarına etkisini konu alan, bu alandaki çalışmalara ve politika önerilerine yoğunlaşan bu rapor,** okul müdürlerine, öğretmenlere, okul destek personeline, öğrencilere, velilere, politika yapıcılara, sivil toplum çalışanlarına ve eğitim uzmanlarına uygulanan eğitim politikası anketi ve yapılan görüşmelerde alınan yanıtlar ile ortaya çıkmıştır.

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 4. Maddesi, eğitimde genellik ve eşitliğin önemini altını çizmekle, eğitim kurumlarının hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanımamasına, ya da dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayrımı gözetmesine izin vermemektedir.

**Ancak Türkiye Ulusal Raporu'nun odak grubu, mevzuatta ve resmi belgelerde çizilen yasal çerçevenin, eşitliği sağlamaya yarayacak uygulamalara dönüştürülmediği ve yalnızca kağıt üzerinde kaldığı görüşünü savunmaktadır.** Devletin eşitsizliğe karşı aldığı önlemlerin, belirli grup ve kişilerin fark ve ihtiyaçlarını görmezden geldiği belirtilmiştir.

ERG'nin raporuna göre, kırsal ve kentsel bölgelerdeki örgün eğitimdeki farklar hakkında yorum yapan bir katılımcı, **müfredattan öğretmen eğitimlerine kadar, planlamanın kentlerdeki okullara yönelik yapıldığını ve köy okullarının ihtiyaçlarının göz ardı edildiğini belirtmiştir.**

EUROSTAT'ın Aralık 2020 tarihli çocuk yoksulluğu oranlarına bakıldığında, 2019 senesinde **Türkiye'deki çocukların yüzde 48'inin yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında olduğu bulunmuştur.** Avrupa Birliği'ne üye olan 27 ülkenin bu göstergedeki ortalaması ise yüzde 22,2'dir.

On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Çocuk ve Gençlik Özel İhtisas Komisyonu Çocuk Çalışma Grubu Raporu'nda çocuğun iyi olma haline dair bir çerçeve benimsenmiştir ve bu çerçeveye göre, **eğitim, hem her yaşta çocuğun kabiliyetlerini artırmada hem de onlara yukarı doğru sosyal ve ekonomik hareketlilik fırsatları yaratmada çok önemli bir rol oynar.**

ERG'nin söz konusu raporunda ise, **ailenin sosyoekonomik düzeyinin çocuğun alacağı eğitimin kalite ve türünü belirlemede kritik öneme sahip olduğu belirtilmiştir.** Ayrıca, ebeveynlerin eğitim seviyesi onların işgücüne katılımı ve gelirini etkilemekte, **evde mevcut olan kaynaklar da çocuğun okulda başarılı olmasını sağlamaktadır.**

ARISE Türkiye Raporu, **okul ve bölge bazındaki farklılıklar konusunda, aynı sosyoekonomik gruptan gelen öğrencilerin aynı okullarda gruplandığını açıkça göstermektedir.** Bu durumun bir kısır döngü yaratarak dezavantajlı grupların yukarı doğru sosyal ve ekonomik hareketliliğini kısıtladığı uyarısı da paylaşılmıştır.

Anketin tüm katılımcıları, **daha az başarı gösteren ve okulu terk etmek üzere olan öğrencilerin sistemde kalmalarını sağlamak için yeni bir çerçeve oluşturulmasına ihtiyaç duyulduğunu düşünmektedir.**

Rapora göre, kırsal ve daha az gelişmiş bölgeler başta olmak üzere, bazı bölgelerdeki öğretmenlerin sık değişmesi öğrencilerin eğitimsel kazanımlarını olumsuz etkilemektedir. Bu noktada, dezavantajlı bölgelerde, hizmet puanlarını artırmanın yanı sıra, MEB'in öğretmenlere maddi ve sosyal teşvikler sunması önerilmektedir.

**Türkiye'nin eğitim politikası sürekli değişmekte,** sistemin farklı yönlerini ilgilendiren yeni reform ve değişimler daimi olarak yürürlüğe girmektedir.

ERG'nin tespitlerine göre, kızların eğitimine dair değişiklik ve projeler, zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması, eğitim kademeleri arasındaki yerleştirme sınavlarındaki değişiklikler, son yıllarda erken çocukluk eğitime verilen önem ve eğitimde özel sektörün payını artırmak amacıyla verilen özel okul teşvikleri eğitimde eşitliği etkileyen konular arasındadır.

Türkiye Ulusal Raporu'na göre, **cinsiyet eşitliği eğitimdeki en önemli sorunlardan biri olmayı sürdürmekte ve bu sorun yalnızca eğitimin içeriğini değil, özellikle COVID-19 pandemisinden sonra, okul terki ve eğitimden erken ayrılma oranlarını da olumsuz etkilemektedir.**

Bu raporda ayrıca şu tespit dikkat çekmektedir: **"Okulun türü, coğrafi bölgesi ya da içinde bulunduğu mahallenin sosyoekonomik düzeyi gözetilmeksizin, bütün eğitim kurumlarındaki eğitim aynı standartta olmalıdır. Okullardaki eşitsizlik sürdüğü ve her sene milyonlarca öğrenci kısıtlı sayıda öğrenci alan iyi okullara girmek için yarıştığı sürece, mevcut sınav sistemi imkanları iyi olan öğrencilerin merkezi sınavlarda daha yüksek başarı gösterdiği döngüyü devam ettirecek ve bu öğrenciler ileride, kendi sosyoekonomik düzeylerini sabit tutan veya iyileştiren bir ekonomik sisteme dahil olacaklardır."**



## EŞİT EĞİTİM İMKANINA ERİŞİM İÇİN NELER YAPILMALIDIR?

- ✓ Devlet okullarındaki öğrenci sayısı:15.189.878

Örgün eğitim toplam öğrenci sayısı: 18.241.881

- ✓ Toplam öğretmen sayısı: 942.936
- ✓ Toplam okul sayısı: 54.715

### Öğretmen atamaları

**Öğretmen İhtiyacı: 107 bin.**

**Sayıştay raporlarına göre 138 bin olan öğretmen ihtiyacı, MEB'in 2021 Ocak ayı verilerinde 107 bin olarak tespit edilmiştir. Geçtiğimiz eğitim-öğretim yılında 69 bin ücretli öğretmen görevlendirilmiştir.** Yeni atanan ve emekli olanlarla birlikte öğretmen ihtiyacı halen 107 bin dolayındadır. 700 binden fazla öğretmen atama beklerken sadece 20 bin atama yapılmıştır. MEB bir defaya mahsus 107 bin öğretmen ataması yaparak öğrencilerin mağduriyetini gidermelidir. Okul öncesi eğitimin zorunlu olması halinde yaklaşık 29.183 öğretmene ihtiyaç duyulacaktır. *(İhtiyaç duyulan 107 bin öğretmen ihtiyacının içerisinde, okul öncesinin zorunlu olması halinde ortaya çıkacak derslik sayısı dahil edilmemiştir.)*

### Okullardaki yardımcı hizmetli sayısı

**KADROLU Temizlik Görevlisi ihtiyacı: 101 bin.**MEB'in 30 bin dolayında kadrolu temizlik personeli bulunmaktadır. Ancak bu çalışanların çoğu merkez ve il ilçe teşkilatlarında görevlidir. 100 öğrenciye bir yardımcı hizmetli ataması yapılması halinde okullarımızın temizlik ve hijyen şartları bir nebze de olsa düzeltilmiş olacaktır. Öğrenci sayısı üzerinden yapılan hesaplamalara göre yaklaşık 101 bin KADROLU temizlik personeli ataması yapılması gerekmektedir. **Milli Eğitim Bakanı "113 bin temizlik personelini görevlendirdik" demesine rağmen halen okullarımızın çoğunda bahsi geçen bu personeller göreve başlamamıştır.**

### Derslik ihtiyacı

- ✓ **Toplam derslik sayısı: 588.010**

**Derslik İhtiyacı: 43.627**

2019 yılı sonunda tüm okulların tam gün eğitime geçeceğinin belirtilmesine rağmen halen ilkokulların 3 bin 28'inde, ortaokulların 2 bin 11'inde, liselerin ise 180'inde, toplamda 5 bin 219 okulda ikili öğretim yapılmaktadır. Öğrenci bazında ise 1 milyon 447 bin 595 öğrencinin ikili eğitim kapsamında olduğu tahmin edilmektedir. 2020 yılından 2021 yılı Mart ayına kadar sadece 12 bin 410 derslik hizmete açılmıştır. **Tüm okulların tam gün eğitime geçilmesi için halen yaklaşık 43 bin 627 dersliğe ihtiyaç duyulmaktadır.** Öte yandan okul öncesi eğitimin zorunlu olması halinde yaklaşık 14.912 dersliğe ihtiyaç duyulacaktır. *(İhtiyaç duyulan 43.627 derslik ihtiyacının içerisinde, okul öncesinin zorunlu olması halinde ortaya çıkacak derslik sayısı dahil edilmemiştir.)*

### Eğitimde Fırsat ve İmkan Eşitliği

**Tablet -internet ve tv erişimi...**

Milli Eğitimin önceki Bakanı 2 milyon öğrenciye ulaşmakta zorlandıklarını, **1 milyon öğrenciye hiç ulaşamadıklarını ifade etmesine rağmen tablet ve bilgisayar ihtiyacı olan öğrencilerden sadece 664.157'sine tablet dağıtımı yapılabildi.** Bu hesaplama dayalı olarak 1 milyon 335 bin öğrencinin tablet ihtiyacı karşılanamamıştır. Ayrıca, açık ortaokul-liseler ve özel okullar haricinde resmi okullarda eğitim gören 2 milyon 316 bin 139 öğrenci EBA'ya ulaşamamıştır.

**Öte yandan ülke genelinde hanelerde internet erişimi (Geniş bant+mobil) yüzde 92'dir. Halen öğrencilerimizin en az 1.459.350'sinin internet erişimi bulunmamaktadır. Öğrencilerimizin 10.388.386'sı geniş band, 6.394.145'i ise mobil cihazlar üzerinden internete ulaşabilmektedir.**

**Ayrıca önceki bakanın ifade ettiği gibi öğrencilerin yaklaşık yüzde beşinin televizyon erişimi bulunmamaktadır.** Öğrenci sayısı üzerinden yapılan hesaplama göre Devlet okullarında eğitim gören yaklaşık 760 bin öğrencinin tv'ye ulaşımının olmadığı görülmektedir.

**Bu verilere dayalı olarak, öğrencilerimizin iyi eğitilmiş bir azınlık ve eğitime/nitelikli eğitime erişemeyen bir çoğunluk olarak ayrıştığı gerçeği ortaya çıkmıştır.**

### Okullara Yapılan Bağışlar

2006-2007 yılından itibaren **Okul-Aile Birliği** yönetmeliği ile birlikte okula yapılan ödemeler tek kalemde bu birliklere yapılmaktadır. Dolayısıyla daha önceki yıllarda toplanan 27 tür harcama kalemi tek bir sepete konulmuş ve yıl içinde gerek aidat gerekse toptan bir şekilde velilerden tahsilat yapılmaktadır. **Okul Aile Birliğine yapılan en küçük ödeme yıllık 300 TL'dir. Okulun büyüklüğü ve türüne göre bu rakam 12 000 TL'ye kadar çıkmaktadır.** Ayrıca özellikle okula başlanan ilk yıllarda ( ilkokul1 – Ortaokul 1- Lise1 gibi) sınıflar için sıra-akıllı tahta-dizüstü bilgisayar-perde-örtü- su sebili- dolap vb adlar altında bir kereye mahsus olmak üzere yüklü paralar istenmektedir. Hatta bazı okullarda ısınma ve aydınlanma ve su için de para istenmektedir. Okul aile birliklerinin ne kadar para topladığı ve ne kadar harcadığına ilişkin toplam bir rakamı Milli Eğitim Bakanlığı bilmemekte ve bunun kayıtları bakanlık düzeyinde tutulmamaktadır.

Zorunlu bağış hususunun çözümü için okul bütçeleri oluşturulmalıdır. MEB bütçesinin 2,2 milyarı, başka bir deyiş ile öğrenci başına okullara gönderilecek 150 TL'lik kaynak sorunların çözümünde önemli bir adım olacaktır.

### Öğrenme Kayıpları

Salgın sürecinde yaşanan öğrenme kayıplarının tespiti MEB tarafından yapılmasına rağmen kamuoyu ile veriler paylaşılmamıştır. Öğrencilerimizin öğrenme kayıplarının ne şekilde ve nasıl telafi edileceğine dair MEB bir yol haritası belirlemelidir. Aksi halde üç öğrenciden birinin eğitim imkanlarına erişemediği bu dönemde kayıp bir kuşak ortaya çıkacaktır.

### Yükseköğretim

- ✓ **Yükseköğretim düzeyinde resmi yurtların 703 bin, özel yurtların ise 417 bin kapasitesi bulunuyor.** Ülkemizde 207 üniversite bulunmaktadır. Devlet ve vakıf üniversitelerinde 2020-2021 eğitim öğretim yılında, örgün eğitim kapsamında 3 milyon 801 bin 294 öğrenci eğitim öğretim gördü. **Bu verilere göre, resmi yurtların kapasitesi öğrencilerin sadece %18,5'ine karşılık geliyor. Başka bir deyiş ile devlete ait yurtlar tam kapasite dolu olsa bile sadece 5 öğrenciden birine barınma imkanı sağlanabiliyor.**
- ✓ Öğrenci sayısı üzerinden yapılan hesaplama göre yükseköğretim düzeyinde yaklaşık **1 milyon 349 bin öğrencinin uzaktan eğitime erişim için gerekli elektronik cihazının bulunmadığı, 238 bin öğrencinin ise internet erişiminin yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır.**

### Sonuç ve Öneriler

Salgın sürecinde çocuklarımız arasındaki eşitsizlik daha da artmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın aldığı tedbirler maalesef sorunlara çözüm olamamıştır. Görüldüğü gibi, öğrencilerin tablet, internet gibi ihtiyaçları bile tam anlamıyla karşılanamamıştır.

Bu süreçte, veli ve öğrenciler sorunlarla baş başa bırakılmıştır. Maddi imkanları iyi olan aileler kendi çözümlerini bulmaya çalışmışlardır. Uzaktan öğretim için gerekli olan tüm materyalleri çocuklarına sağlamış, ayrıca Matematik, Türkçe, Fen Bilimleri, Yabancı Dil, Müzik gibi derslerden özel dersler alarak çocuklarının açığını kapatmışlardır. Bu grupta bulunan çocukların öğrenme kayıpları görece daha az gerçekleşmiştir.

**Öte yandan evini geçindirmekte, çocuklarının gıda ihtiyacını karşılamakta zorlanan aileler ise çocuklarının eğitim ihtiyacını karşılayamamışlardır. Tablet-bilgisayar alamamış, özel ders imkanı sağlayamamış, ek kaynak bulamamışlardır. Bu çocuklar ne EBA'dan faydalanabilmiş nede uzaktan yapılan canlı derslere katılabilmişlerdir. Bunun yanı sıra, yüz yüze eğitim için gerekli olan derslikler yapılamamıştır. Öğretmen, temizlik görevlisi ve sağlık personeli ataması yapılmamıştır.**

- ✓ 2021-2022 eğitim öğretim yılı için yeni bir öğretim programı ile öğrenme kayıplarının en aza indirilmesi gerekmektedir.
- ✓ Acilen Milli Eğitim Şurası toplanmalıdır.
- ✓ Tüm eğitim paydaşlarının katılımı ile Eğitim Bilim Kurulu oluşturulmalıdır.
- ✓ MEB'e acilen ek kaynak aktarılmalıdır.
- ✓ İhtiyaç sahibi öğrencilerin tablet, bilgisayar ya da televizyon ihtiyacı hızlıca karşılanmalıdır.
- ✓ İhtiyaç duyulan 43.627 dersliğin yapımına derhal başlanmalıdır.

- ✓ En az 107 bin öğretmen ataması yapılmalıdır.
- ✓ Tüm okullara kadrolu sağlık personeli ataması yapılmalıdır.
- ✓ En az 101 bin kadrolu yardımcı hizmetli ataması yapılmalıdır.
- ✓ Okulların ihtiyaç duydukları temizlik malzemeleri eksiksiz karşılanmalıdır.
- ✓ Öğrencilerin öğrenme kayıplarının tespit edilmesi için çalışmalara başlanmalıdır.
- ✓ Bütün çocukların eğitim-öğretim imkanlarına erişimi konusunda var olan eksiklikler ivedi olarak giderilmelidir.
- ✓ Öğrenme eksiklerinden kaynaklı ekonomik ve sosyal kayıplar, öğrenme uçurumları oluşmadan telafi edilmelidir.
- ✓ Öğrencilerin sosyal ve fiziksel gelişimsel sorun yaşamamaları için gerekli tedbirler alınmalıdır.

## DIYANET, BİN 80 TL'LİK ALKOLLÜ İÇECEK ALDI

Diyanet İşleri Başkanlığı, 2020 yılında bin 80 TL'lik alkollü içecek aldı. 2020 yılında 960 bin TL'lik sahne, dekor ve kostüm harcamasında bulunan idare büro mobilyaları için 1,3 milyon TL harcadı

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 2020 yılında alkollü içecekler için bin 80 TL harcadığı ortaya çıktı. 2019 yılında da 2 bin 479 TL'lik alkollü içecek harcaması yaptığı öğrenilen idarenin iki yıllık alkollü içecek gideri 3 bin 559 TL oldu.

2020 yılı harcamalarını içeren mali tabloya göre bir yılda 10 milyar 930 milyon 391 TL harcayan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 2020 yılındaki, "Alkollü içecek" gideri dikkati çekti. Diyanet'in, "Haram" olarak tanımladığı alkollü içeceklere bin 80 TL harcadığı öğrenildi.

### Sahne, Dekor ve Kostüme 960 Bin TL

Milyarlarca liralık bütçesinin yetersiz olduğundan şikayet eden Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 2020 yılı harcamalarının detaylarında dikkati çeken kalemler yer aldı. Salon sporlarında kullanılan spor malzemeleri için 21 bin 954 TL harcayan idarenin, "Sahne, dekor, kostüm ve aksesuar" için yaptığı bir yıllık harcamaların toplamı 960 bin 458 TL olarak kaydedildi.

### Büro Mobilyalarına 1,3 Milyon TL

Diyanet'in 2020 yılında edindiği büro mobilyalarının toplam maliyeti ise mali hesaplara, 1 milyon 333 bin TL olarak geçti. Başkanlık, bünyesindeki kütüphaneler için ise 634 bin TL'lik materyal edindi. Kurumun, "Yiyecek grubu" adı altında 2020 yılında yaptığı satın alımların toplam tutarının ise 17 milyon 340 bin TL olduğu belirtildi.

Başkanlığın harcamaları arasında en dikkati çeken kalem ise "Alkollü içecek" kalemi oldu. Bir yıllık alkollü içecek harcaması 1,2 milyon TL olan idare, "Alkolsüz içecekler" adı altında ise bin 80 TL harcadı.

## ERDOĞAN, AİLELERİN KRİZİNİN FARKINDA DEĞİL GENÇLERE HALA ÜÇ ÇOCUK TELKİNİ VERİYOR

Cumhurbaşkanı Erdoğan katıldığı "Kadınlarla Büyük Türkiye Yolunda" programında yaptığı konuşmada yine "En az 3-4 çocuk tavsiyesinde bulunuyorum" çağrısı yaptı. Erdoğan evlenmek isteyen gençlerin ve çocuklu ailelerin dertlerini ve içinde bulunduğu geçim krizini anlamamakta inat ediyor. Saray iktidarının yapboz ekonomi politikaları yüzünden Türkiye'de evlilik ve çocuk yapma oranlarının düştü, geçim sıkıntısı kaynaklı boşanmalar arttı. Erdoğan'ın, "yeni kuşaklarda evlenmeye ve çocuk sahibi olmaya karşı bir mesafe, en azından son dönemlerde bir gecikme görüyorum." değerlendirmesi akılla izan edilemez.

Gençler Erdoğan'ın çevresindeki imtiyazlı sınıf gibi 3-5 maaş almıyor, geçim zorluğu altında evlenmek ve çocuk yapmak isteseler dahi bunları gerçekleştiriyor ve gençlerimizin ihtiyat akçesi olan 128 Milyar doları rezervlerimizden buharlaştıran zihniyet, bu parayı gençlerden ve geleceklelerinden çaldı

Erdoğan zihniyeti, derinleştirdiği yoksulluk ve yoksunluğa rağmen gençlere her fırsatta aile kurmaları konusunda nasihatlerde bulunmakta ancak hayat pahalılığı koşullarında nasıl aile kuracaklarını izah edememekte ve genç çiftlerle empati dahi kuramamaktadır. Saray, gençlerin yuva kurmak konusunda ciddi zorluklarla karşı karşıya olduğunu dahi görememektedir. **Bir ev kurmak için gereken eşyaların fiyatları, 2005-2020 dönemleri arasında %118 ile %1216 arasında artmıştır.** Genç çiftler için artık ev ve araba sahibi olmak bir yana; borçsuz ve zorunlu ihtiyaçları için zorlanmadan yaşam giderek zorlaşmaktadır.

Gençler için mesele evlenmekle de bitmemektedir. Erdoğan, Asgari ücretin 2.825 TL olduğu, genç işsizliğin resmi rakamlarla dahi %30 seviyesinde olduğu ülkemizde, empatiden yoksun bir biçimde gençlere her fırsatta üç çocuk yapma tavsiyesini yinelemekte ancak bir çocuk dünyaya getirmenin ve yetiştirmenin maliyetlerinden bahsetmemektedir. **Son bir buçuk yılda bebek bezi en az %140, bebek sütü en az %50, bebek maması en az %40 civarında zamlanmıştır.** Artık marketlerde bebek mamalarına ve bebek bezlerine bile alarm takılmaya başlanmıştır.

#### **Gençler İmkansızlıktan Yuva Dahi Kuramıyor**

Tek adam rejiminde aileler daha kurulmadan dağılır olmuş, **hayat pahalılığı ve işsizlik nedeniyle, yıllık evlilik oranı 2002-2019 arasında %17 azalmıştır. 2015 yılında yaklaşık 603 bin çift evlenmişken, 2020’de bu sayı %21 azalarak 487 bin 270 olmuştur.** Gençler, iş ve gelir temin etmek, geleceğe karşı güven duyabilmek ve yaşamını garantiye almak konusunda ciddi engellerle karşı karşıya olduğundan kendi ailelerini kurmayı mecburen ertelemektedir. **30-34 yaş arası evlenen kadınların sayısı 2019 yılında 2002’ye göre %49 artış göstererek 35 bin 449 olmuştur.** Benzer şekilde **30-34 yaş arasında evlenen erkeklerin sayısı da 2002’ye göre %55,5 artarak 84 bin 881 olmuştur.** Yani, gençlerimiz imkansızlık ve güvencesizlik yüzünden daha geç yaşta evlenmeye mecbur kalmaktadır.

#### **Çocuk Sahibi Olmak Maliyetli ve Stresli Hale Geldi**

AKP’nin sorumsuz ekonomi politikaları yüzünden gençler, evlendikten sonra ailelerini genişletmemektedir. Tek adam rejiminin kalkınma ve büyüme stratejisine dayanmayan 3 çocuk tavsiyeleri toplumumuzda karşılık bulmamış, daha doğrusu bulamamıştır. **Türkiye’deki doğurganlık hızı, 2001 yılında 2,38 çocuk olduğu hâlde, 2020 yılında 1,76 çocuca gerilemiştir. Bu veri, Türkiye’de doğurganlığın, nüfus yenilenme düzeyi olan 2,10’un altında olduğunu gözler önüne sermektedir.** Yoksullaştırılan vatandaşlarımızın üç çocuca değil, bir çocuca bile bakabilmesi çok büyük fedakârlık gerektirir hâle gelmiştir.

#### **Aile Destekleri Sigortası İle Aileleri Güçlendireceğiz**

CHP İktidarında, Aile Destekleri Sigortası ile evlenmek ve çocuk sahibi olmak isteyen gençlerin hayatlarının baharında geleceğe güvenle bakmasını sağlayacağız.. CHP, iktidarında hayat pahalılığı, işsizlik, geçim sıkıntısı ve yoksulluk konusunda gençlerin önündeki engelleri kaldıracaktır. Gençler, gelecek kaygısıyla planlarını ertelemek ve hayallerinden vazgeçmek zorunda kalmayacaktır. Hayatlarını birleştirmek isteyen genç çiftlere evlilik destekleri verilecektir. Bu bağlamda aile kurmak isteyen gençlere düşük faizli ya da faizsiz, geri ödeme koşulları çiftlerin durumuna göre belirlenecek krediler sağlanacaktır. CHP olarak, bebek sahibi olmak isteyen her çiftin ve bebeklerinin doğumlarından itibaren temel ihtiyaçlarını karşılayacağız. Kreşleri yaygın, ücretsiz ya da çok hesaplı hale getireceğiz.

## **EYT’LİLERİN SORUNLARI VE BEKLENTİLERİ**

08/09/1999 tarihli 4447 sayılı yasa ile ülkemizdeki emeklilik sistemi değiştirilmiştir. 08/09/1999 tarihine kadar 18 yaş SGK işe başlama tarihlerine göre, kadınlar 20 yıl 5000 prim günü, erkekler 25 yıl 5000 prim gününe tabi olarak emekli olmaktadır.

08/09/1999 tarihinde 4447 sayılı yasa ile bu sistem değiştirilmiş, kadınların ve erkeklerin sigortalılık sürelerine yaş şartı eklenmiştir. Bu değişiklikte kadınların emeklilikleri, kademeli olarak 58, erkeklerin ise 60 yaşına kadar uzatılmıştır.

Fazilet Partisi (FP) düzenlemenin iptali için Anayasa Mahkemesine gitti ve AYM, kadınlarda emeklilik yaşının 58, erkeklerde 60 olmasını kabul etmedi. 23/02/2001 tarihli kararında yürütmeyi durdurdu. Yapılan düzenleme ile kademeli emeklilik sistemi getirildi. 1 Haziran 2002 tarihinde 08/09/1999 öncesi işe başlayanlarda kademeli emeklilik sistemi devreye girmiş oldu.

01/05/2008 tarihinde yapılan değişiklik ile kadınların ve erkeklerin emeklilik yaşı kademeli olarak 65 yaşa kadar çıkartıldı.

**Ülkemizde 08/09/1999 tarihine kadar sigortalı olanlar yani Emeklilikte Yaşa Takılanların (EYT’liler) emeklilik yaşı kademeli olarak kadınlarda 58, erkeklerde 60 yaşına çıkartılmıştır. Bu durumda olanlar Emeklilikte Yaşa Takılmışlardır.**

Emeklilikte Yaşa Takılanlara yasal hakları verildiğinde ülkemizin emeklilik sisteminde bir değişiklik olmayacak, 08/09/1999-30/04/2008 arasında sigortalı olan kadınların emeklilik yaşı 58, erkeklerin 60 olmaya devam edecektir. 4

## HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

### CHP MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

1 Mayıs 2008 ve sonrasında sigortalı olanlarda ise emeklilik yaşı 65 yaşına kadar çıkartılmıştır.

EYT düzenlemesi 08/09/1999 tarihinden sonra sigortalı olmuş olanların yaş şartlarında herhangi bir değişiklik yaratmayacaktır. Yani yaklaşık olarak son 22 yılda sisteme girenler EYT'li değildir.

Hükümet yetkililerinin sık sık kullandıkları "emeklilikte eski sisteme dönemeyiz" ifadesi bir algı yönetiminden ibarettir. EYT'lilere yasal haklarının verilmesinin tüm çalışanları ilgilendiriyormuş gibi anlatılması bilinçli bir çarpıtmadır.

İlk SGK işe başlama tarihi, sigortalının işverenle yaptığı sözleşme olmasının dışında, emeklilik açısından Devlet'le de yapmış olduğu sözleşmedir.

**İlk işe başlama tarihine göre emekli olacağını bilen milyonlarca çalışanın emekli olacağı tarihin değişmesi büyük mağduriyetler doğurmuştur.**

Emekli olacağı yaştan 5 yıl 8 yıl 13, 15 yıl daha geç emekli olmak başlı başına mağdur olmaktır. 08/09/1999 tarihinde yapılan değişikliklerin **geçmişe dönük olarak uygulanması** vatandaşların vicdanında yara açmıştır. Yasayı çıkartan dönemin koalisyon hükümeti barajın altında kalmıştır.

Emeklilikte Yaşa Takılanların mevcut koşullarda iş bulmaları çok zordur. İşini kaybeden EYT'lilerin iş bulmaları da sıkıntılıdır. İşini kaybeden EYT'li geçimini sağlamak için çalışmak zorunda kaldığında geçmiş dönemlerde aldığı ücretlerle iş bulamamaktadır.

EYT'liler, asgari ücret veya asgari ücrete yakın bir ücretle çalıştıklarında emekli olduklarında alacakları emekli maaşı (daha çok çalışıp daha fazla prim ödedikleri halde) düşüyor.

#### **EYT'lilerin sayısı-maliyeti-işsizliğin çözümüne katkısı:**

Ülkemizde 2000 yılında:

SSK'lı çalışan sayısı; 5.254.125 kişi

İsteğe Bağlı SSK ödeyenler; 843.957 kişi

Tarım sigortası ödeyenler 184.675 kişi

Bağ-kur ödeyenler 2.220.014 kişi

Emekli Sandığı sayısı 2.163.698 kişi

Tarım Bağ-Kur 876.148 kişi 5

İsteğe Bağlı Bağ-Kur 216.532 kişi

Toplam 11.759.149 kişi

2000 yılında emekli sayısı 5.913.706 kişi

2021 Temmuz sonu emekli sayısı 12.717.715 kişi

2000-2021 arası emekli olanların sayısı; 6.804.009 kişi

2000 yılında toplam çalışan 11.759.149 kişinin 6.804.009'u emekli olmuş.

2021 Temmuz sonu emeklilikte yaşa takılanların sayısı **4.955.140 kişi**

Ülkemizde her ay 30-35 bin kişi emekli oluyor emeklilikte yaşa takılanların sayısı 2021

Aralık 2021 sonu itibarıyla 4.955.140-150.000= **4.805.140 kişidir.**

Yasa çıkarsa 4 Milyon 805 bin kişinin emekli olmaları durumunda maliyeti:

Ortalama Emekli Maaşı 2.680TL\* Toplam EYT sayısı 4.505.140= 12.877.775TL

Yıllık EYT Maliyeti 12.877.775\*12= 154.533.302 TL'dir.

Ancak bugün yasa çıkarsa 4 Milyon 805 bin kişinin hemen emekli olması mümkün değildir.

\* İlk işe başlama tarihi stajyer ve çırak olanların her ne kadar işe başlama tarihleri 08/09/1999 öncesi olsa da bu kişiler emeklilik hakkı elde edemezler,

\* Prim günü eksik olanlar emeklilik hakkı elde edemezler.

\*Sigortalılık süresi erkeklerde 25 yıldır. 1 Ocak 1997 sonrası sigortalı olan erkekler her ne kadar yaşını ve prim gün sayısını tamamlarsa da 25 yıllık sigortalılık süresini tamamlamadıkları için emekli olamazlar.

\*Emekli sandığına tabi çalışan kadın ve erkekler emekli olduklarında çalışırken aldıkları maaşın yarısını alacaklarından emeklilik hakkından yararlanacakların oranı %10-15'ler civarında olacaktır.

\*Bağ-Kur'da kadınların 20 yıl 7200 prim günü, erkeklerin ise 25 yıl 9000 prim günü tamamlayanların sayısı tüm Bağ-kur'lular'da %25 civarındadır.

Bu durumda Emeklilikte Yaşa Takılanların Emekliliği en az 10 yıllık süreye yayılacaktır.

Yasa çıkarsa emekli olacakların sayısı 500-600 bin kişi aralığındadır. 6

Gerçek Aylık Maliyeti 600.000\*2.680=1 Milyar 608 Milyondur.

Gerçek Yıllık Maliyet 1.608.000.000\*12=19 Milyar 296 Milyon civarındadır.

EYT yasası çıkmasa dahi yıllık yaklaşık 350 Bin kişinin emekli olacağı göz önüne alınarak maliyet hesaplanmalıdır.

Her yıl EYT'li olup yasa çıkmasa dahi emekli olacaklar vardır.

EYT maliyeti yıllar içinde her ay normal emekli olacaklar dışında ayrıca emekli olacakların yıllık sayıları ortalama 200 bin civarındadır yani toplam maliyete her yıl ayrıca 200.000\*2.680=536 milyon yıllık \*12= 6 milyar 432 milyon eklenmelidir.

### **EYT sorununun çözülmesi birkaç sorunu da beraberinde çözebilir!**

\*EYT'lilerin emeklilik haklarına kavuşması,

\*İntibak ya da seyyanen zam ile en düşük emekli maaşının Asgari Ücret düzeyine yükseltilmesi,

\*Emekli olduktan sonra çalışmak isteyenlerin emekli maaşlarının kesilmesi (Belli bir oranda olabilir)

\*Denetimlerin sıklaştırılması,

Bu düzenlemelerle emekli olanların çalışma hayatından çıkması amaçlanmalıdır. Emekli olanlar çalışma hayatından çıktıklarında işsizlere iş imkanı doğacaktır.

Emeklilikte Yaşa Takılanların emeklilik için kendilerinden istenilen prim gün sayısını tamamlamaları hatta iki katına çıkarmaları sigortalılara hiçbir avantaj sağlamıyor. Emeklilik için kendilerinden istenilen prim gün sayısını tamamlayanların SGK'ya her ay ödemek zorunda oldukları primden işçi paylarının işçinin maaşına dahil edilerek emekli olana kadar daha yüksek ücret almaları sağlanmalıdır.

Emeklilikte Yaşa Takılanlar kadar Emeklilikte Yaşa Takılmış, beklemiş ve emekli olmuşlar da önemlidir. Mağduriyetin çözümünde Emeklilikte Yaşa Takılmış emekli olmuşların maaşlarına yapılacak intibak bu durumda olanların da mağduriyetini çözecektir.

## **TÜRKİYE, HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜNDE GERİLİYOR!**

Dünya Adalet Projesi (WJP) tarafından gerçekleştirilen Hukukun Üstünlüğü Endeksi sonuçları endişe verici. 2020 yılında 107'nci sırada yer alan Türkiye, 2021 yılında ise 10 puan gerileyerek 139 ülke arasında 117'nci sırada yer aldı. Tek adam sistemi hukukun üstünlüğünde sınıfta kaldı.

Hukukun üstünlüğü konusunda dünyanın önde gelen kaynağı kabul edilen Dünya Adalet Projesi tarafından gerçekleştirilen Hukukun Üstünlüğü Endeksi, 139 ülkeyi kapsıyor ve hukukun üstünlüğünün ülkeler bazında nasıl deneyimlendiğini ve algılandığını ölçmeye çalışıyor.

### **Covid-19 Adaleti Geciktirdi**

138 binden fazla hane ve 4 bin 200 hukukçu ve konunun uzmanıyla yapılan anketlerle elde edilen veriler son derece değerli. 2021 endeksinin özel bir anlamı da bulunmaktadır. COVID-19 pandemisinin dünyada etkin olduğu dönemde, hukuk devleti ilkesinin ne oranda hayata geçtiği ortaya çıkmaktadır. Şunu belirtmekte yarar olacak: 2021 ile birlikte, tam dört yıldır art arda hukukun üstünlüğü performansı çoğu ülkede gerilemiştir. Pandeminin hakim olduğu bir yılda, ankete katılan ülkelerin Yüzde 74,2'si hukukun üstünlüğü performansında düşüş yaşarken, yalnızca Yüzde 25,8'i iyileşmiştir.

### **Türkiye, Partili Cumhurbaşkanının Tahakkümü Altına Sokulmuştur**



Türkiye’de, 2017 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişikliğiyle yasama ve yargı, bir siyasi partinin genel başkanı da olan, yürütmeyi tek başına temsil eden Cumhurbaşkanlığı’nın tahakkümü altına sokulmuştur. Dolayısıyla kuvvetler ayrılığı yok edilmiş, hukuk devleti uygulanamaz olmuştur. İsmine Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi denilse de gerçekte böyle bir sistem bulunmamaktadır. Literatürde bu sistemin adın monokrazi (tek kişinin egemenliği), patronlu başkanlık sistemi ya da hiper başkanlık olarak geçmektedir. 2021 Hukukun Üstünlüğü Endeksinde Türkiye’nin içerisinde bulunduğu durumu, yönetildiği sistemi ve dünyadan görünüşünü de özetler niteliktedir. Türkiye, 2021 yılında hukukun üstünlüğü başlığında 139 ülke arasında 117’inci sırada yer aldı. 2020 yılında 107’inci sırada olan Türkiye bir yıl için 10 sıra birden gerilemiştir. Türkiye, Doğu Avrupa ve Orta Asya ülkeleri kategorisinde 14 ülke içerisinde sonuncu sıradadır.

### **Temel Hakların Korumasında Türkiye 133. Sırada Yer Aldı**

Hukukun üstünlüğü endeksinin ilk 5’inde Danimarka, Norveç, Finlandiya İsveç ve Almanya’nın yer aldı. Son 5 ülke ise Kamerun, Mısır, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Kamboçya ve Venezuela yer alıyor. Türkiye, Devlet yetkilileri üzerindeki kısıtlamalarda 134., Yolsuzlukla mücadelede ise 69., şeffaflıkta 107., Temel hakların korumasında ise ne yazık ki 133. sırada kaldı. Kişilerin can ve mal güvenliğinin korunmasında 83. sırada olan ülkemiz Adalete erişebilirlikte 113. sıradadır. Ceza adaleti konusunda 103. sıradadır.

Türkiye’nin içine sokulduğu durum kabul edilemez. Bir kişinin keyfine göre işleyen sistemde adaletten bahsetmek mümkün değildir. Adalet çürürse devlet temelinden çürür, ne ekonomi düzelir ne de dış politika. Ülkemizin yaşadığı tam olarak budur. Ülkemiz hak etmediği bir durumda, yönetilemiyor. Buna bir an önce son vermek için erken seçim şart. İlk seçimde dostlarımızla birlikte, Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem aracılığıyla demokratik hukuk devletini tesis edeceğiz.

## **SURİYE TEZKERESİYLE İLGİLİ 14 SORU**

- 1- Suriye’ye asker göndermek için ilk izin tezkeresini çıkardığımız 2012 yılında Suriye politikası neydi, bugünkü tezkere için yürütülen Suriye politikası nedir?
- 2 -Süreç içindeki tüm tezkereler bir yıl için çıkartılırken, bu son tezkere neden 2023 sonuna kadar uzanan 2 yılı kapsıyor?
- 3- Son tezkerelerde yer alan Fırat’ın doğusu vurgusuna ne oldu?
- 4-Barış Harekatı’nın ana hedefini oluşturan; Fırat’ın doğusunda "145 kilometre uzunlukta 30 kilometre derinlikte güvenli bölge"ye ne oldu?
- 5-Bizzat Milli Savunma Bakanı açıklamıştı; “güvenli bölge için mutabakat sağlanmıştı, Suriyeli mülteciler, bölgeye yerleştirilecekti”. Üzerinden 2 yıl geçti, güvenli bölgeye, Suriyeli mültecilerin taşınması projesine ne oldu?
- 6-Tezkerede atıf yapılan Astana sürecinde verdiğimiz taahhütlere ne oldu? İdlip’teki terör unsurlarını ayrıştırıp, temizleyebildik mi?
- 7-Astana sürecine dayanarak İdlip çevresinde kurduğumuz 12 gözlem kulesinin akıbeti ne oldu?
- 8-Gözlem kulelerinin kaç tanesini, hangi gerekçeyle boşalttık? TSK kontrolünde bulunduğu söylenen 5 gözlem kulesinin güvenliği nasıl sağlanıyor? Bu gözlem kuleleri için politikamız nedir?
- 9-Büyük önem atfettiğiniz M4- M5 otoyollarının güvenliği ne oldu? Askerlerimiz Rus askerleriyle birlikte devriye yapıyor mu?
- 10- Suriye’de 33 askerimizi şehit eden Rusya’ya nasıl bir karşılık verildi?
- 11-Son dönemde Suriye’de şehit edilen askerlerimizin kimler ve hangi odaklar tarafından katledildiği neden açıklanmıyor?
- 12-Suriye’de askerlerimizin yakılarak öldürülmesi talimatı veren IŞİD militanı Türkiye’de neden serbest bırakıldı?
- 13-IŞİD sadece Suriye’de mi hedef?
- 14-Tüm bu yaşananlar sonrasında; Suriye’den Türkiye’ye yönelik olası yeni göç dalgasına karşı sınırlarımızı nasıl koruyacağız? Hangi tedbirleri uygulayacağız? Bir planınız var mı?

## NEDEN 2 YIL!

**Erdoğan, Suriye ve Irak'ta asker bulundurma ve sınır ötesi operasyonlarla ilgili tezkere için, ilk kez 2 yıllık yetki istiyor. Neden?**

Suriye ve Irak'ta asker bulundurma ve sınır ötesi operasyonlarla ilgili tezkerenin süresi 30 Ekim'de dolacak olmasına karşın TBMM'ye gönderilen Cumhurbaşkanlığı tezkeresi söz konusu sürenin 2 yıl daha uzatılmasını öngörmektedir. Daha önce 6 ay arayla uzatılan tezkerelerin süresi sonra 1 yıla, geçen yıl ise Libya ve Azerbaycan için 18 aya çıkarıldı. Şimdi ise Cumhurbaşkanı Erdoğan, Haziran 2023'te yapılacağını ısrarla yinelediği seçim sürecini de aşacak bir şekilde 2023 ekim sonuna kadar savaş yetkisi istiyor. Neden 2 yıl?

Suriye ve Irak'ta ülke güvenliği ve terörle mücadele çerçevesinde yürütülen sınır ötesi operasyonlarda yurt dışına asker göndermek için anayasa uyarınca yürütmenin, yasama organından izin alması gerekmektedir. Yurt dışına asker gönderme, savaş ilanı yetkisi TBMM'nindir. Bugüne kadar ağırlıklı 6'şar aylık dönemler için verilen ve bitiminde 6 ay süreyle uzatılan sınır ötesi asker gönderme ve harekât yetkisi tezkerelerinde daha sonra 1 yıl süreyle yetki talep edilmeye başlandı. Tezkere süreleri 1 yıla çıktıktan sonra geçen yıl bu kez Libya ve Azerbaycan için Cumhurbaşkanının TBMM'ye gönderdiği tezkerelerde 18 ay süreyle asker gönderme ya da bulundurma yetkisi talep edildi. Özellikle Libya'da devlet başkanlığı ve parlamento seçimlerinin 2021 Aralık ayında yapılmasına yönelik uzlaşma sağlandıktan sonra, TBMM'ye gelen bu tezkereyle TSK'ya 2022 Temmuz ayına kadar Libya'da varlığını sürdürme izni talep edildi. Oysa gerek Libya'daki taraflar arasındaki anlaşma gerekse BMGK kararlarıyla Libya'daki yabancı askeri güçlerin ve paralı milislerin ülkeyi terk etmesi konusunda bir yaklaşım kabul görmüş durumda. İktidar 2019 Kasım'ında yaptığı anlaşmaları TSK'nın Libya'daki varlığının gerekçesi olarak savunsa da Libya Ulusal Meclisi bu anlaşmaları tanımadığını ilan ediyor.

Şimdi Suriye ve Irak tezkerelerinin 2 yıl süreyle ve 30 Ekim 2023'e kadar uzatılmak istenmesinin ardındaki amaç nedir? İktidar ısrarla Cumhurbaşkanı ve meclis seçiminin 2023 Haziran'ında yapılacağını söylerken bir yandan da Cumhurbaşkanı TBMM'den 2023 Ekim ayı sonuna kadar, yani olası normal seçim sonrasına sarkacak şekilde ve büyük ihtimalle artık kendisinin iktidarda olmayacağı bir dönemi de kapsayacak takvim için Suriye ve Irak'a asker gönderme ve savaş yetkisi talep ediyor. Tezkerelerin 6 aydan 1 yıla, 1 yıldan 18 aya ve şimdi de 2 yıla uzatılmasının ardındaki siyasi hesapları, planları görebiliyoruz. İktidar Kuzeydoğu Suriye'ye harekât açıklamalarıyla iç politikayı manipüle etmek istiyor. 2 yıla gerekçe ülke güvenliği ise **iktidar dilediği tezkereyi bir saatte TBMM'den geçirme imkânına sahip** ve bugüne kadar da dilediği zaman bunu yaptı.

**Perde arkasındaki plan** Suriye bataklığında ülkeyi bir savaşa sürükleyip, savaş gerekçesiyle seçimi yaptırmamak mı? İktidar neden 2 yıllık savaş tezkeresi istediğini, dürüst bir şekilde Millete ve Millet'in Meclisi'ne izah etmek zorundadır! İdlib'te, Afrin'de, El Bab'ta bulunan Mehmetçiğin canı ve kanı hiçbir siyasi hesabın, seçime beş kala savaş ilan edip sandığı millet'in önünden kaçırma, iktidar koltuğunu zoraki elde tutma senaryolarının malzemesi olamaz!

İktidar ittifakının TBMM'deki sayısal durumu 6 ayda bir tezkereyi yenilemek için yeterli iken, 2 yıl sonrası için savaş yetkisini bugünden talep etmelerini hiç de iyi niyetli ve samimi görmediğimi özellikle vurgulamak isteriz.

## STRATEJİ VE DİPLOMASİ YOKSUNU DIŞ POLİTAMIZ

### TÜRKİYE, ABD VE NATO İLE RUSYA TARAFINDAN ÇİFT YÖNLÜ KISKACA ALINABİLİR!

Rusya ile NATO arasında yaşanan gerilim sonrasında Rusya'nın Brüksel'deki misyonunun faaliyetlerini durdurma kararı tansiyonu yükseltti. Rusya, NATO'nun casusluk suçlamasıyla sekiz diplomatını ihraç etmesi üzerine ittifaktaki diplomatik faaliyetlerini durdurduğunu açıkladı. Türkiye, ABD ve NATO ile Rusya tarafından çift yönlü kiskaca alınabilir!

Rusya ile NATO arasındaki 1997 tarihli Roma Bildirisi'yle ilk kez kabul edilmiş olan **NATO-RUSYA Ortaklık Mutabakatı** 2002 yılında güncellenirken ikili ilişkilerde önemli gelişmeler kaydedilmişti. Önceki hafta NATO'nun casusluk gerekçesiyle 8 Rus diplomatı sınır dışı etme kararı alması üzerine Rusya, 18 Ekim 2021 itibarıyla NATO'daki diplomatik faaliyetlerini durdurma kararı aldığını Brüksel misyonunu askıya aldığını açıkladı.

– Karadeniz'de ABD'nin öncülüğünde Ukrayna'nın da katıldığı askeri tatbikatlar tansiyonu yükseltmişti. Ardından son günlerde yaşanan gelişmeler Rusya'nın, NATO'nun kendisini tehdit unsuru olarak hedef aldığı gerekçesiyle ilişkileri durdurma noktasına getirdi.

Özellikle ABD ve İngiltere bir süredir Rusya ve Çin'e karşı ortak bir stratejiye yönelirken, Rusya'yı batıdan, kuzeyden ve güneyden kuşatma eylemlerine hız verdiler. Çok sayıda Rus diplomat istenmeyen kişi ilan edildi.

Kuzey'de NATO ve AB üyeliğine alınan Estonya, Litvanya, Letonya üzerinden yürütülen kuşatma, güneyde ise Karadeniz'de NATO'nun etkinliğini artırma hamleleriyle sürdürülüyor. Ukrayna'nın yanı sıra Bulgaristan, Romanya sürece katılırken, ABD Yunanistan'da kurduğu Dedeağaç üssüyle Karadeniz ve Ege'ye, Doğu Akdeniz'e süratle inme planlarına hız veriyor. Rusya ile NATO arasında ipleri kopma noktasına getiren son gerilimlerin Türkiye Rusya ilişkilerine de yansımaları olacaktır.

NATO üyesi Türkiye, Rusya ile oldukça yakın siyasi, ekonomik, askeri ilişkiler geliştirmiş olmasına karşılık, Doğu Akdeniz, Suriye, Libya ve Kafkasya'da gerginlikler yaşamaktadır. Ayrıca Kırım'ın ilhaki ve Ukrayna ile Polonya'ya İHA-SİHA satışlarından kaynaklı sorunlar Türkiye-Rusya arasında güncel durumda.

NATO ile Rusya arasındaki doğrudan diplomatik bağın kopması, bundan böyle ABD-Rusya arasında NATO üzerinden bir ilişkinin yürütülmesini kesintiye uğratarak iki ülke birbiriyle doğrudan temasla yönelecek. Bu da ABD'nin elinin güçlenmesi anlamına geliyor. ABD Başkanı Joe Biden'ın Yunanistan ile savunma anlaşmasını yenilemesi, Dedeağaç üssü üzerinden Yunanistan limanlarının ABD savaş gemilerine açılması, **Karadeniz'e daha çabuk ulaşacağı bir askeri yapılanmanın altyapısı** anlamına geliyor.

ABD daha önce Romanya'daki NATO üssünü de genişletmişti. Yine ABD Savunma Bakanı'nın Gürcistan ve Ukrayna ziyaretleri ve her iki ülkeye NATO üyeliği vaatleri Rusya'yı oldukça rahatsız eden adımlar. ABD bu hamlelerinde sürekli şekilde Türkiye'yi dışlayan bir tavır izliyor. ABD aynı zamanda Rusya'nın Suriye'de uzun süredir oyalanmasını fırsat görerek Pentagon'un 'Üç Deniz (Adriyatik-Karadeniz-Baltık)' stratejisini hayata geçirme ve Rusya'yı izole etme yönünde önemli kazanımlar elde etti.

– Kanımca Rusya NATO ile yaşanan bu son gerilimde taktik yanlısını fark ederek İdlib'te daha fazla oyalanmayı, Kuzey Suriye'deki sürecin uzamasını kısa sürede çözmek, asıl hedeflerine yoğunlaşmak isteyecektir.

ABD, Türkiye'yi ekonomik ve askeri anlamda baskılayarak bir kriz çıkması üzerine bir strateji kurguluyor. Lüksemburg'daki AB Dışişleri Bakanları toplantısından sonra 10 Büyükelçinin Osman Kavala deklarasyonu yayınlaması kanımca bu toplantıda kararlaştırıldı ve ülkelerinin talimatıyla bu büyükelçiler söz konusu açıklamayı yaptı. İktidar şimdi ABD ve 10 batılı büyükelçiye istenmeyen kişi ilan etme hamlesiyle ABD'nin planladığı bu gerilim stratejisi tuzağına düşmek üzere.

Böyle bir durumda Kasım ayındaki AB Dışişleri Bakanları toplantısından Türkiye'ye karşı yaptırım kararı çıkabilir. Rusya, Türkiye'ye kendi isteklerini daha kolay kabul ettirebileceğini düşünerek İdlib, Kuzey Suriye ve tümüyle Suriye'den çekilme baskısını artırabilir. İktidarın Kuzey Suriye'ye operasyon açıklamaları ve olası harekât girişimi, ABD ve Rusya engeliyle karşılaşabilir. Brüksel'deki **NATO-Rusya gerginliğinin Türkiye üzerinde farklı boyutlarda yansımalarının olmasını** öngörmekteyiz.

#### **TÜRKİYE İLERLEME RAPORU'NDAN GERİLEME ÇIKTI!**

**AB Komisyonu'nun açıkladığı Türkiye İlerleme Raporu'nun gerçekte 'Gerileme Raporu' olduğu** söylenebilir. **AB kriterleri ve müktesebatı çerçevesinde tam üyeliğin artık olanaksız hale geldiğini gösteren tespit ve uyarılarda, insan hakları, yargı bağımsızlığı, hukuk devleti, siyasi baskılar, demokratik özgürlüklerin kullanımı gibi konulardaki sert eleştiri ve uyarılar bir kez daha sıralanıyor. İktidar, Türkiye'nin pek çok AB ülkesinden bile ileri bir demokrasi ve hukuk devleti olduğunu öne sürüyor!**

AB Komisyonu'nun raporunda yargı ve temel haklar konularında Türkiye'ye sert eleştiriler yöneltilirken, Türkiye'nin demokratik kurumlarının işleyişinde ciddi eksikliklerin bulunduğu, demokrasi alanındaki gerilemenin sürdüğü, başkanlık sisteminin yapısal eksikliklerinin devam ettiği vurgulandı. Raporda, meclisin güçsüzleştirildiği, yeni yönetim sistemiyle oluşturulan anayasal yapının, yürütme, yasama ve yargı arasında sağlam ve etkili bir güçler ayrılığı sağlamaktan çok uzak olduğu görüşüne yer verildi. Cumhurbaşkanlığı düzeyinde tüm yetkilerin merkezleştirildiğinin altı çizilen raporda, etkin bir kontrol ve denge mekanizmasının yokluğunda, yürütme organının demokratik hesap verebilirliğinin sadece seçimlerle sınırlı kaldığı belirtiliyor.

**AB İlerleme Raporunda;** siyasi tabloya ilişkin yapılan değerlendirmelerde isim verilmeksizin HDP kastedilerek, Türkiye'nin ikinci büyük muhalefet partisinin kapatılmasına yönelik açılan dava ve hazırlanan iddianamede çok ciddi tutarsızlıklar olduğu, iktidarın tüm muhalefet partilerini hedef almaya ve baskı altında tutmaya devam ettiği kaydediliyor.

Güneydoğu'da idari kararlarla görevden alınan belediye başkanlarının yerine hükümet tarafından atanan kayyumların göreve devam ettiğine dikkat çekiliyor. Türkiye'de kamu yönetimi reformu konusunda herhangi bir ilerleme sağlanmadığı vurgulanırken, bu yüzden yönetimin hesap verebilirliği ve insan kaynakları yönetimi konusundaki endişelerin devam ettiği öne sürülüyor. Yolsuzlukla mücadele konusunda Türkiye'nin hiçbir

ilerleme kaydetmediğine dikkat çekiliyor. İnsani ve temel hakların kullanımında ciddi bozulmaların sürdüğü görüşüne yer verilirken OHAL sırasında getirilen önlemlerin çoğunun yürürlükte kalmaya devam ettiğine işaret ediliyor. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarıyla uyumlu şekilde temel hak ve özgürlükleri güvence altına alan bir hukuki çerçevenin çizilmesinden kaçınıldığına işaret edilirken, eleştirel seslerin faaliyetlerine geniş çaplı kısıtlamalar getirildiği vurgulanıyor.

Raporda; Türkiye'nin, Selahattin Demirtaş ve Osman Kavala davalarında AİHM kararlarını uygulamayı reddetmesinin, yargının uluslararası ve Avrupa standartlarına bağlılığına ilişkin endişeleri artırdığı ifade ediliyor. Dünyadaki en büyük mülteci topluluğuna ev sahipliği yapan Türkiye'ye Avrupa Birliği'nin yapmayı kararlaştırdığı 6 milyar Euro'luk yardımın 4,2 milyar Euro'luk kısmını Ağustos 2021'e kadar ödemediği, mültecilere ev sahipliği konusunda Türkiye'nin izlediği politikanın övgüye değer olduğu kaydediliyor.

Türkiye'nin dış politikası da raporda eleştirilirken, Dağlık Karabağ, Suriye ve Irak'taki askeri operasyonların AB öncelikleriyle çeliştiği ifade ediliyor. TSK'nın Libya'daki askeri varlığının yanı sıra, bu ülkeye Suriye'den yabancı savaşçıların konuşlandırılması, Doğu Akdeniz'de IRINI Operasyonu'na yönelik iş birliği eksikliğinin, Libya'ya yönelik AB ve BM silah ambargosu uygulamasına zarar verdiği belirtiliyor. Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki faaliyetleri eleştiriliyor, Yunanistan ve Güney Kıbrıs'a destek veriliyor. Türkiye ekonomisinin ağır bir kriz içinde olduğunu savunan AB İlerleme Raporu'nda bu duruma gelinmesinde kurumsal yapıların dışlanması, ekonomik ilkelerin göz ardı edilmesinin etkili olduğu öne sürülerek, bu konuda MB başkanlarının sıklıkla değiştirilmesi, bankanın bağımsızlığının çığnenmesi örneği veriliyor.

Dışişleri Bakanlığı, raporların geçersiz, taraflı ve kabul edilemez olduğunu savunan açıklamalar yaptı. Türkiye'de demokrasi, hukuk, yargı bağımsızlığı, temel hak ve özgürlükler alanında pek çok AB üyesinden daha ileri bir ortamın mevcut olduğunu, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile sorunların çözüldüğünü savundu. **AB Komisyonu özellikle dış politika konusunda Türkiye'ye karşı bir tutum sergileyip Yunan-Rum tezlerini metne geçirmiş olsa da diğer tespit, uyarı ve eleştiriler mevcut gerçeklerle örtüşmektedir.** Devlette kurumsal erozyon, özerk kurulların devre dışı kalması, siyasal baskılar, özgürlüklerin kısıtlanması, medyanın baskılanması, düşünce ve ifade özgürlüğünün hapis cezalarıyla susturulması, MB'nin bağımsızlığının yok edilmesi, ekonomideki belirsizlikler mevcut durumun somut gerçekleridir.

Kaldı ki, iktidarın siyasi gündeminde artık AB tam üyeliği, demokratikleşme, adalet vb. gibi bir hedefin olmadığı, AB'nin sadece mülteciler için finansal destek sağlayacağı umulan bir finansal araç olarak görüldüğü ortadayken, gerçekte **ilerleme değil gerilemeyi tespit eden bir rapora** iktidarın tepki göstermesi bile gayrı ciddi, boş ve anlamsız bir tavrıdır. **İktidarın Uluslararası alanda da itibarı zedelenmiştir!**

#### **TÜRKİYE-MISIR NORMALLEŞME MÜZAKERELERİNİ SEKTEYE UĞRAYABİLİR**

**Mısır'ın, Yunanistan ve GKRY ile Türkiye'ye karşı iş birliğine yönelmesi, Türkiye-Mısır normalleşme müzakerelerini sekteye uğratabilecektir! Yunanistan, Güney Kıbrıs (GKRY) ve Mısır Liderlerinin Atina'daki zirve toplantısında Türkiye'yi hedef alan açıklamalar yapmaları ve bölge barışı için tehdit olarak nitelendirmeleri Ege ve Doğu Akdeniz'de tansiyonu yükseltecek gelişmelerdir. Türkiye ile normalleşme müzakereleri yürüten Mısır'ın; Yunanistan ve GKRY ile Türkiye'ye karşı iş birliğine yönelmesi, Türkiye-Mısır müzakerelerini sekteye uğratabilecektir.**

GKRY Cumhurbaşkanı Nikos Anastasiadis, Mısır Devlet Başkanı Abdulfettah el Sisi ve Yunanistan Başbakanı Kiriakos Miçotakis'in yayınladığı ortak bildiriye Türkiye'ye "uluslararası deniz hukukuna riayet etmesi, devletler hukukuna aykırı tek taraflı eylem ve provokasyonlardan kaçınması" çağrısı yapılırken, Türkiye'nin Yunan hava sahasına yönelik olarak sürekli ihlallerde bulunmasının, Yunanistan ve GKRY'nin doğalgaz münhasır ekonomik bölgelerinde yasa dışı eylemlerini sürdürmesinin kınandığı belirtildi. Doğu Akdeniz'de son dönemde bölgede GKRY adına çalışan iki sismik araştırma gemisinin Türk firkateynleri tarafından Türk kara sularında oldukları gerekçesiyle geri gönderilmesiyle yeniden tansiyon yükseldi. Atina'daki zirvede üç ülke liderleri enerji alanındaki iş birliğini daha da geliştirmek üzere bir niyet anlaşması imzaladı. Üç ülke elektrik şebekelerini denizin tabanına döşenecek kablolar yoluyla birbirine bağlayarak bir enterkonekte elektrik şebekesi kurmayı hedefliyor.

– Elektriğin ilk etapta Mısır'dan GKRY'ye ardından Yunanistan'ın Girit adasına aktarılması planlanıyor. Mısır'dan sıvılaştırılmış doğalgazın (LNG) Girit'e aktarılması yönünde yeni bir projenin hayata geçirilmesi hedefleniyor.

Türkiye ile Mısır arasında 2013'ten bu yana kesilmiş durumdaki diplomatik ilişkilerin normalleştirilmesi yönünde başlatılan görüşmeler sürerken, müzakerelerin ilk turu Kahire'de, ikinci turu ise geçen ay Ankara'da yapıldı.

– Atina'da gerçekleştirilen zirvede Türkiye'ye yönelik suçlamaların altına Mısır Devlet Başkanı Sisi'nin de imza atması normalleşme müzakerelerinde sıkıntı yaratabilir.

Mısır, Libya'da Rusya ile iş birliğini geliştirerek daha etkin olmaya yönelirken, Türkiye'nin Suriye ve Libya'dan askerlerini çekmesi, normalleşme müzakerelerinde Mısır'ın talepleri arasında. Atina zirvesi sonrası yayınlanan ortak bildiriye Dışişleri Bakanlığı yazılı bir açıklamayla tepki gösterirken, 'Mısır'ın Doğu Akdeniz'de iş birliği yapacağı doğru adresi hâlâ kavrayamadığı' görüşü dile getirildi.

**Dışişleri Bakanlığı Tarafından Yapılan Açıklamada, Şu Görüşlere Yer Verildi:**

"Yunanistan, Mısır ve GKRY liderlerinin katılımıyla 19 Ekim 2021'de yapılan üçlü zirvenin ardından yayınlanan bildiri, Yunan/Rum ikilisinin Türkiye'ye ve KKTC'ye yönelik hasmane politikalarının yeni bir tezahürüdür. Bu bildiriye Mısır'ın da dahil olması Mısır yönetiminin Doğu Akdeniz'de iş birliği yapabileceği gerçek adresi halen kavrayamamış olduğunun göstergesidir. Bölgedeki gerginliğin esas kaynağı Yunan/Rum ikilisinin maksimalist ve gayri hukuki deniz sınırı iddiaları ve Kıbrıs Türklerini yok saymalarıdır. Bu ikilinin Doğu Akdeniz'de gerginlik çıkarmak için kıta sahanlığımızı ihlal teşebbüslerine geçtiğimiz günlerde gerekli cevap verilmiştir. Ayrıca, Libya'nın istikrarsızlığa sürüklenmesine yol açan bu ülkelerin, şimdi Libya'nın meşru Hükümetiyle imzaladığımız Mutabakat Muhtıralarını hedef almaları, en başta Libya'nın çıkarlarına ve egemenliğine saygısızlıktır."

Dışişleri açıklamasındaki ifadeler özellikle Mısır'ın Atina bildirisine verdiği desteğin iktidarda ciddi düş kırıklığı yarattığını gösteriyor. Doğu Akdeniz'de gerginliğin tekrar tırmanışa geçtiğini öngörmek doğru bir tespit olacaktır. Tam da bu aşamada AB Dışişleri Bakanlarının önce Lüksemburg ardından da Kasım ayında yapacakları toplantıda gündemin ilk sırasına Türkiye'yi ve Doğu Akdeniz'deki gelişmeleri koyarak, yaptırımları tekrar masaya getirmeleri, oldukça dikkat çekicidir!

**HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ YOK AMA MAHKUMLARIMIZ EĞİTİMLİ VE NİTELİKLİ!**

**Türkiye, 2021 Küresel Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 10 sıra birden geriledi. En eğitilmiş ve nitelikli mahkûm nüfusu Türkiye cezaevlerinde!**

**Türkiye 2021 Küresel Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 10 sıra birden gerileyerek 139 ülke arasında 117'nci sıraya indi. Türkiye'nin gerisinde yer alan 22 ülke ise hukuk devletini CB Erdoğan iktidarından daha az önemseyen, çoğu geri kalmış, askeri diktatörlük ya da şeriatla yönetilen ülkeler!**

Endeksin coğrafi bölgelere göre kategorize edilen verilerinde ise **Doğu Avrupa ve Orta Asya grubunda yer alan 14 ülke arasında** Türkiye hukukun üstünlüğü açısından sonuncu sırada. Ayrıca dünya ülkelerinin beş ayrı kategoriye ayrıldığı tasnifte de Türkiye, İran, Afganistan, Uganda gibi ülkelerin de yer aldığı en alttaki 5'inci grupta. AB içinde hukuk devleti konusunda sert şekilde eleştirilen ve AB'den çıkartılmaları tartışılan Macaristan ve Polonya bile Türkiye'den çok üstlerde. Polonya 36, Macaristan 39'uncu sırada. Böyle bir tabloda AB tam üyeliğine aday bir Türkiye'den söz edilebilir mi?

Türkiye'nin gerisinde yer alan 22 ülke ise hukuk devletini, bağımsız yargıyı, hukukun üstünlüğünü CB Erdoğan iktidarından daha az önemseyen ya da hiç önemsemeyen bazıları diktatörlük, bazıları şeriat, bazıları doğrudan darbeyle başa gelmiş askerler tarafından kuralızsızlıkla yönetilen ülkeler.

**Değerlendirme sekiz ana başlık altında yapılıyor:**

- ✓ İktidar Gücünün Sınırlandırılması
- ✓ Yolsuzluk
- ✓ Şeffaf Yönetim
- ✓ Temel Haklar
- ✓ Kamu Düzeni ve Güvenlik
- ✓ Mevzuatın (yasa, tüzük, kurallar, vs.) Uygulanması
- ✓ Hukuk Mahkemeleri
- ✓ Ceza Mahkemeleri

**İktidar Gücünün Sınırlandırılması** açısından Türkiye dünyada en kötü durumdaki altı ülkeden biri. Diğer 5 ülke, Mısır, Belarus, Kamboçya, Venezuela, Nikaragua.

**Temel Haklar** açısından Türkiye en dipteki 7 ülkeden birisi. Türkiye'nin altındaki diğer ülkeler, İran, Mısır, Myanmar, Çin, Venezuela ve Bangladeş.



## HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU CHP MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

**Hukuk mahkemelerinde** ayrımcılık ve Hukuk mahkemelerinin uygun olmayan hükümet etkisinden korunması alt başlıklarında Türkiye, 139 ülke içinde dünyada en altta yer alan beş ülkeden birisi.

– Türkiye'nin gerileme hızı, Cumhurbaşkanı Hükümet Sistemine geçiş sonrası katlanarak artıp bu yıl 10 sıra birden düştü.

AB tam üyeliğine adaylık sürecinde iktidar, AB üyeliği için 'gerekirse Kopenhag kriterlerini Ankara kriterleri yapar demokrasi yolunda devam ederiz' diyerek 2005'te Türkiye'nin AB tam üyeliği yolunda istekli bir tavır sergilerken, bugün gelinen aşamada CB Erdoğan ve AK Parti hükümetleri tarafından yargı bağımsızlığı ve adaletin olmadığı bir ülke yaratıldı. İktidarın neredeyse her altı ayda bir açıkladığı Hukuk ve Yargı Reformu paketleri, İnsan Hakları Eylem planları artık ne içeride ne dışarıda bir anlam ifade etmediği gibi inandırıcı da bulunmuyor.

Bu yüzden de pek çok uluslararası hukuk ve yargı kurumu, saygın hukuk kuruluşlarının aynı zamanda üzücü ve utanç verici ortak tespiti; 'Türkiye'nin dünyada en nitelikli ve bilgili mahkûm nüfusuna sahip olduğu' yönünde. Bunun anlamı, Türkiye cezaevlerinin aydın, gazeteci, yazar, bilim insanları, siyasiler, hukukçular, birkaç yabancı dil bilen üniversiteli gençler ile doldurulmuş olması. En nitelikli ve bilgili mahkûmların Türkiye cezaevlerinde yer aldığı saptamasına yer veren son rapor, İtalya İnsan Hakları Federasyonu (FIDU) tarafından AIHM'ye sunuldu.